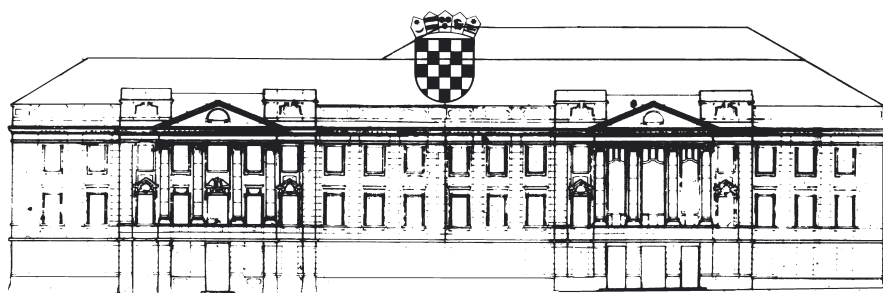

izvješća HRVATSKOGA SABORA

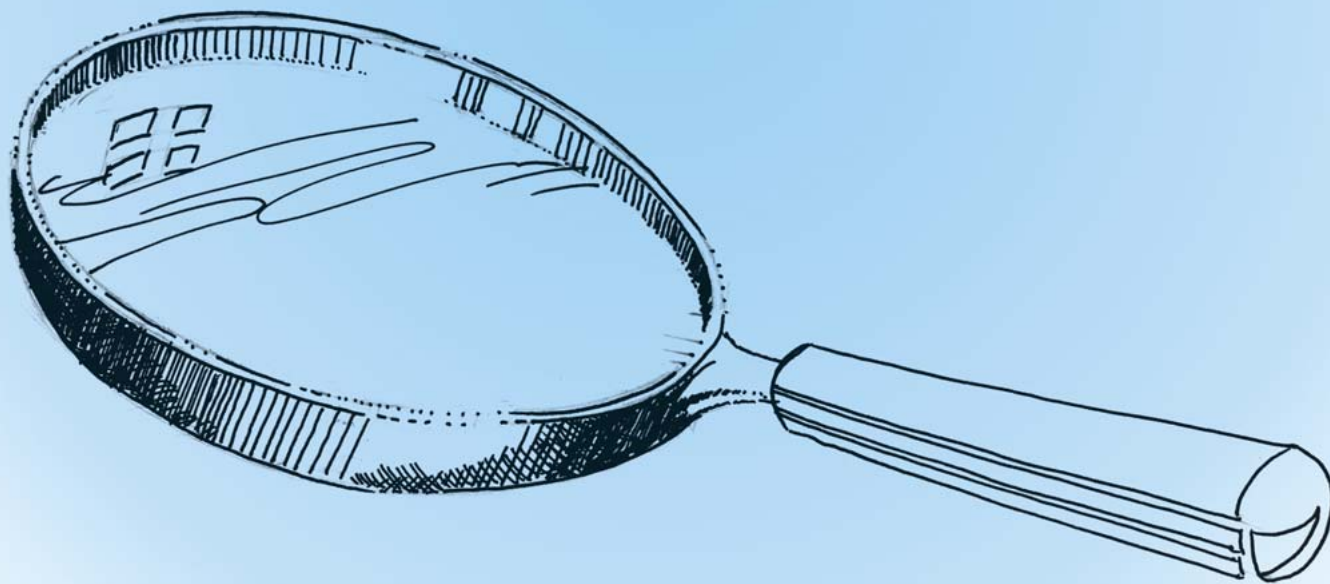

GODINA XVI.

BROJ 410

ZAGREB, 17. III. 2005.

11. SJEDNICA HRVATSKOGA SABORA

ZAKON O DRŽAVNOJ REVIZIJI

Televizijski prijenosi iz Sabora

HTV započinje s izravnim televizijskim prijenosom sat nakon početka sjednice, a prestaje, kojiput, prije završetka prijepodnevnog dijela sjednice. Popodnevni dio se najčešće ne prenosi pa građani, zainteresirani za saborska događanja, s pravom negoduju.

Takvo stanje aktualizira razmatranje osnivanja saborske televizije. HTV podupire tu zamisao i njen ravnatelj Mirko Galić je nedavno najavio tehnološku i stručnu pomoć Saboru u osnivanju vlastite televizije. Interes HTV je u rasterećenju drugog programa i smanjenju troškova.

Ideju o pokretanju saborske televizije dao je pred nekoliko godina DC, a ponovno ju je potaknuo 2004. godine. Podneseni Prijedlog zakona o saborskoj televiziji je Vlada povukla radi usklađivanja sa Zakonom o telekomunikacijama.

Svaka televizija mora posjedovati koncesiju, a nema slobodnog kanala. Moguća rješenja prijenosa putem interneta ili putem satelita, nisu dobra jer tek mali broj gledatelja raspolaze internetom ili kablskom televizijom.

Do daljnega ostaje sadašnje stanje uz najavljene modifikacije. Prema nedavnom Prijedlogu načina praćenja rada Hrvatskoga sabora od strane HTV-a izravni prijenosi će se selektirati, a uvest će se poslijepodnevne polsatne emisije sa sažetim prikazom rada Sabora. HTV takvo rješenje opravdava slabom gledanošću i to od svega dva posto, kao i visokim troškovima višesatnih prijenosa.

Ž.S.

	strana
- Uvodnik urednika	2
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o otpadu	3
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima za obvezna osiguranja; Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju; Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima; Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o prikupljanju podataka po osiguranicima o doprinosima za obvezna mirovinska osiguranja; Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju	18
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o klasifikaciji neobrađenoga drva	24
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o zaštiti zraka	28
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o Državnoj reviziji	31
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Poreznoj upravi	34
- Konačni prijedlog zakona o Hrvatskom memorijalno - dokumentacijskom centru	35
- Konačni prijedlog zakona o osiguranju depozita	45
- Prijedlog zakona o genetski modificiranim organizmima	47
- Prijedlog zakona o zaštiti prirode	55
- Prethodna suglasnost Hrvatskoga sabora za potvrđivanje programa razgradnje Nuklearne elektrane Krško i odlaganje radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva	61
- Prijedlog odluke o dopuni Odluke o popisu trgovačkih društava od posebnoga državnog interesa	67
- Prijedlog odluke o izmjeni Odluke o osnivanju istražnog Povjerenstva za utvrđivanje činjenica u svezi s izdanim jamstvima kreditorima privatnog društva Brodogradilišta "Viktor Lenac" d.d. Rijeka	67
- Odgovor na zastupničko pitanje	68

PRIKAZ RADA:

- 11. SJEDNICE HRVATSKOGA SABORA ODRŽANE 3, 4, 5, 10, 11, 12, 17, 18, 19, 24, 25, 26, 30. STUDENOGA TE 1, 2, 3. I 8. PROSINCA 2004.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O OTPADU

Više reda u gospodarenju otpadom

Osnovni razlozi za donošenje novog Zakona su usklađivanje s direktivama EU, te nesređeno stanje u oblasti zbrinjavanja i gospodarenja otpadom.

Na 11. sjednici Hrvatski sabor je, uz manje amandmanske korekcije, hitnim postupkom donio novi Zakon o otpadu. Kako je uvodno obrazložila resorna ministrica Marina Matulović-Dropulić, osnovni su razlozi za njegovo donošenje, već nakon jednogodišnje primjene postojećeg - usklađivanje s direktivama EU te sređivanje zabrinjavajućeg stanja u oblasti zbrinjavanja i gospodarenja otpadom. Naime, postojeći propisi se ne provode, nema osnovne infrastrukture za gospodarenje otpadom a ni ekološki osviještenih subjekata koji bi se time bavili. U većini slučajeva odlagališta su neuređena, i nekontrolirana, a komunalni otpad nerijetko je pomiješan s građevinskim, sa sekundarnim sirovinama, pa i opasnim otpadom. Stoga se predloženi zakon temelji na ekološkom načelu da zbrinjavanje otpada plaća onečišćivač, a posebna pozornost posvećena je odvojenom prikupljanju otpada i reciklaži.

Njime su, nadalje, jasno razgraničena prava, nadležnosti i odgovornosti države, županija i jedinica lokalne samouprave kad je riječ o izradi planskih dokumenata - strategije i programa gospodarenja

otpadom, te regulirani troškovi financiranja građevina za skladištenje, uporabu i zbrinjavanje otpada. Među ostalim, predviđeno je da lokalne jedinice na čijem se području nalaze takve građevine, kao i vlasnici nekretnina u njihovoj blizini, imaju pravo na naknadu. Uvedena je i mogućnost da lokacije za odlagališta otpada odredi Vlada, ne uspiju li se o tome dogovoriti lokalne jedinice.

Predloženi zakon poduprli su svi parlamentarni klubovi, uz ocjenu da postavlja visoke standarde, sukladno zakonodavstvu EU, koje bi trebalo što prije primijeniti i u praksi. Kako je naglašeno u raspravi, neriješena pitanja zbrinjavanja otpada ne samo da ugrožavaju kvalitetu života građana, nego obeshrabruju i investitore, te slabe našu turističku ponudu. Stoga bi trebalo poraditi na sustavnoj edukaciji građana i osigurati da svatko tko proizvodi i plasira otpad, pa i uvoznici, izdvaja određen postotak iz cijene proizvoda u fond iz kojeg će se financirati prikupljanje i deponiranje otpada. Budući da nitko ne želi otpad "u svom dvorištu", država bi, koristeći sredstva pretpristupnih fondova, trebala pronaći načina da se u Hrvatskoj organizira nekoliko regionalnih odlagališta (s

izuzetkom otoka) te spalionice smeća, smatraju zastupnici. Zbrinjavanje otpada ne smije biti samo trošak, već može postati i unosna gospodarska djelatnost, naglašeno je u raspravi. Naime, otvaranjem reciklažnih dvorišta i njihovim povezivanjem s tvrtkama koje zbrinjavaju otpad, odnosno pravilnim iskorištavanjem toga "smeđeg zlata", mogu se ostvariti zarade koje bi trebalo usmjeriti u zaštitu okolišta.

Uvodno spomenimo i upozorenje oporbenih zastupnika da ovaj važan Zakon ne bi trebalo donositi hitnim postupkom, te da su predviđeni prekratki rokovi za donošenje podzakonskih propisa, i to još uoči lokalnih izbora. Pitanje je, kažu, koliko su sadašnji koncesionari koji se bave prikupljanjem, odvozom i zbrinjavanjem otpada tehnički, kadrovski i na drugi način pripravi da se u predviđenom roku prilagode zakonskim uvjetima. Dvojbena je, također, hoće li država i lokalne jedinice, pogotovo male općine, u tako kratkom vremenu moći odgovoriti zahtjevima koji se pred njih postavljaju, kako u financijskom, tako i u organizacijskom pogledu. U svakom slučaju, provođenje ovog zakona bit će mukotrpan i dugoročan postupak, jer su potrebna kon-

tinuirana ulaganja, ne samo u zbrinjavanju otpada nego i u sanaciju postojećih, ali i uklanjanje divljih odlagališta, uporavaju zastupnici.

O PRIJEDLOGU

Podsjetimo, prvi cjelovit Zakon o otpadu u Hrvatskoj je donesen 1995. godine, a na temelju njega i brojni provedbeni propisi - pravilnici o vrstama otpada i o postupanju s njim, posebno s ambalažnim otpadom, te Uredba o uvjetima za postupanje s opasnim otpadom. Na temelju Zakona o otpadu iz 2003., koji je stupio na snagu 1. siječnja 2004., donesen je Pravilnik o popisu pravnih i fizičkih osoba koje se bave djelatnošću izvoza neopasnog otpada. Međutim, navedeni propisi se slabo ili uopće ne provode (npr. na području postupanja s ambalažnim otpadom), stoji u obrazloženju predloženog Zakona. Razlozi - provedba dijela obveza propisanih gospodarstvu nailazi na poteškoće zbog nepreciznosti propisanih rješenja i nepostojanja odgovarajuće mreže građevina i uređaja za gospodarenje otpadom. Nedostatak prikladnih pravnih, ekonomskih, strateško-planskih i provedbenih rješenja zaustavio je razvoj na tom području, usprkos rastu zanimanja privatnog sektora za uspostavu realnih troškovnih odnosa, pravednih naknada i poticajnih ekonomskih mjera, u skladu s načelom prevencije i načelom "onečišćivač plaća". Osim toga, nedovoljni kapaciteti inspekcije zaštite okoliša i nadležnih tijela uprave na svim razinama ne omogućuju sustavno praćenje i unapređivanje provedbe spomenutih propisa.

U svom Mišljenju o kandidaturi Republike Hrvatske za članstvo u EU (avis) Europska komisija ističe gospodarenje otpadom kao najproblematičnije područje zaštite okoliša u Hrvatskoj, stoji u obrazloženju predlagatelja. Naime, upozorava na to da pravni okvir treba uskladiti s propisima EU, ali i da postojeći provedbeni propisi nisu provedeni, da nedostaje Plan gospodarenja otpadom, da su kapaciteti uporabe, recikliranja i zbrinjavanja nedostadni i daleko ispod europskih standarda, itd. Nadalje, susta-

vi povrata i skupljanja nisu uspostavljene, najveći dio otpada se odlaze na odlagalištima, broj neregularnih smetlišta je najmanje osam puta veći od broja službenih odlagališta, a ni ta najvećim dijelom ne udovoljavaju propisima.

Postojeći propisi o otpadu slabo se ili uopće ne provode, dijelom zbog nepreciznosti predviđenih rješenja, ali i zbog nepostojanja mreže građevina i uređaja za gospodarenje otpadom.

Prema navodima predlagatelja u Hrvatskoj se godišnje proizvede oko 4 mln. tona otpada, ne računajući šumarski otpad i jalovinu. Približno 1,2 mln. tona predstavlja komunalni otpad, a preostali dio čini otpad iz proizvodnje, od čega je 1,6 mln. tona poljoprivrednog, milijun tona građevinskog, te približno 300 tisuća tona ostalog otpada. O opasnom otpadu nema preciznih podataka, a količine se procjenjuju na oko 100 do 200 tisuća tona godišnje. Stope odvojenog skupljanja, recikliranja, ponovne uporabe, uporabe i obrade otpada su nezadovoljavajuće, kaže se dalje. Jednom riječju, prevladavajući način gospodarenja otpadom je njegovo odlaganje na komunalna odlagališta, a količine odloženog otpada stalno se povećavaju. Samo nekoliko komunalnih odlagališta u Hrvatskoj udovoljava suvremenim zahtjevima uređenja i upravljanja, dok ih je većina (više od 90 posto) neuređena, niskog tehničkog i građevnog standarda, te neriješenog pravnog a nerijetko i vlasničkog statusa. Osim toga, ne postoje odlagališta za posebne kategorije otpada (npr. građevinski otpad), a nad većim dijelom opasnog otpada uopće nema nadzora (pouzdana podaci obuhvaćaju samo 60 tisuća tona tog otpada). Značajne količine opasnog otpada privremeno su odložene u proizvodnom okruženju u kojem su nastale, jer u Hrvatskoj nema uvjeta za njegovo zbrinjavanje.

Zbog navedenih razloga predloženim Zakonom se, među ostalim, uređuje:

ju: pojmovi, definicije, kategorije, vrste i liste otpada te postupci gospodarenja otpadom; planski dokumenti i troškovi gospodarenja otpadom te jasna prava, nadležnosti i odgovornosti sudionika na svim razinama; gradnja građevina za skladištenje, uporabu i zbrinjavanje otpada te njeno financiranje; pravo na novčanu naknadu vlasnicima nekretnina u blizini tih građevina; opća pravila skupljanja, skladištenja i prijevoza otpada te prometa otpadom; izdavanje dozvola za skupljanje, uporabu i zbrinjavanje otpada te koncesija za obavljanje djelatnosti gospodarenja otpadom, kao i nadzor nad primjenom Zakona, te kaznene odredbe.

Spomenimo, nadalje, da će se provedbenim propisima koje donose Vlada RH i Ministarstvo nadležno za zaštitu okoliša, posebno urediti: način, postupci i uvjeti gospodarenja otpadom te posebnim vrstama otpada, način izvješćivanja o otpadu, način i uvjeti za izdavanje ovlaštenja za postupke gospodarenja otpadom, uvjeti kojima moraju udovoljavati građevine za gospodarenje otpadom te popisi otpada i postupaka njegova zbrinjavanja. Donošenjem navedenih propisa nastavit će se daljnji postupak usklađivanja hrvatskog zakonodavstva u oblasti gospodarenja otpadom s pravnom stečevinom EU, stoji u obrazloženju predlagatelja.

Budući da se ovaj zakonski propis nalazi na Popisniku prioriteta u okviru plana provedbe procesa pridruživanja EU, Vlada je predložila da ga se donese hitnim postupkom.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje ovog Zakona bez primjedbi. Nije se usprotivio ni prijedlogu predlagatelja za spajanje faza zakonodavnog postupka.

Članovi matičnog **Odbora za prostorno uređenje i zaštitu okoliša** podržali su predložena zakonska rješenja, uz ocjenu da će se, po donošenju provedbenih propisa, stvoriti solidan pravni okvir za sustavno gospodarenje otpadom. U raspravi na sjednici tog radnog

tijela čula se sugestija da bi propisom iz članka 38. kojim će se detaljnije utvrditi obveze o povratu ambalaže, trebalo predvidjeti i mogućnost skupljanja tog otpada u okviru velikih trgovačkih centara. Upozoreno je i na redakcijske pogreške u članku 97. st. (4) te članku 105., koje treba ispraviti. U prvom slučaju umjesto "30" valja navesti brojku "40", a u drugom brojke "102. i 103." zamijeniti brojkama 103. i 104."

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu podupro je predloženi Zakon bez rasprave. Na sjednici Odbora za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu je, među ostalim, izraženo mišljenje da bi ovim Zakonom i uvoznike trebalo obvezati na plaćanje naknade za zbrinjavanje otpada, i to prilikom carinjenja robe. Konstatirano je, također, da bi općim odredbama valjalo propisati i sprječavanje nastanka otpada, a podzakonskim aktima predvidjeti stimulativne mjere radi smanjivanja količine otpada. Sudionici u raspravi ukazali su i na važnost donošenja Pravilnika o postupanju s ambalažnim otpadom. S tim u svezi predstavnik predlagatelja izvijestio je članove Odbora da je izrada tog Pravilnika pri kraju te da će biti donesen u prvom tromjesečju 2005. godine.

Nakon provedene rasprave Odbor je jednoglasno sugerirao Saboru da usvoji Zakon o otpadu. Isto je učinio i **Odbor za europske integracije**, prethodno utvrdivši da je konačni prijedlog zakona usklađen s pravnom stečevinom EU, te da ispunjava obveze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

RASPRAVA

Država uključena u financiranje saniranja deponija

Obrazlažući zastupnicima zbog čega se Vlada odlučila na izradu novog Zakona o otpadu već nakon jednogodišnje primjene postojećeg, **Marina Matulović-Dropulić**, ministrica zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, napomenula je da su osnovni razlozi usklađivanje s direktivama EU,

te nesređeno stanje u oblasti zbrinjavanja i gospodarenja otpadom. Zbog toga se, kaže, i država prvi puta uključila u financiranje sanacije deponija. Naime, Ministarstvo i Fond za zaštitu okoliša raspisali su već dva natječaja za dodjelu sredstava za izradu projektne dokumentacije, tako da je ugovorena sanacija 33 deponije na području Hrvatske (u vrijednosti od 330 mln. kuna). Sve jedinice lokalne samouprave koje u svojim prostornim planovima imaju predviđene lokacije za deponije i posjeduju lokacijske dozvole, te studije utjecaja na okoliš, dobit će sredstva za tu namjenu, s tim da će onima na područjima od posebnog državnog interesa i brdsko-planinskom području Ministarstvo platiti i projekte. Osim toga, i predstojećim izmjenama Zakona o komunalnom gospodarstvu nastojat će spustiti što više sredstava za te namjene na lokalnu razinu.

Financijski će - kaže - najteže biti sanirati 9 crnih točaka u Hrvatskoj, ali već je raspisan natječaj i ugovorena izrada projektne dokumentacije za Tvornicu salonita u Vranjecu, okončan je natječaj za Obrovac, raspisuju se natječaji za Sovjak i za Lemić brdo, itd. Jednom riječju, osigurana su sredstva za izradu projektne dokumentacije za svih 9 lokacija, a dio novca trebao bi se namaknuti i iz Fonda za zaštitu okoliša, te iz pristupnih fondova EU.

Novim Zakonom jasno su razgraničene nadležnosti države, županija i jedinica lokalne samouprave kad je riječ o izradi planskih dokumenata - strategije i programa gospodarenja otpadom, naglašava ministrica. Dobar dio ove materije regulirat će se podzakonskim aktima, koji se mogu lakše prilagođavati direktivama EU nego da se stalno novelira zakon. Iako su neke zemlje uredile zaštitu okoliša jedinstvenim zakonom, dobro je kaže, da u Hrvatskoj imamo tri takva propisa - o zaštiti okoliša, zraka i o otpadu, jer smo na taj način mogli više toga propisati.

Pojasnila je, nadalje, da se predloženi Zakon temelji na ekološkom načelu da zbrinjavanje otpada plaća onečišćivač (to se prakticira svugdje u svijetu, a predviđeno je i direktivom EU). Zbog toga

je posebna pozornost posvećena reciklaži otpada, odnosno odvajanju svih korisnih dijelova koji se mogu ponovno upotrijebiti. Nelogično je, naime, da Hrvatska uvozi tako velike količine starog papira (potrebe su nam oko 400 tisuća tona, a uspijevamo prikupiti svega oko 60 tisuća tona), a slična je situacija i sa staklom, i s metalom. Stoga je definirano da u cijeni odvoza komunalnog otpada mora biti sadržan i dio troškova za nabavku posebnih kontejnera za staklo i papir, te za sanaciju deponija. To znači da ćemo postupno morati povećavati tu cijenu, jer se inače neće moći puno toga napraviti (35 kuna mjesečno, koliko prosječno plaća četveročlana obitelj, nije dovoljno). Ministarstvo pregovara s firmama koje se bave proizvodnjom papira, stakla i sl. da oni preuzmu odvoženje otpada iz tih kontejnera ili reciklažnih dvorišta do svojih firmi, ali jedinice lokalne samouprave moraju sudjelovati u nabavki kontejnera i izgradnji reciklažnih dvorišta. U tome im pomažu i Ministarstvo i Fond za zaštitu okoliša, koji siromašnim općinama nabavljaju i kontejnere.

Novim Zakonom jasno su razgraničene nadležnosti države, županija i jedinica lokalne samouprave kad je riječ o izradi planskih dokumenata - strategije i programa gospodarenja otpadom.

Budući da je vrlo mali broj županija, gradova i općina u svojim prostornim planovima utvrdio lokacije za izgradnju deponija ili prostora za gospodarenje otpadom, Zakonom je predviđeno da, u slučaju da to uskoro ne riješe, Vlada taj dio posla preuzme na sebe. Utvrđeno je i pravo na naknadu općinama ili gradovima na čijem se području nalazi određena deponija ili prostor za gospodarenje otpadom te vlasnicima nekretnina u blizini građevina za skladištenje, uporabu i zbrinjavanje otpada (na udaljenosti do 500 metara). Definirana su i pitanja koja će se rješavati podzakonskim aktima, a

najvažnije od tih akata Vlada će morati donijeti u roku od 3 mjeseca.

U slučaju da jedinice lokalne i područne samouprave u svojim prostornim planovima ne utvrde lokacije za izgradnju deponija ili prostora za gospodarenje otpadom, o tome će odlučiti Vlada.

U zaključnom dijelu izlaganja ministrica je spomenula da nije bilo puno primjedbi na predložena rješenja, osim što su Gospodarska komora i veliki proizvođači, poput "Coca-Cole", "Podravke" i dr. reagirali na članak 38., koji ih obvezuje da se pobrinu za otpad koji stvaraju. Kako reče, krajnje je vrijeme da organiziraju sakupljanje tog otpada ili da nekome plate da obavlja taj posao, a Ministarstvo će im predložiti da sudjeluju u izradi pravilnika o postupanju s ambalažnim otpadom.

I uvoznici trebaju plaćati naknadu

Zvonimir Mršić izjavio je da Klub zastupnika SDP-a podupire donošenje ovog Zakona, ali stoji na stanovištu da ovako važne propise ne bi trebalo donositi hitnim postupkom. Osnovni problem u Hrvatskoj nije samo komunalni otpad, nego i veliki proizvođači otpada koji su niz godina stvarali ogromne količine otpada, a da za to nisu snosili nikakvu odgovornost niti materijalne sankcije, kaže zastupnik. Čak, štoviše, taj se otpad uglavnom tretirao kao komunalni, tako da je trošak njegova zbrinjavanja pao na teret jedinica lokalne samouprave, odnosno građana.

Dobra je strana ovog Zakona, što se njime predviđa da će oni koji stvaraju otpad ubuduće morati plaćati i za njegovo zbrinjavanje. Doduše, domaći proizvođači su na neki način ipak sudjelovali u financiranju zbrinjavanja otpada kroz plaćanje komunalne naknade i sl., ali uvoznici nisu plaćali nikakvu naknadu, a istodobno su ostvarivali ekstra pro-

fit. Po mišljenju zastupnika SDP-a oni bi prilikom carinjenja robe također trebali platiti naknadu za zbrinjavanje otpada od proizvoda koje uvoze u Hrvatsku. Na taj bi se način kumulirala sredstva u poseban fond iz kojeg bi se financiralo zbrinjavanje ambalažnog otpada prema stvarno zbrinutim količinama (to bi obavljale tvrtke koje bi dobile licencu za taj posao). Nema sumnje - kaže - da bi se i drugačijim načinom obračuna odvoza komunalnog otpada moglo motivirati građane da obavljaju selekciju kućnog smeća, ali malo je vjerojatno da će se lokalne jedinice odlučiti na poskupljenje uoči predstojećih lokalnih izbora. Osim toga, poskupi li odvoz smeća povećat će se broj divljih deponija, koje će opet morati sanirati lokalne jedinice na trošak poreznih obveznika.

I uvoznici bi prilikom carinjenja robe također trebali platiti naknadu za zbrinjavanje otpada od proizvoda koje uvoze u Hrvatsku.

Zastupnik procjenjuje da će manje problema biti s ambalažnim otpadom (to će se riješiti pravilnikom kojeg napokon treba donijeti) a više sa zbrinjavanjem drugih vrsta otpada (npr. baterije, akumulatori automobilske gume, itd.). Primjera radi, spomenuo je da u Njemačkoj, ostavi li netko staru gumu kod vulkanizera, mora platiti naknadu za njeno zbrinjavanje, dok kod nas gume najčešće završe u komunalnom otpadu. Očito je, dakle, da u toj oblasti treba napraviti puno više reda i zato se donosi ovaj Zakon koji će motivirati proizvođače da smanje količinu otpada, jer će ih to u konačnici koštati.

Po mišljenju njegovih stranačkih kolega bilo bi dobro da se predvidi i subvencioniranje tvrtki koje žele dobiti ekološki certifikat. Naime, preduvjet za to je poštivanje propisane procedure postupanja sa svim vrstama otpada u proizvodnom procesu, te značajno smanjenje količine otpada, ali i energenata koji se koriste u proizvodnji.

Nedovoljno razgraničene odgovornosti

Spomenuo je i njihovu zamjerku da u zakonu nije dovoljno jasno razgraničena nadležnost županija i gradova, odnosno da se puno toga što bi trebalo biti u nadležnosti gradova daje u nadležnost županijama. Nelogično je, primjerice, rješenje u članku 18. u kojem stoji da će županija, na teret proračuna grada ili općine zbrinuti otpad na divljem odlagalištu, ako to nisu učinili odgovorni za obavljanje komunalne usluge održavanja čistoće. Smatraju, nadalje, da administracija, konkretno uredi državne uprave, ne bi trebali imati diskrecijsko pravo za davanje koncesija, odnosno dozvola za gospodarenje posebnim kategorijama otpada iz članka 41. (rok na koji se izdaju dozvole bi, inače, trebalo produžiti.)

Spomenimo i njihovo upozorenje da su predviđeni prekratki rokovi za primjenu ovog Zakona, koje lokalne jedinice zasigurno neće moći ispoštovati. Naime, njihova predstavnička tijela trebala bi obaviti neke poslove do 30. lipnja 2005., a gradska i općinska vijeća bit će početkom travnja raspuštena radi lokalnih izbora.

Mršić je na kraju još jednom ponovio da će njihov Klub poduprijeti donošenje ovog Zakona, ali da zastupnici SDP-a neće sudjelovati u glasovanju, jer se, kako reče, u ovoj dvorani falsificira kvorum.

Trebalo bi predvidjeti i subvencioniranje tvrtki koje žele dobiti ekološki certifikat.

Ispravljajući njegove navode Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ) je opovrgnula tvrdnju da su domaći proizvođači dosad plaćali posebnu naknadu za zbrinjavanje otpada. Kako reče, oni su, jednako kao i uvoznici, plaćali komunalnu naknadu, odvoz smeća i komunalni doprinos.

A ako je "Podravka" pri izvozu plaćala carine, onda je plaćala zbrinjavanje otpada drugoj zemlji.

Netočno je, također, da se u ovoj dvorani lažiraju kvorumi (ovdje se samo broje glasovi nazočnih zastupnika), dometnula je.

Najveći problem lokacije za deponije

Predstavnik Kluba zastupnika HDZ-a, **Rade Ivas** najavio je da će oni podržati donošenje ovog Zakona kojim se zakonodavna regulativa u ovoj oblasti usklađuje sa zakonodavstvom EU. Uostalom, u svom mišljenju o kandidaturi Republike Hrvatske za članstvo u EU Europska komisija ukazuje na to da je gospodarenje otpadom najproblematičnije područje zaštite okoliša u Hrvatskoj. Naime, postojeći propisi se ne provode zbog nepreciznosti propisanih rješenja i nepostojanja odgovarajuće mreže građevina i uređaja za gospodarenje otpadom. Nedostaju i prikladna pravna, ekonomska, strateško-planska i provedbena rješenja, kao i pravne osnove za uspostavu realnih troškovnih odnosa, pravednih naknada i poticajnih mjera, u skladu s načelom prevencije. Nema ni pouzdanih podataka o količinama i tokovima otpada, niti odgovarajuće kontrole. Osobito je loše stanje s infrastrukturom, nema dovoljno objekata za prihvata, obradu i odlaganje smeća, itd. Po riječima zastupnika postojeći kapaciteti za obradu otpada ne koriste se na zadovoljavajući način, a poseban problem predstavlja određivanje lokacija za takva postrojenja. Tome treba dodati i da nisu dovoljno razvijene aktivnosti na edukaciji, odnosno podizanju ekološke svijesti javnosti.

Spomenuo je i podatak da se na području Hrvatske godišnje stvori oko milijun 200 tisuća tona komunalnog otpada (oko 63 posto te količine se prikupi organizirano, dok 37 posto završi na divljim deponijama). Svega 11 posto od toga se koristi kao sekundarna sirovina, a oko 20 posto sveukupnog otpada podvrgnuto je reciklaži. Najviše zabrinjava podatak da je, prema stručnim procjenama, iz različitih kategorija otpada nastalo oko 200 tisuća tona opasnog otpada, a u katastar opasnog otpada prijavljeno je

tek 15-ak posto te količine (od toga se u Hrvatskoj prerađuje ili izvozi na obradu u inozemstvo i odlaganje oko 15 do 18 tisuća tona). Znatno je bolje stanje u sustavu postupanja s radioaktivnim otpadom, koji se privremeno pohranjuje u odgovarajućim prostorima.

Unapređenjem sustava prethodnog odvajanja i korištenja korisnog otpada smanjila bi se i količina koju bi trebalo odložiti na deponij, napominje zastupnik. Međutim, zasad nitko nije stimuliran smanjivati količinu komunalnog otpada, jer se usluga odvoza plaća po kvadratnom metru prostora, a ne po količini odvezenog smeća. Po njegovu mišljenju nevladine udruge za zaštitu okoliša mogle bi biti koristan partner javnoj upravi u edukaciji stanovništva, kako bi građani bolje shvatili svoju ulogu u zbrinjavanju otpada. Kako reče, hrvatska Vlada se opredijelila za aktivnu politiku koja uspostavlja red u prostoru i osigurava kvalitetu okoliša. Jedan od prioritetnih zadataka u tome je i stvaranje cjelovitog sustava gospodarenja otpadom. U izradi su novi propisi o otpadu koji će omogućiti postupnu primjenu strožih standarda te poticati obveznike na prilagodbu prema njihovim mogućnostima, u skladu s propisima i modelima EU.

Zasad nitko nije stimuliran smanjivati količinu komunalnog otpada, budući da se usluga odvoza plaća po kvadratnom metru prostora, a ne po količini odvezenog smeća.

Govoreći o pitanjima koja se uređuju ovim Zakonom, zastupnik se posebno osvrnuo na članak 17. koji predviđa da se troškovi gospodarenja otpadom obračunavaju prema kriteriju količine i svojstvu otpada, uz primjenu načela "onečišćivač plaća". Najpravednije bi bilo da se količina smeća koje se odvozi izvažuje i naknada obračuna na osnovi toga, ali u nas još nisu sazreli uvjeti da se to provede u praksi, kaže zastupnik. Naime, u

sredinama koje su to pokušale provesti neodgovorni građani su bacali smeće u tuđe kontejnere ili na divlje deponije po šumama.

Provođenje ovog zakona zahtijevat će kontinuirano ulaganje znatnih financijskih sredstava, kako iz državnog, tako i iz lokalnih proračuna, u poboljšanje tehničkog standarda odlagališta te saniranje onih koja prestaju s radom, kao i drugih lokacija onečišćavanja okoliša, kaže Ivas. Jednom riječju, predloženi Zakon je izrađen kao pravna osnova koja će, donošenjem provedbenih propisa, omogućiti da se u cijelosti regulira pitanje gospodarenja otpadom, osim specifičnih pitanja koja se uređuju posebnim propisima. Njihovim donošenjem će se u 2006. godini završiti proces usklađivanja s pravnim stečevinama EU u ovom sektoru.

Zbrinjavanje otpada može biti masovna djelatnost

Vlada se odlučila za donošenje novog Zakona o otpadu upravo zbog katastrofalne situacije na terenu, primijetio je **Ivan Kolar**, predstavnik Kluba zastupnika HSS-a. Naime, na svakom koraku se može vidjeti nekontrolirani otpad, svugdje niču divlje deponije koji devastiraju prostore "Lijepe naše". Dobro je, kaže, da se država aktivno uključila u saniranje postojećih i organiziranje novih deponija, te da se predviđa osnivanje fonda iz kojeg bi se izdvajala sredstva za zbrinjavanje otpada. Prije je potrebno da i svaki građanin aktivno sudjeluje u rješavanju tih problema. Naime, zbrinjavanje otpada ne smije biti samo trošak, već se mora razviti u gospodarsku granu (vanjski kapital je zainteresiran za ulaganje u takve tvrtke jer u tome vidi velike mogućnosti profita). Dosad su proizvođači brigu o otpadu najčešće prepuštali onome kome je to smetalo, a sada se napokon definitivno utvrđuje da moraju plaćati za njegovo zbrinjavanje na najpovoljniji način. To znači da će trebati napraviti studiju i elaborat o tome te odrediti tehnologiju za reciklažu, ili drugačiju obradu otpada koji proizvode.

Po mišljenju zastupnika HSS-a, predlagatelj je trebao odrediti dulje i sistematičnije rokove za donošenje podzakonskih propisa, barem što se tiče obveza lokalne samouprave. Budući da je donošenje njihovih proračuna za 2005. već pri kraju, teško će moći preuzeti nove obveze, što znači da ovaj Zakon neće biti do kraja implementiran. Iako nam Europska zajednica spočitava da nismo napravili puno toga na zbrinjavanju otpada, ono što smo propustili trebali bismo rješavati samoinicijativno, bez da nas netko "pritišće", smatra zastupnik. Na kraju je izjavio da će njegovi stranački kolege dati punu podršku predloženim rješenjima.

Zakonska rješenja trebala bi biti precizna

Po riječima **Valtera Poropata**, Klub zastupnika IDS-a također podupire donošenje ovog zakona, ali traži da se do njegova izglasavanja neka pitanja preciziraju. U prvom redu u cijeni skupljanja komunalnog otpada treba jasno izdvojiti iznos za izgradnju i održavanje deponija, reciklažnih dvorišta, i dr. U poglavlju koje govori o gospodarenju otpadom (članci 36. do 40.) predviđeno je niz obveza proizvođača proizvoda i proizvođača otpada (članci 36. do 40.) a da se pobliže ne navodi kako će se to provesti, po kojem terminskom planu i tko je kompetentan da ocijeni je li primijenjena tehnologija ispravna i sl. Istodobno se u kaznenim odredbama propisuju visoke kazne ako se te mjere ne provode. Ovakav je pristup moguć samo kao smjernica, ali zakonska bi rješenja morala biti decidirana, negoduje zastupnik.

Upozorio je i na brkanje nadležnosti ureda državne uprave u jedinicama regionalne samouprave te upravnih odjela stručnih tijela županije. Primjerice, prema predloženom, plan gospodarenja otpadom donosi županijska skupština, dok nadležni državni ured nadzire njegovu provedbu. Međutim, upravna tijela županije ne mogu izraditi planske dokumente ako nemaju uvid u količine, vrste i tokove otpada na području županije,

odnosno podatke o subjektima koji su uključeni u sustav gospodarenja otpadom.

Zastupnici IDS-a smatraju da bi ovu važnu zakonsku regulativu trebalo donijeti redovnim postupkom, tako da se do drugog čitanja pročiste pitanja koja su ostala otvorena, kaže. Za slučaj da se ne odustane od hitnog postupka, to treba uraditi do izglasavanja zakonskog teksta, sukladno praksi u EU.

Dobrodošao zakon, ali ne hitnost

Po riječima **Jakše Marasovića**, predstavnika Kluba zastupnika HNS-PGS-a, ovaj Zakon je dobrodošao, ali nije dobro što se donosi hitnim postupkom i što, prema njegovim saznanjima, nije prošao stručne rasprave (nema ga čak ni na Internetu). Kako reče, zbrinjavanje otpada je jedan od najvećih problema s kojima se Hrvatska danas suočava, jer se uopće ne zna broj deponija, ni organiziranih ni divljih. Ne uvedemo li reda u tom segmentu imat ćemo negativne reperkusije na prirodni okoliš, a i na turizam. Nažalost, "škovace" se mogu naći i u izrazito turističkim krajevima (npr. iznad grada Hvara, na južnoj strani Visa, u centru Splita, itd.).

Budući da je dosad problem komunalnog otpada uglavnom bio prepušten lokalnoj samoupravi, dobro je da su ovim zakonom predviđene određene obaveze Vlade RH i ovlaštenja ministra, kaže Marasović. Osvrnuo se i na članak 102. zakonskog prijedloga kojim je općinama, gradovima i županijama ostavljena mogućnost da u svojim prostornim planovima utvrde lokacije za gradnju građevina namijenjenih skladištenju, obradi ili odlaganju otpada. To bi trebale učiniti do roka utvrđenog posebnim propisom, a taj je rok davno prošao, napominje zastupnik. Izrazio je bojazan da se ovim liberalnim zakonom, koji rješavanje tog problema prepušta nižim razinama, ništa neće napraviti ne uzme li država to u svoj resor. Istina, predviđa se da će Vlada donijeti plan gospodarenja otpadom koji bi morao sadržavati i razmjestaj lokacija, odnosno mrežu gra-

đevina, uređaja za uporabu i zbrinjavanje otpada, te rokove za njihovu izgradnju. Međutim, ako se ne dogovorimo da niti jedan naš otok ubuduće ne smije imati niti jedan deponij, to ćemo debelo platiti kroz umanjene prihode od turizma, upozorava zastupnik.

Ne uvedemo li reda u oblasti zbrinjavanja otpada imat ćemo negativne reperkusije na prirodni okoliš, a i na turizam.

U Hrvatskoj bi se ovaj problem mogao jednostavno riješiti kada bi se predviđele tri - četiri lokacije za organiziranje deponije za zbrinjavanje komunalnog otpada, kaže dalje (Njemačka, s 85 milijuna stanovnika, ima 80 deponija). Naime, cementna industrija je u nas locirana po regijama - "Dalmacijacement" je u Kaštelima, a cementare su i u Istri, odnosno Primorsko-goranskoj županiji, te u Našicama. A Grad Zagreb će ionako morati graditi spalionicu smeća, jer će se u najmanju ruku morati pobrinuti za uništavanje opasnog otpada, ako ga ne mislimo izvoziti i za to plaćati visoku cijenu. A što se tiče PET ambalaže, u Hrvatskoj postoji pravilnik o gospodarenju tom ambalažom, ali ga se nitko ne pridržava. To znači da moramo donijeti stroge podzakonske propise.

U svakom slučaju, Klub zastupnika HNS-PGS-a podržava ovaj zakon kao inicijativu, ali sugerira da ga se uputi u redovnu proceduru, zaključio je Marasović.

Niko Rebić (HDZ) je primijetio da je kolega Marasović sam sebe demantirao, jer iz njegova izlaganja proizlazi da ne treba donijeti ovaj zakon, nego da ga treba još doradivati. Naprotiv, valja ga donijeti što prije, među ostalim i radi Splitsko-dalmatinske županije, koja je imala već nekoliko afera vezanih uz (ne)zbrinjavanje otpada. Naime, bivši ministar zaštite okoliša je svojim nespretnim intervencijama u prostoru i tumačenju zakona, zapravo, paralizirao život u toj županiji.

Nerazumijevanje između različitih razina vlasti

U malo kojem području komunalnih ili gospodarskih djelatnosti se na tako očiti način pokazuje kako je Hrvatska loše upravno-teritorijalno podijeljena i kako u nas sustav javnih službi u cjelini radi neučinkovito, kao u oblasti zbrinjavanja otpada, konstatirao je dr.sc. **Ivan Čehok**, govoreći u ime Kluba zastupnika HSLS-DC-a. Već desetak godina većina lokalnih jedinica, pa i država, imaju velike teškoće sa zbrinjavanjem otpada. To se prije svega očituje u činjenici da više od 90 posto njih nema sve potrebne suglasnosti, pa ni dozvole za izgradnju odlagališta i uređaja za gospodarenje otpadom. Pored toga, ni država ne može osigurati cjelovito zbrinjavanje opasnog otpada, što joj je obveza. Tome treba pridodati i činjenicu da trenutno nemamo niti jednu spalionicu smeća, jer sve što se proteklih godina događalo u PUTU nedavno je kulminiralo i ekološkim incidentom. Čak i one lokalne jedinice koje su počele selektivno prikupljati otpad, poput Varaždina, nemaju kamo s njime ako ne postoji tvrtka koja se bavi izvozom takve ambalaže. Naime, Hrvatska nema osnovne infrastrukture, odgovarajućih građevinskih objekata, a ni primjereno ekološki osviještenih subjekata koji bi se bavili otpadom. Sve se svodi na to da netko isprazni kontejnere i odvoze smeće na prvo odlagalište, koje je najčešće potpuno neprimjereno i bez potrebne dokumentacije. To nas mora ozbiljno zabrinuti i tome svakako treba doskočiti zakonom, napominje zastupnik. Predložena rješenja, doduše, imaju taj cilj, ali problem je u tome što između različitih razina vlasti (općina, gradova, županija i države) nema sinergijskog učinka, nego vladaju stalni sukobi i nerazumijevanje. Zbog toga se događa da, primjerice, općina koja na svom području ima deponiju, brani ostalim lokalnim jedinicama na području županije da tamo dovoze otpad. Sve dotle dok država ne naloži jedinicama lokalne samouprave da se moraju oko toga dogovoriti, mi se

u pojedinim županijama nećemo moći sporazumjeti gdje će biti zajedničko odlagalište koje bi zadovoljavalo sve potrebne standarde, kaže Čehok.

Hrvatska nema osnovne infrastrukture, ni odgovarajućih građevinskih objekata za gospodarenje otpadom, a ni primjereno ekološki osviještenih subjekata koji bi se time bavili.

U nastavku je spomenuo primjer grada Varaždina koji je upravo selektivnim prikupljanjem otpada uspio smanjiti njegovu količinu s tisuću i 500 na tisuću i 100 kubika tjedno. Međutim, to im ne vrijedi mnogo kad ne mogu imati svoju vlastitu deponiju, budući da cijeli grad leži na vodonosnom sloju. Naime, sve druge lokalne jedinice na tom području ne žele primiti njihov otpad i ponašaju se ucjenjivački, iako svi koriste njihovu pitku vodu. Budući da niti jedna jedinica lokalne samouprave ne želi imati na svojem području odlagalište, taj se problem ne može prevladati zakonodavnom praksom, ako se u njegovo rješavanje aktivno ne uključi država, napominje zastupnik. Po njegovu mišljenju ona bi, koristeći pretpriступne fondove, trebala pronaći načina da nametne zajednička regionalna odlagališta i spalionice smeća. Uostalom, zemlje s daleko više stanovnika od nas imaju po nekoliko spalionica (npr. Austrija), a susjedni Mađari su upravo iz spomenutih fondova izvukli najviše sredstava za biološke pročistače i mehaničke uređaje. Nevjerojatno je da se mi u Hrvatskoj, zato što smo podijeljeni na 20 županija gdje, iz nekakvih lokal-patriotskih interesa nitko ni s kim ne želi surađivati, ne možemo dogovoriti da napravimo tri ili četiri velike spalionice koje bi bile dugoročnije rješenje za zbrinjavanje otpada. Da bi došlo do realizacije takvih zajedničkih regionalnih projekata očito će trebati više savjetodavne inicijative iz resornih ministarstava, smatra zastupnik.

Nezbrinut otpad obeshrabruje investitore

Neriješena pitanja zbrinjavanja otpada ne samo da ugrožavaju kvalitetu života građana, nego obeshrabruju i domaće i strane investitore, napominje dalje. Tko će investirati u Hrvatskoj ako mu, primjerice, jedna županija ne može jamčiti da će sljedećih 10 godina imati kamo nesmetano odlagati industrijski otpad - pita Čehok. Dobro je, kaže, što se predviđa donošenje pravilnika o postupanju s PET ambalažom, ali zakonom bi trebalo regulirati i obvezu recikliranja gumenih proizvoda (gradnja takve tvornice planira se upravo u Varaždinu). Što se, pak, tiče prehrambene industrije, koja je razvijena u njegovoj županiji, smatra da im ne treba nametati obvezu da plaćaju za zbrinjavanje cjelokupne količine proizvedenog otpada, nego samo one koja se prikupi.

Neriješena pitanja zbrinjavanja otpada ne samo da ugrožavaju kvalitetu života građana, nego obeshrabruju i domaće i strane investitore.

Zvonimir Mršić je opovrgnuo njegovu tvrdnju da bi odbačene baterije, kada bi ih građani odvojeno sakupljali, najvjerojatnije također završile u komunalnom otpadu. Iznio je iskustvo Koprivničana koji istrošene baterije odlažu u posebne spremnike i kasnije ih zbrinjavaju, kao i pet ambalažu, papir i staklo. To je, doduše, skupo, ali je izvedivo, kao i odlaganje guma i akumulatora te ravnog stakla u reciklažna dvorišta. Zahvaljujući tome ima manje komunalnog otpada na odlagalištima.

Miroslav Korenika (SDP) je reagirao na Čehokov navod kako je Varaždinska županija prva u Hrvatskoj donijela svoj prostorni plan i odredila 7 lokacija za odlagališta otpada. Kako reče, župan ni po zakonu niti na drugi način ne može sam odrediti takvu lokaciju,

već se o tome moraju dogovoriti jedinice lokalne samouprave. Točno je, kaže, da je općina Gornji Kneginec zatvorila ulazna vrata deponija, ali to je bilo zbog neriješenih finansijskih odnosa između grada i općine.

Opovrgnuo je i tvrdnju da Grad Varaždin opskrbljuje vodom ostale općine, budući da je najveće izvorište u Bartolovcu, na području općine Trnovec Bartolovečki.

Osnovni razlog hitnosti - usklađivanje s EU

Marina Matulović-Dropulić je konstatala kako iz dosadašnje rasprave proizlazi da svi parlamentarni klubovi podržavaju predloženi Zakon. Pojasnila je da, prema hrvatskom Ustavu, o lokacijama za odlagališta otpada odlučuju lokalne jedinice, osim ako država nije posebno zaštitila određene prostore. U noveliranom Zakonu o prostornom uređenju, kojeg je donio ovaj saziv Hrvatskog sabora, jasno piše da sve jedinice lokalne samouprave u obalnom području moraju donijeti prostorne planove do 30. svibnja 2004. godine, a ostale do 31. prosinca 2005. Sada je prvi puta uvedena mogućnost da, ne uspiju li se lokalne jedinice dogovoriti, lokacije o kojima je riječ odredi Vlada, kako bi se mogli donijeti prostorni planovi.

Prema Ustavu o lokacijama za odlagališta otpada odlučuju lokalne jedinice, dok država mora riješiti pitanje zbrinjavanja opasnog otpada.

Odgovarajući na primjedbe pojedinih zastupnika da novi zakon ne bi trebalo donositi hitnim postupkom, ministrica je naglasila da se radi o propisu koji do kraja godine mora biti usklađen s europskim zakonodavstvom. Pojasnila je da su predstavnici predlagatelja dovoljno diskutirali na tu temu s predstavnicima gradova, općina i županija, te izrazila uvjerenje da su jedinice lokalne samou-

prave, a i županije, manje-više zadovoljne predloženim rješenjima.

Nema sumnje - kaže, da treba odrediti lokacije za odlaganje otpada i osigurati znatno više sredstava za njegovo zbrinjavanje. Svi veći gradovi trebali su to utvrditi svojim prostornim planovima i temeljem postojećeg zakona, a ako to nisu učinili moraju plaćati posebnu naknadu onima koji zbrinjavaju njihov otpad. Prema tome, ako je grad Zagreb koji se također nalazi na vodonosnom sloju, mogao imati deponiju, onda je to morao imati i Varaždin.

Osnovna je odgovornost na jedinica-ma lokalne samouprave gdje se i stvara otpad, dok država mora riješiti pitanje zbrinjavanja opasnog otpada, naglašava ministrica. Nažalost, u tome se nije otišlo daleko, ali barem smo počeli rješavati veći dio komunalnog otpada, kaže ministrica. Te probleme moramo rješavati zajednički, a ne da prebacujemo odgovornost jedni na druge.

U svom ponovnom javljanju zastupnik **Čehok** je ocijenio da se radi o dobrom zakonu, ali da to što većina lokalnih jedinica nema uređene deponije i što država nije riješila pitanje zbrinjavanja opasnog otpada govori o tome da u Hrvatskoj nešto ne štima. Takvo stanje svakako treba promijeniti, ali bojim se da to nećemo moći postići samo zakonom, zaključio je.

Kad je riječ o smetlištima ne moramo ići daleko, kaže **Krunoslav Markovinović (HDZ)**. Dovoljno je prošetati uz Savu i vidjet ćemo da su sve napuštene šljunčare pune smeća, kao i šume na samoborskom gorju. Potrajat će dosta vremena dok ta smetlišta ne postanu odlagališta (na taj način je nastao i Jakuševac), a pogotovo uređeni deponiji. Napomenuo je da su u njegovoj općini još prije osam godina započeli s razvrstavanjem otpada, ali da je na kraju i taj otpad završio s onim koji se ne može reciklirati. Unatoč tome, i dalje uporno pokušavaju zbrinuti neke vrste otpada. Kako reče, napravili su medvjedu uslugu jednom obrtniku u Svetoj Nedjelji, koji se bavi preradom plastike, reklamirajući njegovu djelatnost. Posljedice - njegova tvrtka (riječ je o

obiteljskom obrtu s 20-ak zaposlenih) zatrpna je balama folija za recikliranje, pet ambalažom i sl. iz cijele Hrvatske, ali je zapeo u investicijama. Naime, bez pomoći Ministarstva neće moći isfinancirati prijeko potrebnu trafostanicu, iako ga je lokalna samouprava oslobodila većine davanja.

Više novca za nabavu kontejnera

Zastupnik se založio za to da se u idućim proračunima izdvoji što više novaca za nabavu posebnih kontejnera za otpad koji se može reciklirati. Izrazio je zadovoljstvo činjenicom da će Ministarstvo sufinancirati nabavu takvih spremnika za siromašnije općine i gradove.

U zaključnom dijelu izlaganja optužio je oporbene zastupnike da ne izvršavaju svoje obveze, izgovarajući se da ne žele glasovati iz protesta. Ustvrdio je da ni onda kad je između pozicije i opozicija vladala "idila" u glasovanju nije sudjelovalo po pedesetak zastupnika, prije svega oporbenih.

Nenad Stazić je ponovo naglasio da se radi o prosvjedu zbog falsificiranja kvoruma u Saboru, što su dokumentirali i novinari. Predsjedatelj, **Darko Milinović**, potpredsjednik Hrvatskog sabora, opomenuo je obojicu zastupnika da se pridržavaju teme o kojoj se raspravlja, ili će im oduzeti riječ.

Zakon postavlja visoke standarde

Zbrinjavanje otpada nije samo hrvatski, nego sve više i svjetski problem, konstatala je **Dragica Zgrebec (SDP)**. Naime, količina i vrste posebno opasnog otpada rastu s napretkom tehnologije, ali i širenjem gospodarskih aktivnosti na sve veći broj zemalja. One koje nisu na vrijeme shvatile ovaj problem kasnije ga sve teže rješavaju.

U nastavku je spomenula da je o predloženom Zakonu konzultirala zaposlene u komunalnom poduzeću u svom gradu. Dali su mu pozitivnu ocjenu, uz napomenu da postavlja visoke standarde, sukladno zakonodavstvu EU, koje

što skorije treba nastojati primijeniti i u praksi.

Što prije donijeti planove gospodarenja otpadom

Po mišljenju zastupnice najveći su problem na području gospodarenja otpada koncesionari koji dobivaju koncesije na lokalnoj razini. Naime, male općine su prilikom raspisivanja natječaja za zbrinjavanje otpada često podvrgnute pritisku građana, da cijena tih usluga bude što niža. Posljedice - za te se poslove nerijetko natječu i oni koji ne zadovoljavaju sve uvjete, ali nude niže cijene, u koje nije uračunat i trošak zbrinjavanja otpada. Primjerice, na području Međimurske županije već dugo "muku muče" sa sanacijom divljih deponija, ali za nekoliko dana one već iskrсну na drugom mjestu. To znači da je nužan rigorozan nadzor, ali i rigorozne kazne, pogotovo za poduzeća koja se registri- raju kao gljive poslije kiše i konkuriraju onima koji taj posao obavljaju na primjeren način.

Na lokalnim razinama, kao što to nalaze i Zakon, valja što prije donijeti planove gospodarenja otpadom, smatra zastupnica. Naime, otpad nije samo smeće nego i čitava jedna industrija koja može polučiti i izvrsne gospodarske efekte te donijeti i novo zapošljavanje, itd. Dakako, valja poraditi i na podizanju ekološke svijesti građana, a ne da takve akcije organiziramo samo periodično, za vrijeme turističke sezone. Primjera radi, spomenula je da komunalno poduzeće iz Čakovca već godinama popularizira selektivno prikupljanje otpada u domaćinstvima, na lokalnoj televiziji se vrte spotovi s tom tematikom, a djecu se već od vrtičke dobi poučava o važnosti zbrinjavanja otpada na primjeren način.

Oformiti tzv. komunalnu policiju

Po ocjeni Vladimira Pleška (HDZ), ovaj Zakon je jedan od prvih koraka u nastojanju da se ne moramo sramiti toga u kakvom ćemo stanju našu zemlju ostaviti svojoj djeci. Opovrgnuvši tvrdnju

kolege Mršića, kako nije bilo dovoljno vremena da se predložena rješenja rasprave sa sudionicima u zbrinjavanju otpada, konstatirao je da ovaj Zakon ide u pravcu onoga što je trenutno moguće učiniti s našim komunalnim poduzećima, ali i kroz akte jedinica lokalne samouprave.

Budući da je za sadašnje stanje dobrim dijelom kriv i nedovoljan inspeksijski nadzor, najbolje bi bilo uvesti svojevrsnu komunalnu policiju koja bi kontrolirala kako se postupa s otpadom.

Po mišljenju zastupnika jedan od najvećih problema u Hrvatskoj je činjenica da je dosad korišteno svega 10 posto uporabivog otpada (nanj inače otpada oko 75 posto ukupnih količina otpada). Isto tako, mnogi deponiji u nas su bili bez planske dokumentacije i bez građevinske i lokacijske dozvole, a da se i ne govori o divljim deponijima. Za sadašnje stanje kriv je i nedovoljan nadzor inspeksijskih službi, kao i činjenica da niti jedan zakon dosad nije tretirao obveze proizvođača ambalaže i nekih drugih proizvoda koji su se kasnije nalazili u komunalnom otpadu. Pohvalio je autore ovog zakona što su predvidjeli rješenja za sve te probleme. Posebno se osvrnuo na Glavu I., pod nazivom: "Planski dokumenti gospodarenja otpadom", kao polazišnu osnovu za strategiju gospodarenja otpadom na razini županija, općina i gradova. Izrazio je uvjerenje da će inspeksijski nadzor ubuduće biti na većoj visini nego dosad, te sugerirao da se po uzoru na Njemačku oformi tzv. komunalna policija, koja bi sustavno pratila postupanje s otpadom radi suzbijanja pojava divljih deponija.

Frano Matušić (HDZ) izrazio je uvjerenje da će se donošenjem ovog Zakona povećati i učinkovitost inspeksijskih službi koje nerijetko ne mogu doskočiti onima koji odlažu otpad na divlja odlagališta. Čak ni policija ne može reagirati na odgovarajući način ako ih ne zatekne

na djelu, a mnogi od njih neprimjerenim zbrinjavanjem otpada zapravo zarađuju.

S tim u svezi Vladimir Pleško je napomenuo da bi najbolje rješenje bilo uvođenje svojevrsne komunalne policije, koja bi bila stalno u ophodnji i kontrolirala kako se postupa s otpadom. Troškovi njena financiranja vrlo brzo bi se pokrili naplatom kazni za uništavanje okoliša.

Zvonimir Mršić se također založio za to da ovaj važan Zakon prođe redovnu proceduru. Ako se već donosi hitnim postupkom, zastupnicima je trebao biti dostavljen barem desetak dana prije, kako bi predložena rješenja mogli prodiskutirati sa stručnom javnošću. Nije mu jasno, kaže, kako su se neki kolege, od petka poslije podne kada im je dostavljen zakonski tekst, mogli konzultirati s komunalnim poduzećima i jedinicama lokalne samouprave.

Odgovarajući na repliku, Vladimir Pleško je napomenuo da je iz razgovora s direktorima komunalnih poduzeća na području Krapinsko-zagorske županije zaključio da su u predloženi Zakon uvršteni svi njihovi zahtjevi koje su postavili Ministarstvu po pitanju gospodarenja otpadom. Do istog saznanja došla je - kaže - i gospođa Zgrebec na području Čakovca. Uostalom, prije nekoliko mjeseci u Rijeci je održano savjetovanje na temu Zakona o komunalnom gospodarstvu i Zakona o otpadu.

Dvojbeno je hoće li država i lokalne jedinice, poglavito male općine i komunalna društva, u tako kratkom vremenu moći odgovoriti zahtjevima koji se pred njih postavljaju, kako u financijskom, tako i u organizacijskom pogledu.

Jure Bitunjac (HDZ) ukazao je na važnost donošenja ovog Zakona u uvjetima globalnog zagađenja. Svjedoci smo, kaže, da velike svjetske korporacije i izvoznici najviše zagađuju siroma-

šne zemlje koje su primorane uvoziti i na taj način osiguravaju ekstra profit. Sviđa mu se, inače, osnovna koncepcija ovog Zakona - da onečišćivač plaća, odnosno da u cijenu svog proizvoda mora ugraditi i troškove zbrinjavanja ambalaže. Izrazio je uvjerenje da će se ubuduće kod određivanja lokacija i centara za gospodarenje otpadom izbjegavati da to bude predmet kalkulacije, odnosno političkih igara među strankama, poglavito parlamentarnim.

Kako reče, pozdravlja nastojanje predlagatelja da se zakonom utvrdi odgovornost države, županija, gradova i općina u gospodarenju otpadom, ali smatra da je to trebalo preciznije definirati. Osvrnuo se i na članak 18. kojim je propisano da su Grad Zagreb, grad, odnosno općina dužni osigurati uklanjanje i zbrinjavanje otpada kojeg je nepoznata osoba odložila izvan odlagališta. Postavlja se pitanje, kaže, što je s opasnim otpadom koji može biti bačen na njihovu prostoru. Dvojbena je, također, hoće li država, i lokalne jedinice, poglavito male općine i komunalna društva, u tako kratkom vremenu moći odgovoriti zahtjevima koji se pred njih postavljaju, kako u financijskom, tako i u organizacijskom pogledu.

Upozorio je na to da vrlo malo zemalja prakticira da pravne osobe plaćaju stvarnu količinu deponiranog otpada, jer je to dosta komplicirano i skupo rješenje (u Njemačkoj se primjenjuje u samo 20-ak posto gradova).

Na kraju je izrazio punu potporu ovom Zakonu, naglasivši da je očuvanje okoliša i naša ustavna obveza.

Zakon u redovnu proceduru

Nenad Stazić (SDP) također smatra da je riječ o dobrom Zakonu koji bi, zbog njegove važnosti, trebalo raspraviti u dva čitanja. Kako reče, za to je bilo dosta vremena, da u Saboru nismo gubili vrijeme na dosta nevažnih stvari, a sada nas pritišću rokovi za usklađivanje s EU.

U prilog svom stajalištu napomenuo je da predlagatelj nije dovoljno osmislio i doradio pitanje plaćanja naknade

za zbrinjavanje otpada za određene robe iz uvoza (npr. staniola i papira u koji je omotana Milka čokolada iz Švicarske). Postavlja se pitanje, naime, plaća li uvoznik za zbrinjavanje tog otpada iz cijene proizvoda na našem tržištu ili ostvaruje na tome ekstra profit (u tom slučaju predstavlja nelojalnu konkurenciju domaćim proizvođačima koji moraju plaćati takvu naknadu). To još više dolazi do izražaja kod opasnog otpada, a pogotovo kod roba koje će to tek postati (npr. baterije, akumulatori, automobilske gume, lijekovi, potrošni sanitetski materijal). Naime, taj se otpad mora zbrinjivati po posebnom postupku, ali to pitanje nije dovoljno precizno regulirano. Dobro je, kaže, da je država preuzela na sebe brigu o opasnom otpadu ali, nažalost, u Hrvatskoj ga nemamo gdje zbrinjivati. Naime, spalionica smeća Puto trenutno ne radi, a nije ni odgovarajuća (Ministarstvo im ne daje uporabnu dozvolu, jer smatra da nema minimalne tehničke uvjete za rad). Osim toga, riječ je o pokretnoj spalionici nabavljenoj namjenski, za spaljivanje opasnog otpada u postupku sanacije odlagališta Jakuševac. Međutim, ona se nije koristila samo za tu svrhu nego i za spaljivanje otpada iz cijele Hrvatske, pa čak i iz uvoza. Ne samo da nemamo gdje zbrinjivati opasni otpad, nego se taj otpad nerijetko odlaže zajedno s komunalnim, a da nitko ne snosi sankcije za to, nego dovaio je zastupnik.

Najavio je i da će zahtijevati (amandmanski) brisanje stavka 4. iz članka 13. Konačnog prijedloga zakona, kojim se Grad Zagreb obvezuje da na svom području osigura provedbu propisanih mjera za gospodarenje opasnim otpadom. To rješenje smatra neprihvatljivim, jer se radi o području najgušće naseljenosti. Ne prihvati li predlagatelj njegov amandman o tome će - kaže - obavijestiti Skupštinu grada Zagreba i Poglavarstvo, te predložiti izmjene ovog Zakona odmah nakon njegova donošenja.

Na kraju je izjavio da u cjelini podržava ovaj Zakon, kao i svi članovi njegova Kluba, ali da ne želi sudjelovati u glasanju, jer je to obična farsa. Naime, u Saboru se falsificira kvorum, naočigled

svih novinara, i na taj se način lažno prikazuju rezultati glasanja, ustvrdio je.

Obrativši se zastupniku Staziću **Marina Matulović-Dropulić** je rekla: "najprije morate tražiti od Skupštine Grada da se u jedan plan unese lokacija za deponij komunalnog otpada u gradu Zagrebu. A što se tiče provođenja mjera za zbrinjavanje opasnog otpada, to ne znači da se taj otpad mora deponirati ili spaljivati u gradu Zagrebu ili u nekoj drugoj županiji. Država je preuzela na sebe obvezu rješavanja tog pitanja. To znači da će ona i utvrditi lokacije i propisati mjere koje moraju poduzimati pojedine županije oko sakupljanja tog otpada na jednom ili na dva mjesta u Hrvatskoj." Unatoč tom pojašnjenju zastupnik je zadržao rezervu prema predloženoj rješenju.

Nitko ne želi otpad u svom dvorištu

Zbog dugogodišnjeg nerješavanja ili parcijalnog rješavanja problem odlaganja i zbrinjavanja otpada u Hrvatskoj je dostigao svoj vrhunac, konstatala je **Mirjana Brnadić (HDZ)**. Razlozi su višestruki. Prije svega nedostatak pravnih, strateško-planskih i provedbenih rješenja te nedovoljan broj inspektora zaštite okoliša, tako da se na svakom koraku susrećemo s divljim odlagalištima. U 90 posto slučajeva ona su neuređena, nekontrolirana, komunalni otpad nerijetko je pomiješan s građevinskim, sa sekundarnim sirovinama i opasnim otpadom. Te su pojave česte i u Dalmaciji, i to uz turističke ceste, pa i na propusnom kraškom tlu, što znači da su u opasnosti od zagađivanja i podzemne vode. U primorskom dijelu Hrvatske poseban je problem klaonički otpad koji se također nekontrolirano odlaže po šumama, škrapama, a često i na komunalnim odlagalištima. Dakako, svatko bi htio da otpad ne bude u njegovu dvorištu, a svojom nebrigom o tome šaljemo svijetu poruku o sebi. Zbog toga je bilo krajnje vrijeme da se ova problematika uredi sveobuhvatno, da se osiguraju mehanizmi za provođenje utvrđenih planova, utvrdi odgovornost u gospo-

darenju otpadom, definiraju sredstva za financiranje gradnje građevina za skladištenje, uporabu i zbrinjavanje opasnog otpada, itd. (sva ta pitanja su relativno dobro riješena predloženim Zakonom).

U većini slučajeva odlagališta su neuređena, nekontrolirana, a komunalni otpad nerijetko je pomiješan s građevinskim, sa sekundarnim sirovinama i opasnim otpadom.

Zastupnica posebno pozdravlja stavljanje akcenta na reciklažu (npr. odvajanje stakla i papira) jer se time komunalni otpad može smanjiti na polovicu. Kako reče, predviđenim mjerama u poglavlju koje govori o obvezama i odgovornosti proizvođača proizvoda i ambalaže, uz donošenje podzakonskih propisa, stvorit će se pretpostavke da proizvođači smanje količinu otpada te da se sami brinu o njegovu konačnom zbrinjavanju. Zakonom su, među ostalim, određeni i obveznici plaćanja naknada vlasnicima nekretnina koje se nalaze u krugu promjera 500 metara od građevina za skladištenje, uporabu ili zbrinjavanje otpada, te lokalnim jedinicama na čijem su području takve građevine koje koriste i drugi gradovi i općine.

Nema sumnje da će provođenje Zakona o otpadu biti mukotrpan i dugoročan postupak, to više što su potrebna kontinuirana financijska ulaganja, ne samo u zbrinjavanje otpada nego i u sanaciju postojećih ili uklanjanje divljih odlagališta, zaključila je zastupnica.

Cijena zbrinjavanja otpada nije socijalna kategorija

Nesporno je da se ovim Zakonom uređuje vrlo važno pitanje, kako za lokalne zajednice tako i za državu, ali izgleda da svi u tome kasne, primijetio je **Miroslav Korenika (SDP)**. U prvom redu stalno prolongiramo donošenje prostornih planova u kojima bi jedinice lokalne i regionalne samouprave trebale predvidjeti

mjesta gdje će se rezervirati prostor za odlagališta. Spomenuo je primjer Varaždinske županije koja je krajem 1999. prva u Hrvatskoj donijela svoj prostorni plan i, unatoč otporu lokalnih zajednica na tom području, odredila 7 potencijalnih lokacija za odlagališta otpada. Međutim, sada kad treba konačno prići gradnji jednog takvog deponija, ispada da niti jedna općina ili grad ne žele tuđi otpad. Uvijek pronalaze neku izliku, poput Varaždinaca koji se izgovaraju da se u podzemlju grada nalaze dovoljne količine pitke vode. Činjenica je da se uz današnje tehničke uvjete može osigurati nepropusnost tla i izgraditi deponij, ali pitanje je koliko je to racionalno rješenje za jednu općinu ili grad (riječ je o previše dragocjenom prostoru i preskupoj tehnologiji). Stoga zastupnika zanima je li ova Vlada, odnosno resorno Ministarstvo, zadržalo u svom programu projekt regionalnih odlagališta otpada s kojim se radilo u prošloj Vladi. Uostalom, nešto slično prakticiraju i u Njemačkoj gdje na nešto više od milijun stanovnika dolazi jedan deponij ili jedna lokacija za deponij. Primijetio je, među ostalim, da se u nas cijena zbrinjavanja komunalnog otpada još uvijek doživljava kao socijalna kategorija, te da bi trebalo educirati građane da ono što se trajno deponira košta i da moramo imati što je moguće manje otpada.

I on je upozorio na to da su predviđeni prekratki rokovi za donošenje podzakonskih akata, to više što se približavaju lokalni izbori, ali je podupro donošenje ovog Zakona, uz napomenu da u njemu treba jače naglasiti odgovornost lokalnih zajednica za njegovo provođenje.

Nije istina da u gradu Varaždinu nije bilo dovoljno volje da se, u dogovoru sa susjednom općinom izgradi deponij, reagirao je na njegove riječi dr.sc. **Ivan Čehok**. Gospodine Korenika, generalni plan u kojem je ucrtan vodonosni sloj donesen je 80-ih godina, u vrijeme dok je vaša partija bila na vlasti. Upravo ovo Poglavarstvo kojem sam ja na čelu sredilo je, suprotno vašim očekivanjima, da se otpad redovito odvozi.

Podsjetio ga je na to da je ministrica jasno rekla županu kako nije dovoljno

imati samo 7 ili 8 lokacija u planu, nego da treba izgraditi jednu deponiju, ali to nije napravljeno. Budući da to vi niste napravili, a samo 30 posto tog otpada je komunalni otpad, pitam vas, kao člana županijskog Poglavarstva, gdje ćete odvoziti onih 65 posto industrijskog otpada? **Miroslav Korenika** ga je optužio za povredu Poslovnika jer, kako reče, nije ispravio njegov navod već je s njim polemizirao o nečemu što nema veze s ovom temom.

Velimir Pleša je ispravio Korenikin navod da je Varaždinska županija prva donijela prostorni plan s određenom lokacijom za deponije. Napomenuo je da Međimurska županija ima takav plan još od 1996. godine.

Niska kultura postupanja s otpadom

Po mišljenju **Zvonimira Puljića (HDZ)** predložen je kvalitetan, sveobuhvatan i precizan zakon, uz pomoć kojeg ćemo se moći djelotvorno pokrenuti s ove stagnacijske točke u kojoj se Hrvatska nalazi kad je riječ o zbrinjavanju otpada. Naime, u tih 108 članaka i 7 poglavlja obuhvaćena su sva područja koja dotiče problem otpada, a ono što nije precizirano predviđeno je podzakonskim aktima, odnosno pravilnicima. Budući da na tom planu trebamo puno toga nadoknaditi ovaj Zakon svakako treba usvojiti što prije, te hitno provesti sve ono što nalaže. Naime, treba imati u vidu činjenicu da Hrvatska godišnje proizvede oko 4 milijuna tona otpada, bez šumarskog otpada i jalovine. O opasnom otpadu nemamo preciznih podataka, ali njegova se količina procjenjuje na oko 100 do 200 tona godišnje. Nažalost, tehnologija i kultura postupanja s otpadom je vrlo niska, a njegova selekcija po vrstama pri sakupljanju ne zadovoljava. Budući da je odvajanje i sakupljanje stakla i papira, kao i ostalog upotrebljivog otpada uglavnom simbolično i da od vlastitog otpada nismo u stanju selekcijom doći do sekundarnih sirovina, prisiljeni smo ga uvoziti. Tehnologija koja prevladava je odlaganje, dakle najneracionalniji, ekološki najriskantniji i gospodar-

ski najskuplji oblik zbrinjavanja. Alarmanant je podatak da je više od 90 posto odlagališta neuređeno, tehnički primitivno i vlasnički nesređeno. Nad većim dijelom opasnog otpada nema nadzora, građevinski otpad se nerijetko koristi za kreativne inicijative na obali, a da se i ne govori o kloničkom otpadu. Za državu

Budući da je odvajanje i sakupljanje stakla i papira, kao i ostalog upotrebljivog otpada uglavnom simbolično, prisiljeni smo ga uvoziti.

koja ozbiljno računa na turizam kao na jednu od glavnih gospodarskih aktivnosti, ovaj problem je još ozbiljniji, kaže Puljić. Nisu tajna ni upozorenja Europske komisije da nam takvo stanje, ako ga žurno ne promijenimo, može ugroziti proces približavanja EU. Dobro je, stoga, da Vlada nudi praktična i sveobuhvatna zakonska rješenja koja su usklađena s pravnim stečevinama EU.

Ne popustiti zahtjevima proizvođača

Za razliku od kolege Stazića, smatra da je člankom 13. precizno regulirana linija odgovornosti za sve vrste otpada, pa i u slučajevima kad počinitelj

Svatko tko proizvodi i plasira ambalažni otpad morao bi iz cijene proizvoda izdvojiti određeni postotak u fond iz kojeg će se financirati prikupljanje i deponiranje otpada.

incidenta zagađenja ostane neotkriven. Dakako, država preuzima odgovornost za opasni otpad. Pohvalno je - kaže - i rješenje predviđeno u stavku 4. članka 21. Konačnog prijedloga zakona. Navedenom odredbom predviđeno je da će, u slučaju da jedinica lokalne i područne

samouprave u svojim prostornim planovima ne odrede lokacije namijenjene zbrinjavanju, uporabi, odnosno recikliranju i skladištenju otpada, odluku o tome donijeti Vlada RH.

U nastavku je sugerirao predlagatelju da ne popusti zahtjevima proizvođača, da ne plaćaju sav ambalažni otpad koji plasiraju na hrvatsko tržište, nego samo onaj dio koji se sakupi (to je svega oko 10 posto). Svatko tko proizvodi i plasira takav otpad morao bi odmah izdvojiti izvjestan postotak iz cijene proizvoda u fond, iz kojeg će se financirati prikupljanje i deponiranje otpada, smatra zastupnik. Njegova je sugestija da se na isti način tretiraju i uvoznici proizvoda u ambalaži, koji bi prilikom carinjenja robe na granici trebali platiti određenu taksu za zbrinjavanje ambalažnog otpada. Kako reče, u ovom Zakonu vidi snažan instrument u rukama resornog Ministarstva i svih sudionika njegove provedbe koji, uz pomoć Fonda za zaštitu okoliša te sredstava pretprijetnih fondova EU, doista može pokrenuti Hrvatsku da se opremi i stvarno pobrine za zbrinjavanje otpada i za čistoću Lijepa naše. Dakako, Ministarstvo bi trebalo pokrenuti jednu kampanju edukativno-promidžbene naravi, kako bi se stanovništvo senzibiliziralo i mobiliziralo u tom pravcu.

Povesti računa o zbrinjavanju građevinskog otpada

Podržavši ovaj Zakon, **Damir Špančić (HDZ)** je čestitao njegovim autorima. Posebno ga raduje, kaže, što je ministrica naglasila da ovaj problem treba rješavati zajednički (takva orijentacija je vidljiva i iz predloženih rješenja).

U nastavku je upozorio na probleme s kojima se suočavaju područja od posebne državne skrbi koja teže tome da zbrinjavaju otpad kao razvijeniji krajevi Hrvatske. Naime, oni muku muče s građevinskim otpadom koji zagađuje vodotokove. Osim toga, na području Pakraca i Lipika preostalo je još oko 5 tisuća objekata koje će trebati ukloniti, a da se i ne govori o ostalim općinama iz

Požeško-slavonske županije, Banovini, Kordunu, istočnoj Slavoniji, Lici i ostalim dijelovima Hrvatske stradalim u ratu (riječ je o selima gdje neće biti obnove). Ne radi se samo o klasičnom građevinskom otpadu, nego i svim predmetima koji su zatečeni u tim objektima i koji spadaju u kategoriju tzv. posebnih otpada koja se spominje u članku 104. st. 1. točka 3. Zakona. Zbrinjavanju tog otpada treba posvetiti posebnu pozornost, a i u pretprijetnim fondovima EU zacijelo postoje određena sredstva i za tu namjenu. Uostalom, prema članku 9. st. 4. Vlada može donositi i pojedinačne planove za gospodarenje pojedinim kategorijama otpada. Po riječima zastupnika kampanje uklanjanje tih objekata sigurno će pratiti i građevinska operativna, što znači da će od toga biti i višestruke koristi.

Daleko od europskih normi

Problem zbrinjavanja otpada vjerojatno je jedan od najvećih problema jedinica lokalne samouprave koji, nažalost, one neće moći riješiti same, bez pomoći države, konstatirao je **Zdravko Sočković (HDZ)**. Podsjetio je i na upozorenje Europske komisije koja gospodarenje otpadom smatra najproblematičnijim područjem zaštite okoliša u Hrvatskoj. Razlozi - postojeći provedbeni propisi se ne provode, nemamo plan gospodarenja otpadom, recikliranje i zbrinjavanje su nedostatni, sustav povrata i skupljanja nisu uspostavljeni, itd. Jednom riječju, sve je to još daleko od europskih standarda i normi.

U nastavku je naglasio da dolazi iz Brodsko-posavske županije, koja za Istrom, Zagrebom i sjevernom Hrvatskom zaostaje 30-ak posto. To znači da će trebati ozbiljnu pomoć države za provedbu ovog Zakona.

Kada bismo za početak počeli izdvajati staklo, papir i metal i s time išli u reciklažu (za to imamo dovoljno kapaciteta) smanjili bismo otpad na deponijama za 50 posto. Usput bismo razvijali gospodarske subjekte za gospodarenje otpadom i prestali bismo ga uvoziti. Naime, u Hrvatskoj godišnje prikupimo oko 60

tisuća tona papira, a istodobno uvozimo oko 500 tisuća tona starog papira za potrebe naše industrije. Po mišljenju zastupnika cijenu pojedinih uvoznih artikala svakako bi trebalo opteretiti i troškovima zbrinjavanja ambalaže.

Na kraju je pohvalio ponuđeni zakonski tekst u kojem se, kako reče, vidi točna podjela odgovornosti u gospodarenju otpadom između države, županije, općina i gradova u gospodarenju otpadom, i koji je u cijelosti usklađen sa zakonodavstvom EU.

Prve dozvole na kraći rok

Zdenka Babić-Petričević (HDZ) naglasila je da podržava donošenje ovog Zakona hitnim postupkom, prvenstveno zbog zabrinjavajućeg stanja u oblasti zbrinjavanja otpada. Izrazila je uvjerenje da će, zahvaljujući rješenjima sadržanim u člancima 41. do 46., male općine s područja od posebne državne skrbi ubuduće biti u povoljnijoj situaciji. Naime, navedenim odredbama uređuje se materija izdavanja dozvola kao instrumenta za osiguravanje uporabe i zbrinjavanja otpada, bez ugrožavanja zdravlja ljudi i nanošenja štete okolišu.

Po mišljenju zastupnice te bi dozvole prvi puta trebalo izdati na rok do 3 godine, a tek nakon toga na duži rok (do 5 godina). Isto bi trebalo vrijediti i kod izdavanja koncesija za obavljanje djelatnosti gospodarenja otpadom, budući da koncesionari na području od posebne državne skrbi i brdsko-planinskom području nerijetko protuzakonito proširuju područje svog djelovanja.

Posebno je apostrofirala članak 18. Konačnog prijedloga zakona, koji predviđa da će županija, na teret gradskog odnosno općinskog proračuna, zbrinuti otpad koji je nepoznata osoba odložila izvan odlagališta, ako se zanj nisu pobrinuli odgovorni za obavljanje komunalnih usluga održavanja čistoće u gradu, odnosno općini. Smatra da je takvo rješenje prijeko potrebno, kako se i dalje ne bi događalo da, primjerice, kanjone naših rijeka krasi hladnjaci, madraci, peći i sl. Nije dovoljno samo pjevati "više cvijeća manje smeća" i njegovati

cvijeće na balkonima i po parkovima, napominje zastupnica. Zakonske odredbe mora poštivati svaki pojedinac u državi jer se one tiču svih građana, a ne samo saborskih zastupnika ili hrvatske Vlade.

Donošenje ovog Zakona trebalo bi pridonijeti i očuvanju Jadranskog mora, koje je izloženo kontinuiranoj devastaciji zbog deponiranja otpada i bacanja ambalaže s brodova.

Miroslav Korenika ne slaže se s njenim mišljenjem da bi trebalo skratiti rok na koji se izdaju koncesije za gospodarenje otpadom. Smatra da bi taj rok trebalo produžiti, jer koncesionari imaju dosta visoke troškove odmah u startu i nastoje vratiti ono što su uložili. A s onima koji ne rade u skladu s ugovorom o koncesiji treba raskinuti ugovor i oduzeti pravo za obavljanje djelatnosti.

Zastupnica je odgovorila kako ne sumnja u to da koncesionari imaju velike troškove, ali da to ne znači da zbog toga mogu raditi što žele. I oni moraju poštovati zakon i djelovati u skladu s ugovorom o koncesiji.

Brodovi trebaju imati osobnu kartu otpada

Po mišljenju **Antona Peruška**, rješenja koja se nude u ovom zakonskom prijedlogu su ispred vremena u kojem živimo, vjerojatno zbog toga što smo proteklih desetljeća u ovoj oblasti kaskali za vremenom. Unatoč tome, na našu sreću, prirodna sredina u Hrvatskoj nije devastirana do te mjere kao u nekim drugim zemljama. Na nama je obveza da je sačuvamo, u mjeri u kojoj je to maksimalno moguće, i vratimo našim unucima, dakako, uz održiv razvoj. Naime, nema sumnje da u globaliziranom svijetu mora doći do redistribucije profita. Među ostalim, zaradu treba stvarati i u nekim drugim djelatnostima, poput obrade sekundarnih sirovina dobivenih

iz otpada. Donošenje ovog zakona trebalo bi pridonijeti i očuvanju Jadranskog mora, koje je izloženo kontinuiranoj devastaciji zbog deponiranja otpada i bacanja ambalaže s brodova, i sl. Da bi doskočila ovim problemima i spriječila zagađenje mora s brodova, Međunarodna pomorska organizacija je uvela obvezu da svaki brod mora imati tzv. osobnu kartu otpada. Dolaskom u luku ovlaštenoj organizaciji treba predati određenu količinu tekućeg i drugog otpada koju je proizveo u toku putovanja, i za to platiti. Na taj način postoji mogućnost kontrole tog otpada i njegova zbrinjavanja, kao i redistribucije profita. U daljnjoj razradi ovog zakona podzakonskim aktima treba predvidjeti i takvo rješenje, te ga primijeniti u praksi, kaže Peruško.

Na kraju je još jednom naglasio da će poduprijeti donošenje ovog Zakona koji će u maksimalno mogućoj mjeri zaštititi prirodne resurse koje još uvijek imamo na raspolaganju.

Posebne mjere zaštite mora i otoka

Po riječima **Ante Markova**, Prijedlog zakona o otpadu pridružuje se svim onim zakonskim prijedlozima koji nastoje napraviti ravnotežu u načinu korištenja najvrednijih prirodnih resursa. Nadovezuje se na rješenja iz Zakona o prostornom uređenju kojim se jadransku obalu nastoji sagledavati kao jedinstvenu urbanističku cjelinu. Za razliku od velikih gradova na kopnu gdje su poznati veliki proizvođači koji reproduciraju otpad (temeljem ovog zakona možemo ih restriktivno pozicionirati), zagađenje mora je specifično, napominje zastupnik. Naime, gotovo u svakoj uvali i na svakom otoku mogu se naći ogromne nakupine naftnih derivata i određenih organizama koje je nanijelo more. Riječ je o sustavnom i višegodišnjem onečišćenju mora koje dolazi s raznoraznih strana, a povećanjem broja plovila i putnika povećava se i rizik od daljnjeg zagađenja. Tamošnje lokalne zajednice, čija je financijska snaga jednaka broju žitelja koji žive na tim

otocima, nisu u mogućnosti nositi se s tako velikim problemom. Zbog toga bi za taj prostor, koji smo s pravom proglasili posebnim, valjalo predvidjeti i posebne mjere zaštite okoliša. To je važno ne samo radi poboljšanja kvalitete života na otocima, nego i radi jačanja turističkog ugleda Hrvatske.

Drugo je pitanje kako na otocima rješavati probleme organiziranog prikupljanja otpada, njegova uništavanja, odnosno sortiranja ili premještanja, kaže zastupnik. S tim u svezi spomenuo je pilot-projekt koji je trebao biti realiziran u Šibensko-kninskoj županiji i koji je izazvao silne polemike. Njime je na komercijalan način trebalo riješiti pitanje spalionica na otocima, ali je zapelo s njegovom realizacijom.

Poraditi na sustavnoj edukaciji građana

Činjenica je da svi proizvodimo otpad i da ne možemo tražiti rješenje toga golemog problema izvan našeg dvorišta, kaže **Jelena Pavičić-Vukičević (SDP)**. Stoga bi sve nadležne institucije trebale više poraditi na sustavnoj edukaciji stanovništva, od predškolske do najstarije dobi. Zaštiti okoliša možemo najviše pomoći ako doista otvorimo reciklažna dvorišta i povežemo ih s tvrtkama koje zbrinjavaju otpad. Naime, pravilnom obradom, odnosno iskorištavanjem toga "smeđeg zlata" mogu se ostvariti i zarade koje bi trebalo usmjeriti u zaštitu okoliša. Po mišljenju zastupnice Ministarstvo bi trebalo pomoći jedinicama lokalne samouprave kod nabave kontejnera za odvojeno prikupljanje otpada, jer mnogi nemaju kamo staviti taj otpad.

U nastavku je podsjetila na probleme s kojima se suočavaju u Gradu Zagrebu, gdje se od ljeta 2002. godine, otkako je prestala s radom pokretna spalionica smeća Puto, gomila opasni otpad. Zbog sukoba mišljenja, pa i interesa, između nadležnog ministarstva, Inspektorata i Grada Zagreba, Puto još uvijek nema sve potrebne dozvole da bi nastavilo s radom. Kakav poticaj dajemo drugim hrvatskim regijama ako ne nalazi-

mo načina da na razini Grada riješimo to pitanje, odnosno privedemo svrsi to postrojenje, pita zastupnica.

Mišljenja je, inače, da predloženi zakon daje kvalitetan poticaj općinama, gradovima i županijama da na svom području organiziraju prostor za zbrinjavanje komunalnog i drugog otpada. Naime, predviđa isplatu ekološke rente građanima koji žive na području koje je posebno ugroženo i to zbog umanjene vrijednosti nekretnina. U tom kontekstu spomenula je pozitivan primjer zagrebačkog Jakuševca. Grad Zagreb je ne samo uspio sanirati to smetlište nego i, u dogovoru s građanima koji su dobili ekološku rentu, urediti tu gradsku četvrt gotovo po svim europskim standardima. Građani koji su ranije često prosvjedovali zbog blizine smetlišta, danas nisu nezadovoljni tretmanom Grada, jer imaju kvalitetne uvjete života. Taj bi se model mogao primijeniti i u drugim sredinama, tako da i one uspiju riješiti pitanje zbrinjavanja komunalnog otpada, zaključila je.

Zakon treba što prije zaživjeti

Željko Kurtov (HNS) također pozdravlja donošenje ovog Zakona u nadi da će se njime urediti kaos koji vlada na području zbrinjavanja otpada u Republici Hrvatskoj. Primjerice, nerijetko smo svjedoci da se usred turističke sezone spaljuje smeće na smetlištima uz samu Jadransku magistralu. Zbog toga

Ovaj Zakon treba što prije zaživjeti, kako bi se odlagališta koja imaju uvjete uredila prema važećim propisima, a ona koja to nemaju zatvorila i sanirala.

dolazi i do zastoja u prometu, a ugrožavaju se i životi ljudi i stoke u okolini, te zagađuju poljoprivredne površine. Naime, nitko ne kontrolira što sve završava na tom otpadu (herbicidi, pesticidi, lijekovi iz bolnica, itd.). Ovaj zakon treba što prije zaživjeti, kako bi se odla-

gališta koja imaju uvjete uredila prema važećim propisima, a ona koja to nemaju zatvorila i sanirala. Dakako, male općine i gradovi ne mogu sami rješavati te probleme, što je zakonodavac i uvažio. Da bi se utvrdilo postoje li ekonomski uvjeti za gradnju modernih građevina za skladištenje, uporabu i zbrinjavanje otpada, treba napraviti studije o broju stanovnika i drugih proizvođača otpada. Ministarstvo bi trebalo odrediti koliko modernih deponija je potrebno na nivou cijele Hrvatske, kako bi se građane zaštitilo od nenormalno visokih cijena komunalija koje se primjenjuju u pojedinim gradovima i općinama. Posljedice - radi izbjegavanja plaćanja odvoza otpada stalno niču nelegalni deponiji koji guše okoliš i periferiju gotovo svih naselja u Dalmaciji.

Otoci bez deponija

Po riječima **Nikole Ivaniša (PGS)** zbrinjavanje otpada je jedan od najaktualnijih problema u Hrvatskoj, a svakako je problem broj jedan u Primorsko-goranskoj županiji. Ako Hrvatsku u budućnosti gledamo kao proizvođača zdrave hrane i kao prvu turističku destinaciju u Europi, onda taj problem moramo urgentno riješiti. Zbog toga je ovaj zakon dobrodošao (bolji je nego dosadašnji), a koliko će se uspješno primjenjivati ovisit će o funkcioniranju pravne države. Ključno je pitanje, kaže, je li lokalna samouprava spremna odgovorno izvršavati svoje ovlasti, ili se za decentralizaciju zalažemo samo pro forma. Po svemu sudeći, Vlada će nerijetko morati posezati za svojim zakonskim pravom da i dalje brine i o komunalnom, a ne samo o opasnom otpadu, jer će se rješavanje tog pitanja u lokalnim sredinama vjerojatno odugovlačiti, pogotovo kad je riječ o siromašnim općinama. U svakom slučaju, Hrvatskoj treba 4 do 6 velikih deponija komunalnog otpada i barem dvije spalionice (to mora biti naše strateško opredjeljenje). To podrazumijeva i osjetno povećanje cijene zbrinjavanja komunalnog otpada, da bismo mogli kvalitetno isfinancirati ono o čemu nam ovisi budućnost.

Kako reče, zdušno podržava koncept "otoci bez deponija", kad se za to steknu uvjeti, iako će to biti vrlo skupo. Pobornik je i umjerenog jačanja uloge županije, kojoj Zakon omogućava da može intervenirati u slučaju da se neodgovorni subjekti u lokalnim jedinicama ne pobrinu za zbrinjavanje otpada.

U zaključnom dijelu izlaganja upozorio je na to da na području njegove županije treba prioritetno sanirati Sovjak, odnosno Crnu jamu. Riječ je o jezeru kemikalija u krašu, na oko 6 kilometara od Kvarnerske obale. Tu deponiju napunila je otpadom propala riječka industrija, ali i INA, koja je visoko profitabilna. Ministarstvo je sagledalo taj problem i nastoji ga riješiti, jer ako se tamo desi ekološki incident to će imati nesagledive posljedice za Hrvatsku.

Po ocjeni **Zdenka Antešića (SDP)** predloženi Zakon je pun dobrih rješenja, ali je, na neki način, ipak ispred vremena. Pitanje je, naime, koliko su sadašnji koncesionari koji se bave prikupljanjem, odvozom i zbrinjavanjem otpada tehnički, kadrovski i na drugi način pripravnici da se u predviđenom roku prilagode ovim zakonskim uvjetima. Primjerice, bilo bi idealno da naši otoci budu bez građevina za zbrinjavanje otpada, ali u prijelaznom razdoblju to će nam u praksi izazvati velike probleme. Nije siguran u to da će Lošinjani ili stanovnici nekog udaljenog otoka, u tako skoroj budućnosti odvoziti svoj otpad na centralni županijski deponij u Rijeci. Stoga bi taj problem trebalo malo kompleksnije sagledati, da se ne bismo našli u sličnim teškoćama kao i kod primjene Zakona o prostornom planiranju, odnosno Vladine uredbe.

Smatra da bi nekoliko zakonskih odredbi trebalo posvetiti problematici zbrinjavanja otpada s brodova. Naime, Hrvatska je pomorska zemlja i našim akvatorijem krstari i plovi puno plovniha objekata koji su također veliki proizvođači otpada.

Riječ predlagatelja

U završnom osvrtu **Marina Matulović-Dropulić** je konstatala da su sudi-

onici u raspravi podržali osnovne intencije ovog zakona - da proizvođač plaća za zbrinjavanje otpada koji proizvede, te da se krene na odvojeno prikupljanje otpada i reciklažu. Na taj će se način smanjiti i količine otpada, a država će maksimalno pomoći u svemu tome.

Nema sumnje - kaže - da će biti otpora provođenju ovog zakona, ali moramo raditi na tome da uvjerimo građane kako je to u interesu svijeta, a ne samo pojedinaca. Već u dva navrata Ministarstvo je raspisalo natječaje za inspektore zaštite okoliša, ali ta se mjesta teško popunjavaju zbog malih plaća.

Što se tiče otoka, u Zakonu ne piše da tamo ne mogu biti deponiji, već da oni moraju biti sanirani. Dakako, to se ne može riješiti u roku od godinu ili dvije, no krajnja nam je želja da na otocima ne budu izgrađene velike deponije, već da se tamo samo prikuplja otpad i nakon nekog vremena prevozi na kopno.

Po riječima ministrice veliki otpor kod građana izazvala je i donesena uredba o zaštićenom obalnom pojasu, ali situacija se polako smiruje. Nije točno da je ta uredba zakočila izgradnju turističkih zona. Naprotiv, omogućila je tu izgradnju u svim gradovima i naseljima gdje živi više od 50 posto domicilnog stanovništva, ali ne i tamo gdje nisu napravljani planovi.

U nastavku je pojasnila da je spalionica PUTO napravljena isključivo za spaljivanje otpada na Jakuševcu, da bi se to smetlište moglo sanirati. Sanacija Jakuševca je započela još 96. godine i sve se odvijalo normalno dok se otpad nije počeo uvoziti i dopremati s raznih strana te skladištiti na mjestu koje je bilo predviđeno isključivo za distribuciju (Uprava PUTA očito nije znala svoj posao). Zbog toga je i došlo do požara. Situacija bi danas bila drugačija da je Grad Zagreb htio uložiti 800 tisuća eura u adaptaciju tog objekta, ali počelo je prepucavanje s Ministarstvom oko izdavanja garancije i na tome je stalo.

Nakon ovog pojašnjenja ministrica je zahvalila zastupnicima na sudjelovanju u raspravi te najavila da će Vlada prihvatiti neke od uloženiha amandmana.

Izjašnjavanje

Na Konačni prijedlog zakona zastupnici su podnijeli 10 amandmana o kojima se, u ime predlagatelja, očitovala ministrica **Matulović-Dropulić**. Izvijestila ih je da Vlada ne prihvaća prijedlog **Zvonimira Mršića**, da se definicija skupljanja otpada u članku 3. st. 1. točka 16. promijeni, tako da glasi: "Skupljanje otpada jest prikupljanje, razvrstavanje i/ili miješanje otpada u svrhu njegove pripreme za uporabu ili zbrinjavanje". Napomenula je da definicija koju je ponudio predlagatelj u potpunosti odgovara Direktivi EU, s čime su se složili i zastupnici kod glasovanja.

S istim obrazloženjem Vlada je odbila i Mršićev amandmanski zahtjev da se u članku 6. stavku 1. točki 1. brišu riječi "otpadom koji nisu pokriveni prihodom ostvarenim od prerade otpada". Zastupnik, naime, podupire načelo da onečišćivač plaća, ali upozorava na to da nije jasan dio teksta u kojem stoji da posjednik otpada snosi sve troškove preventivnih i mjera zbrinjavanja otpada i dr. koje nisu pokrivenne prihodom ostvarenim njegovom preradom. Uslijedilo je glasovanje o njegovu prijedlogu, ali nije dobio podršku većine nazočnih zastupnika.

Istu sudbinu doživio je i njegov zahtjev da se u članku 17. briše stavak 2. koji predviđa da se, iznimno, za obračunavanje troškova gospodarenja komunalnim otpadom iz kućanstva mogu primijeniti i drugi kriteriji, osim količine i svojstava. Po mišljenju zastupnika fizičke i pravne osobe nisu ničim stimulirane da odvajaju koristan otpad, ako odvoz komunalnog otpada plaćaju po "nekim drugim kriterijima" (npr. prema broju kvadrata). Međutim, predstavnica predlagatelja je izjavila da Vlada ne prihvaća ovaj amandman, već ostavlja diskrecijsko pravo jedinicama lokalne samouprave da utvrde kriterije za obračun troškova gospodarenja otpadom. Većina zastupnika se kod glasovanja priklonila mišljenju Vlade.

Isto su postupili i kod izjašnjavanja o amandmanima **Dragutina Lesara (HNS)** koje predlagatelj nije uvažio.

Spomenimo najprije njegov zahtjev za izmjenu točke 3. u stavku 1. članka 4., u kojoj stoji da je gospodarenje otpadom skup aktivnosti, odluka i mjera usmjerenih, među ostalim, i na skrb za odlagališta koja su zatvorena. Zastupnik je tražio da se ta formulacija zamijeni izričajem: "skrb za sva odlagališta otpada, a posebno za zatvorena odlagališta". Vlada, međutim, nije prihvatila taj prijedlog, kao ni njegov zahtjev da se stavak 6. u članku 9. dopuni riječima "i Hrvatskom saboru". Podsjetimo, navedenom odredbom je predviđeno da nadzor nad provedbom plana gospodarenja otpadom iz stavka 1. ovog članka obavlja Ministarstvo, koje je dužno jednom godišnje podnositi Vladi RH izvješće o izvršenju obveza i poduzetih mjera iz plana gospodarenja otpadom. Ako Sabor donosi strategiju gospodarenja otpadom bez koje Vlada ne može donijeti spomenuti plan, onda je, u najmanju ruku, pristojno da ga se obavijesti o izvršenju

tog dokumenta, napominje zastupnik u obrazloženju ovog amandmana. Unatoč tome, nije naišao na razumijevanje predlagatelja, a ni većine kolega.

Nisu dali "zeleno svjetlo" ni njegovu amandmanu na članak 20. stavak 1., koji ide za tim da se produlji propisani rok u kojem se obvezno mora čuvati dokumentacija o nastanku i tijeku otpada. Nakon napomene predstavnice predlagatelja, da je pet godina dovoljno dugo razdoblje za provjeru vjerodostojnosti dostavljenih podataka, uslijedilo je izjašnjavanje (zastupnici su se priklonili mišljenju Vlade).

Nenad Stazić (SDP) predlagao je da se iz članka 13. Konačnog prijedloga zakon izostavi stavak 4. Smatra, naime, neprihvatljivim da se njime određuje kako je Grad Zagreb na svom području dužan osigurati provedbu propisanih mjera za gospodarenje opasnim otpadom, budući da se radi o području najgušće naseljenosti. Ministrica je poja-

snila da predlagatelj ne može prihvatiti taj amandman, jer je dužnost županije i Grada Zagreba provoditi mjere Vlade RH, s čime se složila i većina nazočnih zastupnika.

Istu sudbinu doživio je i Stazićev amandman na članak 89. kojim je zahtijevao brisanje kaznene odredbe za nepoštivanje odredbe stavka 4. članka 13.

Vlada je uvažila jedino amandmane **Marka Širca (HDZ)** za dopunu članaka 36.st.1. i 55. st.2. O njima se nije glasovalo jer su automatski postali sastavnim dijelom Konačnog prijedloga zakona. To znači da će se zakonom propisane obveze za proizvođače proizvoda i proizvođače otpada (članci 36- 38.), odnositi i na uvoznike, dok se odredbe članka 55. usklađuju sa Zakonom o komunalnom gospodarstvu. **Uz spomenute amandmanske korekcije, jednoglasno (80 glasova "za") je donesen novi Zakon o otpadu.**

M.Ko.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O DOPRINOSIMA ZA OBVEZNA OSIGURANJA; PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O MIROVINSKOM OSIGURANJU; PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O OBVEZNYM I DOBROVOLJNYM MIROVINSKIM FONDOVIMA; PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O PRIKUPLJANJU PODATAKA PO OSIGURANICIMA O DOPRINOSIMA ZA OBVEZNA MIROVINSKA OSIGURANJA; PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU

Uređenje sustava obveznih doprinosa

Zastupnici Hrvatskog sabora donijeli su pet tematski povezanih zakonskih prijedloga, koje je po hitnom postupku uputila Vlada Republike Hrvatske. Njima se usklađuju postojeći zakonski propisi o doprinosima za mirovinska i zdravstvena osiguranja.

O PRIJEDLOZIMA

Uvodno treba istaknuti da se o svih pet komplementarnih zakonskih prijedloga kojima se uređuju pitanja zdravstvenog i mirovinskog osiguranja, a koje je podnijela Vlada Republike Hrvatske, provela

objedinjena rasprava. Zbog podnijetih amandmana, o svakom pojedinom prijedlogu glasovalo se zasebno. Uvodno izlaganje o navedenoj problematici podnio je ministar financija **Ivan Šuker**.

Napomenuo je da su sve predložene zakonske promjene posljedica uoče-

nih nedostataka nakon prvog donošenja zakona kojima se uređuje sustav obveznih doprinosa. U trenutku donošenja Zakona o obveznim doprinosima, mnoge su stvari definirane netočno i na neodređeni način. Vlada je svojom uredbom u jednom slučaju jednostavno prolongirala njihovu naplatu. To se prije svega odnosi na novinare i poljoprivrednike i ovim se zakonom ispravljaju uočene nepravilnosti. Samostalnim umjetnicima doprinos se obračunava prema osnovici koja je umnožak prosječne plaće koeficijenta, a stipendije učenicima, studentima i športašima, kao i pomoć djeci i obitelji umrlog radnika, izuzimaju se iz obveza doprinosa.

Od ostalih promjena treba napomenuti da se izuzimaju i naknade članovima Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, te naknade športskim sucima i delegatima na amaterskim natjecanjima. Uređena je i osnovica stopa i postupak u slučaju kada poslodavac šalje radnike na stručno usavršavanje, studij ili post-diplomski studij u inozemstvo. Uređena je obveza doprinosa i postupak u slučaju naknade osobama koje pružaju njegu i pomoć hrvatskim ratnim invalidima, a koju uplaćuje ministarstvo. Osnovica doprinosa za novinare, zubotehničare, fizioterapeute i filmske radnike, smanjuje se s koeficijenta 1,1 i predlaže se novi koeficijent 0,65. Uvodi se obveza doprinosa za zdravstveno osiguranje u određenim okolnostima učenika i studenata koji rade putem posrednika, po stopi od 0,5. Ukida se obveza doprinosa za ozljede na radu poljoprivrednicima jer ne ostvaruju pravo naknade za plaće u slučaju bolesti.

Uređeno je i pravo na mirovanje obveze u slučaju obveznika koji prema propisima o socijalnoj skrbi koristi dopust radi njege djeteta s posebnim potrebama i za to prima naknadu plaće Centra za socijalnu skrb.

Ovlast za primjenu najviše godišnje osnovice je proširena na poslodavce, te isplate drugih primitaka. Predlaže se i prekršaj te kazna, u slučaju nepodnošenja izvješća, kao i postupak utvrđivanja zastare na uplatu i otpis nenaplativih doprinosa, te da povrat doprinosa

bude na poreznoj upravi. Porezna uprava knjigovodstveno evidentira nastanak obveza i doprinosa za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje, na razini obveznika plaćanja tog doprinosa. Ove poslove za REGOS sada obavlja Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje. Ministar je ocijenio da bi najsporniji mogao biti onaj dio u kojemu se utvrđuje odnos između REGOS-a, Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje i Porezne uprave. Napomenuo je da REGOS u ovom trenutku košta Državni proračun preko 100 milijuna kuna. On obavlja najveći dio poslova za drugi stup mirovinskog, dok evidenciju osiguranika prvog stupa vodi Mirovinsko prema obračunu, bez obzira da li su uplaćeni obvezni doprinosi. Evidenciju obveza po uplatiteljima vodi pak Porezna uprava.

Precizirao je zatim pojedine poslove koje obavljaju REGOS, Mirovinski i Porezna uprava, ističući da FINA vodi kompletan posao za REGOS koji ima svega 17 zaposlenih osoba, a godišnji iznos obveza REGOS-a prema FINI iznosi više od 100 milijuna kuna. Osvrnuo se i na nedavno iznijetu primjedbu koja se čula na I. kongresu malih i srednjih poduzetnika. Tako su se čule i primjedbe zbog velikog broja obrazaca koje poduzetnici moraju nositi i predavati Poreznoj upravi. Razgovarajući s meritornim stručnjacima, došlo se do spoznaje da bi najbolje bilo napraviti jedan zajednički obrazac, kojega bi koristila i Porezna uprava i REGOS. Trebalo bi dakle, pojednostaviti život poreznim obveznicima kako bi se pojeftinio cjelokupan sustav. Istovremeno bi se dobila točnija i bolja evidencija o obveznicima uplate mirovinskog osiguranja.

Upozorio je zatim i na probleme oko naplate doprinosa kao i svim negativnim posljedicama zbog kojih su pojedina poduzeća odlazila u stečaj, a što je bilo i temom rasprave u pojedinim točkama dnevnog reda Sabora. Jednostavno su ostale obveze prema Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje i bilo bi katastrofalno za Hrvatsku ako se nakon uspješno provedene mirovinske reforme ne bi zatvorio ovaj administrativni

ciklus. Osim toga, iz Državnog proračuna ne bi trebalo plaćati 100 milijuna kuna za evidencije koje Porezna uprava može voditi za 10% navedenih sredstava. Ovdje se ne radi o problemu zaposlenika Porezne uprave, upozorio je ministar Šuker. Nažalost, mi smo cjelokupan posao prenijeli s jedne institucije koja ima više od 2 tisuće zaposlenih u drugu instituciju. Svi zaposleni su i nadalje ostali na istom mjestu i svake godine kada usvajamo financijski plan Hrvatskog zavoda za mirovinsko i Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje najveći dio odlazi na njihove plaće, upozorio je ministar Šuker. Navedeni se problem mora riješiti u narednom razdoblju, jer ovi zaposlenici nažalost, u ovom trenutku nemaju efektivan posao.

Navedeni se problem jednim dijelom nastoji riješiti izmjenom ovog zakona, budući da uspješnu reformu ne bi trebale zasjeniti administrativne pogreške, zaključio je ministar financija.

RADNA TIJELA

O podnesenim prijedlozima očitovala su se i nadležna radna tijela Sabora. **Odbor za zakonodavstvo** podnio je amandmane kod svih pet zakonskih prijedloga. Ovi su amandmani sadržajno opisani u nadolazećem dijelu teksta kada se predstavnik Vlade očituje o podnijetim amandmanima. Odbor je inače podupro donošenje ovih zakonskih prijedloga i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se rečeni zakoni donesu po hitnom postupku.

Odbor za financije i državni proračun raspravio je Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima za obvezna osiguranja kao matično radno tijelo. Istaknuto je da su od početka primjene Zakona o doprinosima za obvezna osiguranja uočeni neki nedostaci pravne i tehničke naravi. Analizom ukupnog stanja glede reguliranja doprinosa za obvezna osiguranja, uočena je potreba izmjene i dopune predmetnog Zakona. Između ostalog, radi se o izmjenama u dijelu poslova koji su ostali i obavljaju se u više institucija, kao: Poreznoj

upravi, HZMO-u, HZZO-u, i REGO-SU. Odbor je podržao prijedlog Vlade da se, sukladno članku 159. Poslovnika Hrvatskog sabora, predmetni Zakon donese po hitnom postupku budući da je njegovo donošenje nužno kako bi se izbjegli poremećaji u osiguranju redovitog financiranja mirovinskog i zdravstvenog osiguranja i osiguranja za slučaj nezaposlenosti. Nakon provedene rasprave Odbor je predložio Hrvatskom saboru donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima za obvezna osiguranja. Odbor je proveo raspravu i o Prijedlogu i Konačnom prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima. U raspravi su iznijete primjedbe i prijedlozi amandmana Hrvatske gospodarske komore na predmetni Zakon. Naime, Komora je podržala usklađivanje predmetnog Zakona s predloženim izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima za obvezna osiguranja, što se prvenstveno odnosi na izmjenu djelatnosti Središnjeg registra osiguranika. Međutim, promjene koje su uvrštene u Prijedlog zakona (sve osim članaka 3. i 8.) a odnose se na poslovanje mirovinskih društava i ovlasti Agencije za nadzor mirovinskih fondova i osiguranja, ne bi trebalo razmatrati po hitnom postupku s obzirom na materiju koja se njime regulira. Prema stajalištu HGK predložene izmjene su neracionalne i njima se zadire u poslovanje mirovinskih društava, a pogotovo dobrovoljnih, što dugoročno gledano može imati negativne socijalne efekte. Iz navedenih razloga predloženo je na razmatranje osam amandmana, koje Odbor međutim, nije podržao. Nakon provedene rasprave Odbor za financije i državni proračun jednoglasno je predložio Hrvatskom saboru donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo raspravio je o Prijedlogu i Konačnom prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju kao matično radno tijelo. Predstavnica predlagatelja napomenula

je da se u provedbi mirovinskog osiguranja, pojavila potreba za preispitivanjem pojedinih odredbi Zakona o mirovinskom osiguranju radi usklađivanja s potrebama prakse, i potrebe usklađivanja sa Zakonom o doprinosima za obvezna osiguranja. U raspravi koja je uslijedila, članovi Odbora podržali su potrebu donošenja ovoga Zakona, koji ima za svrhu poboljšanje, odnosno usklađivanje zakonodavstva, a bez mijenjanja dosadašnje razine prava iz mirovinskog osiguranja. Skrenuta je pozornost i na socijalnu neprihvatljivost odredbi kojim se utvrđuje izračun mirovine, u skladu s najvišom osnovicom za obračunavanje i plaćanje doprinosa za mirovinsko osiguranje. Primjenom ovih odredbi, na dio dohotka ne bi se plaćao doprinos za mirovinsko osiguranje, čime se pogoduje onima koji imaju vrlo visoke dohotke, jer se na znatan dio ostvarene plaće ne bi plaćao doprinos. Time se narušava načelo solidarnosti i uzajamnosti na kojima počiva I. stup mirovinske reforme, i u svojoj osnovi predstavlja prijelaz na individualnu kapitaliziranu štednju u obveznom mirovinskom osiguranju. Nakon rasprave, članovi Odbora većinom su glasova predložili Saboru na usvajanje Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju, u tekstu kako ga je predložila Vlada Republike Hrvatske.

Odbor se očitovao i o Prijedlogu i Konačnom prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju. U raspravi je rečeno da se predloženim izmjenama usklađuju odredbe važećeg Zakona o zdravstvenom osiguranju s odredbama Konačnog prijedloga zakona o doprinosima za obvezna osiguranja. U raspravi je rečeno da se proširuje krug osoba sa statusom osiguranika koji ostvaruju prava iz osnovnog zdravstvenog osiguranja. Pod određenim uvjetima uvodi se i pravo za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti, za učenike, studente i poljoprivrednike. To pravo priznaje se i osobi koja pruža njegu i pomoć HRVI Domo-vinskog rata s oštećenjem organizma od 100%, ako se to pravo ne ostvaruje po drugoj osnovi. Nakon kraće rasprave,

članovi Odbora jednoglasno su odlučili predložiti Hrvatskom saboru na usvajanje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju, u tekstu kako ga je predložila Vlada Republike Hrvatske.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu proveo je raspravu o Prijedlogu i Konačnom prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju u svojstvu zainteresiranog radnog tijela. U uvodnom izlaganju predstavnika predlagatelja, konstatirano je da će se donošenjem ovoga Zakona, njegove odredbe uskladiti sa Zakonom o doprinosima za obvezna osiguranja, čime će se stvoriti uvjeti za učinkovitiju provedbu sustava mirovinskog osiguranja, te urediti odnosi i suradnja između tijela koja sudjeluju u toj provedbi. Istaknuto je i bolje uređenje kruga osiguranika obuhvaćenim obveznim mirovinskim osiguranjem što bi moralo utjecati na naplatu doprinosa i efikasnost u ostvarivanju prava iz mirovinskog osiguranja. Nakon kraće rasprave, Odbor je jednoglasno odlučio Hrvatskom saboru predložiti zaključak kojim se podržava donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju. Isti Odbor razmotrio je i Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima, uz prijedlog da se primijeni hitan postupak. Bez rasprave i jednoglasno Odbor je predložio Hrvatskom saboru donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima. Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu, nakon kraće rasprave jednoglasno je predložio Hrvatskom saboru donošenje i Zakona o prikupljanju podataka po osiguranicima o doprinosima za obvezna mirovinska osiguranja.

AMANDMANI

Na podnijete zakonske prijedloge amandmane su, uz nadležna radna tijela, podnijeli i **klubovi zastupnika HDZ-a, HNS-a i PGS-a, te HSU-a**. Svi podneseni amandmani obrazloženi su u kasni-

jem dijelu teksta, odnosno tijekom očitovanja predstavnika Vlade Republike Hrvatske.

RASPRAVA

Nakon izlaganja ministra **Šukera** koji je u ime Vlade kao podnositelja, podnio uvodno izlaganje, riječ su dobili predstavnici radnih tijela, klubova zastupnika, kao i zastupnici.

Prvo je u ime Odbora za financije i državni proračun, govorio zastupnik **Šime Prtenjača**. S obzirom na to da je ovdje pet zakona koji su kauzalno vezani jedni uz druge, mi smo jednoglasno predložili Hrvatskom saboru usvajanje svih navedenih zakonskih prijedloga, istaknuo je predsjednik ovog radnog tijela Hrvatskog sabora.

Ustrajati na reformi sustava

Zatim je u ime Kluba zastupnika SDP-a govorio zastupnik **Davorko Vidović**. Istaknuo je da se ova pitanja odnose na svakog poduzetnika i sve pravne i fizičke osobe koje ostvaruju neki dohodak. Zbog ovih okolnosti kaže, nije dobro što se navedene teme razmatraju u ovaj kasni sat, a dobro je što smo se odlučili za objedinjenu raspravu. Radi se o jedinstvenoj materiji koja uz pojedina dobra, ima i neka manje dobra rješenja.

Napomenuo je da je uočen čitav niz propusta koja se odnose na osobe koje nisu ušle u sustav, a trebale su biti obuhvaćene već u prvom zakonskom čitanju. Složio se s konstatacijama ministra **Šukera** koji je uočio da problemi izviru zbog neriješenog odnosa između Porezne uprave i REGOS-a. Sukob traje od samog početka koncepta mirovinske reforme, odnosno od same ideje stvaranja REGOS-a kao jedinstvenog registra osiguranika. Ocijenio je da se zapravo radi o sukobu činovnika, koji su nastojali dovesti u pitanje i sam koncept mirovinske reforme. Očito je da je u prijedlogu ovih zakona "pobjedu" odnijela Porezna uprava čiji se koncept objedinjavanja podataka već dokazao u praksi.

Govorio je zatim o pojedinim obrascima potrebnim za zakonsko uređivanje poslova, te istaknuo da su do primjene ovog Zakona pitanja doprinosa bila uređena u više od 40 provedbenih propisa. Sada se to rješava jednim propisom, a poslovi oko financiranja osiguranja, ostvaruju se i na teret ostalih sredstava državnog proračuna, bez zaduživanja u poslovnim bankama. Reformom mirovinskog i zdravstvenog sustava uvećane su mirovine, a jedinstvenim propisom reguliranog ubiranja doprinosa, obuhvaćene su sve isplate fizičkim osobama. Složio se s konstatacijama iz uvodnog izlaganja da se dio poslova nepotrebno obavljao u više institucija. Međutim, doveo je u pitanje ocjenu da Porezna uprava mora imati izvornu i vjerodostojnu dokumentaciju o tome kada je nastala obveza za uplatu. Ovim se poništavaju ranije uređeni postupci, pa rečeni prijedlog objektivno predstavlja jedan korak unazad. Podsjetio je da su za ranije uspješno obavljene poslove oko reforme mirovinskog i zdravstvenog sustava u Hrvatskoj, stizale pozitivne kritike iz brojnih svjetskih sustava. Navedenim RS obrascem, razmjenom podataka koriste se sve institucije osim Porezne uprave, koja je uvela dodatne obrasce i od prvog je dana bila protiv ovog koncepta. Temeljni razlog je bio da RS nije njihov obrazac, dok je REGOS predlagao da navedeni obrazac bude u vlasništvu dviju institucija. Na osobnim računima osiguranika, dakle u drugom mirovinskom stupu je 99,18% ukupno uplaćenog novca uz maksimalno poštivanje tajnosti i privatnosti, jer se radi o osobnoj imovini svakog osiguranika. Na jednom mjestu osiguranici mogu dobiti potvrdu o ažurnim podacima unesenim u registar.

Cjelovito prikupljeni podaci vezani uz obračun plaće po osiguranicima, kvalitetan su izvor podataka u svrhu statističkih istraživanja na razini države, županije, grada i općine. RS obrazac je uspješno zamijenio devet obrazaca HZMO-a, a povezane institucije dobivaju istovremeno kvalitetne podatke. Obraćajući se ministru financija, ocijenio je da se u ovom slučaju radi o pobjedi vizije

činovnika zbog nekakvog malog interesa institucije. Imali smo priliku da i u ovom poslu budemo avangardni i prepoznatljivi, a sada se vraćamo starim i lošijim rješenjima. Smatra da je prednost što REGOS nije opterećen velikim brojem činovnika, a država griješi što misli da baš sve poslove može najbolje obaviti. Strah od promjena koje smo mogli napraviti, vraća nas na filozofiju poslovanja koja se otkriva u narodnoj poslovici: "pleti kotac, ko tvoj otac", zaključio je zastupnik **Vidović**.

Dotadna objašnjenja pružio je ministar **Ivan Šuker** koji je istaknuo da su potezi predloženi ovim zakonima, dogovoreni s tvorcima mirovinske reforme i stručnjacima Svjetske banke. Dakle, REGOS treba voditi individualno I. i II. stup, te zaduživati isplatelje po drugom stupu. Ne može Porezna uprava ostati bez svoga obrasca za više od 30 milijardi kuna proračunskih prihoda. Dakle, u trenutku kad porezni obveznik podnosi izvješće o porezu na dohodak, on će podnijeti izvješće o svojim ukupnim obvezama u Poreznoj prijavi i to je jedini dio koji ova uprava preuzima.

Razjasnio je zatim pojedine aspekte oko viška zaposlenih u FINI te u HZMO-u. Individualnu štednju koja se odnosi na prvi stup, REGOS će podmirivati kao i do sada, iz državnog proračuna. Međutim, troškove vezane uz drugi stup, trebaju podmirivati oni koji su ušli u taj sustav, pa ovaj koncept ne predstavlja jedan korak unazad. U ovom je trenutku to najbolje rješenje, a u roku od dvije, tri godine možda se pronade i bolja solucija. Dakle, dok se ne uspostavi red, svi navedeni podaci trebaju dolaziti u Poreznu upravu, jer ako firma sa 200 zaposlenika tri mjeseca ne uplati mirovinsko i zdravstveno osiguranje, to referent u Poreznoj upravi mora registrirati. Ponovno je podsjetio na očekivanja koja su se čula na skupu malih i srednjih poduzetnika, koji neprekidno traže da se posluje sa što manje obrazaca. Predloženi zakonski akti predstavljaju jedan dogovor svih navedenih aktera u ovom poslu, zaključio je ministar **Šuker**.

Smanjiti pretjerano birokratiziranje

U ime Kluba zastupnika HSU-a govorio je zastupnik **Silvano Hrelja**. Pretpostavio je da su predložene promjene predstavljene u najboljoj namjeri, te da stvarno tvore pozitivan pomak koji vodi prema većoj funkcionalnosti mirovinskog sustava. Osvrnuo se na Zakon o doprinosima za obvezna osiguranja i Zakon o mirovinskom osiguranju. Hrvatska stranka umirovljenika sa svojim je partnerima "pročešljala" oba zakonska prijedloga, te pozitivno ocijenila napore predlagatelja da se smanji ionako pretjerano birokratiziranje.

Međutim, postoje dva detalja koja nam smetaju, a prva primjedba odnosi se na članak 28. temeljnog zakona, kojim se ograničava visina osnovice za mirovinske doprinose, na razinu prosječne plaće puta koeficijent, odnosno 6 puta po 12 mjeseci. To utječe na obveze uplate doprinosa, jer onaj s većom plaćom plaća manji doprinos. Podsjetio je zatim na sadržaj amandmana kojega je s tim u vezi podnio Klub zastupnika HSU-a, a odnosi se na Zakon o porezu na dohodak. Njime bi novac ostao u riznici i bio doprinos u rješavanju mirovinskih i socijalnih problema. Možemo još intervenirati u članku 37. ovog prijedloga, gdje smo podnijeli amandman koji se odnosi na stavak 1. članka 76. Intervenirat ćemo amandmanima i vezano uz tekst Zakona o mirovinskom osiguranju, kako bi se osiguralo njegovo bolje funkcioniranje.

Zastupnik Hrelja interpretirao je zatim i pojedine segmente upućenih amandmanskih prijedloga, te iznio određenu dilemu oko članka 21. Zakona o mirovinskom osiguranju.

Zastupnik **Šime Prtenjača** iznio je zatim stajališta Kluba zastupnika HDZ-a. Smatra da je predlagatelj već ukratko iznio tehničke karakteristike svih pet zakona. Sve zakonske prijedloge zapravo povezuje činjenica da se odnose na područje koje se nalazi

u nadležnosti nekoliko ministarstava i državnih institucija. To je temeljni razlog zašto je trebalo pristupiti predloženoj reorganizaciji. Iznio je zatim nekoliko ilustrativnih primjera u kojima se objašnjava sustav nadzora, obračuna i naplate, u kojima sudjeluju; Porezna uprava, HZMO i HZZO. Isto tako, kod utvrđivanja doprinosa sudjeluje i Porezna uprava ili Hrvatski zavod za javno zdravstvo, dok se treće evidentiranje odvija unutar REGOSA i HZMO-a. Iz toga proizlazi potreba da se reguliraju odredbe koje su vezane jedna uz drugu, a činjenica je da se već sada u predočenom tabelarnom prikazu vidi tko su nositelji obveznici stope i sve ono što proizlazi iz toga. Vidi se zapravo da će predloženi model manje stajati porezne obveznike od dosadašnjeg koncepta. Isto tako, u novoj podjeli nadležnosti držimo da bi se mogli postići korisni postulati; pojednostavljenja, pojeftinjenja i poboljšanja, zaključno je konstatirao zastupnik Prtenjača. To je kaže, potpuno dovoljan razlog da se ovih pet zakona prihvati u onom obliku kako je predložila Vlada Republike Hrvatske.

Precizirati zakonska prava obrtnika

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je zastupnik **Željko Pecek** koji je pozitivnim riječima prokomentirao inicijativu Ministarstva financija u vezi s doprinosima za obvezna osiguranja. Podsjetio je zatim na pojedine okolnosti okončanja rada bivše Vlade, kada su se slale uplatnice za one osobe koje su dopunski obavljale pojedini obrt ili slobodno zanimanje. Ovaj je propust kasnije ispravljen Uredbom, koja je isto donesena koncem prošle godine, a sada se pretače u zakonsko rješenje. Radi se o situacijama dopunske djelatnosti, onih osoba koje rade ili su u mirovini. One plaćaju puno niže obvezne doprinose za mirovinsko i zdravstveno osiguranje, a predlagatelj je procijenio da time Proračun gubi oko 157 milijuna kuna. Istovremeno, u nekim dnevnim listo-

vima čitamo kako obrtnici u Proračun uplaćuju 80 milijuna kuna kroz svoje aktivnosti. Ove bi odnose trebalo precizirati, odnosno demantirati, jer se radi o stotinjak tisuća obrtnika i 150 tisuća njihovih zaposlenika, koji očito imaju značajan udjel u osiguranju sredstava kako za Državni proračun, tako i za mirovinsko i zdravstveno osiguranje. Predložio je da se obrtnicima u vrijeme nezaposlenosti, omogućiti korištenje prava koja im pripadaju u Zavodu za zapošljavanje. Potrebno je pravno urediti ovu mogućnost kao i plaćanje doprinosa sukladno prijedlozima koji dopiru iz udruga poslodavaca i Komore.

Osim toga, i obrtniku kao i poduzetniku, treba omogućiti uplaćivanje staža osiguranja s povećanim trajanjem. Zastupnik Pecek zatim se založio za uređivanje propisa onih osoba koje zdravstveno stanje plaćaju po dvije osnove. Nije logično da one osobe koje plaćaju dvostruke doprinose, ne ostvaruju odgovarajuća zakonska prava, zaključio je predstavnik Kluba zastupnika HSS-a.

Zastupnik **Stjepan Bačić (HDZ)** napomenuo je da će njegova rasprava biti kratka i jezgrovita, jer su sva potrebna objašnjenja već došla u uvodnom izlaganju predstavnika predlagatelja. Smatra da bi se zbog uvođenja jedinstvenog broja osiguranika, trebalo bolje povezati s Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje. Dakle, više se neće događati da se svaka promjena poslodavca odražava i na zdravstvenoj iskaznici, jer će jedinstveni broj pratiti osiguranika bez obzira na promjenu radnog mjesta. To je koristan podatak kojega će iskoristiti i u Poreznoj upravi, istaknuo je zastupnik Bačić.

Predsjedavajući je konstatirao da je ovom napomenom iscrpljena lista prijavljenih za raspravu, te riječ ponovno dao ministru financija **Ivanu Šukeru**. On je podsjetio na korisne sugestije koje su se čule tijekom rasprave, ocjenjujući da se radi o temi koja zahtijeva neprekidnu doradu. Ministarstvo financija koje je u ovom poslu nositelj, bit će ujedno otvoreno za svaku korisnu sugestiju i prijedlog.

OČITOVANJE O AMANDMANIMA

Predsjedavajući je zatim napomenuo da je rasprava završena, te pozvao predstavnika Vlade na očitovanje o podnesenim amandmanima, kao i na pojedinačno glasovanje o podnijetim zakonskim prijedlozima. O podnijetim amandmanima očitovao se ministar financija, **Ivan Šuker**.

Prvo se raspravljalo o prijedlozima koji se odnose na Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju.

- Ministar je prihvatio oba amandmana koje je podnio **Odbor za zakonodavstvo**. Prvim se predlaže brisanje riječi u članku 58: "u roku 15 dana od dana donošenja ovoga Zakona". Drugim amandmanom predloženo je da se promijeni članak 59. koji glasi: "Ovaj Zakon objavit će se u "Narodnim novinama", a stupa na snagu 1. siječnja 2005. godine". Predsjedavajući je konstatirao da i jedan i drugi amandman time postaju sastavnim dijelom Zakona.

- Klub zastupnika HSU-a predložio je amandman kojim se na članak 37. rečenog Zakona dodaje novi stavak koji glasi: "1. Osiguraniku se prava iz mirovinskog i zdravstvenog osiguranja, te osiguranja za slučaj nezaposlenosti, ne mogu umanjiti ni ukinuti u slučaju da obveznik obračunavanja i plaćanja doprinosa nije obračunao, odnosno uplatio ili djelomično uplatio dospjele doprinose, sukladno odredbama članka 71, 72. i 74. ovog Zakona". Ministar nije prihvatio ovaj amandman iz razloga što Zakon o doprinosima za obvezna osiguranja, uređuje vrste doprinosa obveznika, obračunavanje doprinosa, osnovicu, stopu za obračun, te obveze i rokove za uplatu. Sva pitanja vezana uz prava osiguranja po osnovi obveznih osiguranja određena su osnovnim propisima i svaku od grana socijalnih osiguranja; mirovinskog, zdravstvenog i za zapošljavanje. Zato se i predlaže brisanje sadašnjih odredbi iz članka 76. Zakona, kojim se utvrđuju prava u slučaju kada doprinosi nisu uplaćeni. To je

razlogom zbog čega ne možemo prihvatiti rečeni amandman. Pristupilo se glasovanju, a amandman Kluba zastupnika HSU-a nije prošao.

Pristupilo se zatim očitovanju o predloženom zakonskom tekstu. Većinom glasova (71 "za", 5 "suzdržanih" i 2 "protiv") zastupnici Hrvatskog sabora donijeli su Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima za obvezna osiguranja u tekstu kako ga je predložila Vlada, zajedno s prihvaćenim amandmanima.

Zatim se prešlo na Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju. O podnesenim amandmanima u ime Vlade, očitovala se državna tajnica u Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva gospođa **Vera Babić**.

- **Prihvatila je prvi amandman kojega je podnio Klub zastupnika HDZ-a**, predlažući brisanje članaka 3. i 30. Time ovi amandmani postaju sastavnim dijelom Zakona.

- Vlada je također prihvatila amandman Odbora za zakonodavstvo kojim se; u članku 5. izmijenjenom stavku 2. članka 16., riječi "poslovnu jedinicu" zamjenjuju riječju "podružnicu".

- Nije međutim, prihvatila amandman **Kluba zastupnika HSU-a** koji su predložili izmjene oko članka 13., predlažući da se novi stavak 2. briše, a stavak 3. postaje stavkom 2. i tako slijedom. Predstavnica Vlade napomenula je da je ova odredba sukladna Zakonu o doprinosima za obvezna osiguranja s jedne strane. S druge strane, rješenja koja se predlažu u Prijedlogu zakona poštuju dva jednako vrijedna načela u sustavu osiguranja, a to je: načelo uzajamnosti i primanja, te solidarnosti. Pristupilo se glasovanju. Amandman nije dobio potrebnu većinu i nije prihvaćen.

- Vlada nije prihvatila ni slijedeći amandman **HSU-a** kojim se predlaže da se stavak 8. u članku 13., mijenja i glasi: "Plaća ostvarena za godinu u kojoj se ostvaruje pravo na mirovinu uzima se za utvrđivanje vrijednosnih bodova, osim ukoliko je to nepovoljnije po osiguranika, u kojem slučaju se uzimaju prosječni vrijednosni bodovi iz stavka 6. ovog

članka razmjerno stažu osiguranja u toj godini". U obrazloženju Vladine predstavnice ističe se da bi predloženi amandman buduće umirovljenike doveo u situaciju da im se konačna svota mirovine ne bi mogla odrediti tek iduće godine u kojoj su ostvarili pravo na mirovinu, a predloženo rješenje u Prijedlogu zakona osigurava efikasnost postupka u donošenju pravovaljanog rješenja. Podnositelj je povukao sporan amandman.

- I peti amandman podnio je **HSU** sugerirajući da se u članku 31. iza riječi "Hrvatskog sabora da" dodaju riječi " u roku od 30 dana". Vlada nije prihvatila ni ovaj prijedlog, jer je suprotan propisima kojima je uređen rad Stručne službe Sabora. Amandman je povučen.

- Naposljetku je odlučeno i o amandmanu **Odbora za zakonodavstvo** koji je predložio izmjenu članka 32. koji glasi: "Ovaj Zakon objavit će se u "Narodnim novinama", a stupa na snagu 1. siječnja 2005. godine". Time je zaključena rasprava i pristupilo se glasovanju o Konačnom prijedlogu zakona.

Većinom glasova (75 "za", 2 "protiv" i 2 "suzdržana") Hrvatski sabor donio je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju u tekstu kako ga je predložila Vlada Republike Hrvatske, zajedno s prihvaćenim amandmanima.

Na redu je zatim bio i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima. Predstavnica Vlade, državna tajnica Babić nije prihvatila prvi od dva amandmana koje je podnio Odbor za zakonodavstvo.

- Predloženo je da se u dodatnom stavku 2. članka 114. riječ: "anuitete" zamjenjuje riječju "doprinose". U obrazloženju je rečeno da se amandman ne prihvaća, jer će se s tim u vezi prihvatiti amandman Kluba zastupnika HDZ-a. Predsjednik Odbora za zakonodavstvo, **Florijan Boras** povukao je rečeni amandman.

- Vlada je prihvatila drugi amandman Odbora kojim se mijenja članak 11. koji glasi: "Ovaj Zakon objavit će se u "Narodnim novinama", a stupa na snagu 1. siječnja 2005."

• Vlada je zatim prihvatila i amandman Kluba zastupnika HDZ-a na članke 1, 2, 4, 5, 6, 7, 9. i 10. Brišu se članci 1, 2, 4, 6, 7, 9. i 10. Predsjedavajući je konstatirao da i ovaj prihvaćeni amandman postaje sastavnim dijelom Zakona i zaključio raspravu.

Zastupnici Hrvatskog sabora većinom su glasova (75 "za" i 3 "suzdržana"), donijeli Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima, u tekstu kako ga je predložila Vlada Republike Hrvatske, zajedno s prihvaćenim amandmanima.

O amandmanu na Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju, očitovao se potpredsjednik Vlade i ministar zdravstva **Andrija Hebrang**, dr.med. Amandmanom kojega je podnio Odbor za zakonodavstvo predloženo je da se mijenja članak 25. koji glasi: "Ovaj Zakon objavit će se u "Narodnim novinama", a stupa na snagu 1. siječnja 2005. "Ministar nije prihvatio amandman, a predsjednik Odbora povukao ga je iz

procedure. Predsjedatelj je zaključio raspravu i pozvao zastupnike na glasanje. **Jednoglasnom odlukom Hrvatski je sabor donio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju, u tekstu kako ga je predložila Vlada Republike Hrvatske.**

Naposljetku se odlučivalo i o Konačnom prijedlogu zakona o prikupljanju podataka po osiguranicima o doprinosima za obvezna mirovinska osiguranja. O amandmanima se u ime Vlade očitovala državna tajnica **Vera Babić**.

• Prihvatila je prvi amandman **Odbora za zakonodavstvo** kojim se predlaže da se u članku 25. u stavku 1. riječi: "Danom primjene", zamjenjuju riječima "Na dan stupanja na snagu".

• Prihvaćen je i drugi amandman **Odbora** kojim se mijenja članak 26. koji glasi: "Ovaj Zakon objavit će se u "Narodnim novinama", a stupa na snagu 1. siječnja 2005.". Vlada nije prihvatila amandman Kluba zastupnika HNS-a - PGS-a, kojim se predlaže dodavanje točke 7. u članku 17. koja glasi: "7. Radničkom vijeću odnosno sindikalnom povjereniku koji

preuzima ovlasti radničkog poslodavca – obveznika, podnošenje podataka". U obrazloženju navedenog amandmana, ukazuje se da se omogućavanjem uvida radničkom vijeću, omogućuje sustavna kontrola i naplata doprinosa, te se u značajnoj mjeri utječe i na suzbijanje sivog tržišta. Međutim, Vlada nije prihvatila rečeni amandman, navodeći da je riječ o zaštiti osobnih podataka. Napomenula je da REGOS prikuplja podatke koje se predlaže urediti ovim Zakonom. Postoji ujedno niz drugih mogućnosti, a i svaki osiguranik može doći do svojih podataka. Pristupilo se glasanju. Amandman nije dobio potreban broj glasova, a predsjedavajući je zaključio raspravu i pozvao na glasanje.

Nakon brojanja glasova, utvrdio je da je Hrvatski sabor većinom glasova (78 "za" i 1 "suzdržanim") donio Zakon o prikupljanju podataka po osiguranicima za obvezna mirovinska osiguranja u tekstu kako ga je prihvatila Vlada, zajedno s prihvaćenim amandmanima.

V.Ž.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O KLASIFIKACIJI NEOBRAĐENOG DRVA

Pravni temelj za trgovanje neobrađenim drvom

Hrvatski je sabor nakon rasprave donio hitnim postupkom Zakon o klasifikaciji neobrađenog drva u tekstu kako ga je predložila Vlada RH, odnosno predlagatelj.

Ovim se Zakonom propisuje mjerenje i klasificiranje neobrađenog drva radi lakšeg praćenja proizvodnje, pro-

daje, potrošnje, kvalitete i cijene neobrađenog drva.

O PRIJEDLOGU

Područje koje regulira ovaj zakon do sada nije bilo potpuno uređeno. Ovim zakonom stvorit će se pravni temelj za trgovanje neo-

brađenim drvom, pri čemu se vodi računa o normama i praksi zemalja EU i novonastalim uvjetima na tržištu. Isto tako primjenom ovog zakona, polazeći od pretpostavke da je RH proizvođač i ujedno izvoznik neobrađenog drva, stvaraju se uvjeti ne samo za lakše trgovanje i promet neobrađenog drva, nego se omogućuje i statističko

praćenje proizvodnje, prodaje, potrošnje i cijena neobrađenog drva.

Ovaj je zakon potrebno donijeti kako bi se hrvatsko zakonodavstvo iz ovog područja usuglasilo s propisima EU, posebno s odgovarajućom direktivom Vijeća. Za provođenje ovog zakona, za čije usvajanje se predlaže hitni postupak, osigurana su sredstva u državnom proračunu u iznosu od 200.000,00 kuna za provedbu dodatne kontrole.

Prijedlog zakona regulira područja klasifikacije neobrađenog drva, izuzeće od primjene pravila za klasifikaciju, inspeksijski nadzor i kaznene odredbe. Ovaj je zakon potrebno donijeti kako bi se hrvatsko zakonodavstvo iz ovog područja usuglasilo s propisima EU, posebno s odgovarajućom direktivom Vijeća. Za provođenje ovog zakona, za čije usvajanje se predlaže hitni postupak, osigurana su sredstva u državnom proračunu u iznosu od 200.000,00 kuna za provedbu dodatne kontrole.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire ovaj zakon i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se donese po hitnom postupku.

Odbor za europske integracije podržao je donošenje ovog zakona hitnim postupkom, a nakon provedene rasprave jednoglasno utvrdio da je ovaj zakon usklađen s pravnom stečevinom EU i da ispunjava obveze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. U raspravi je istaknuta potreba sprečavanja izvoza drva te stimuliranje izrade finalnog proizvoda.

AMANDMANI

Klub zastupnika HSP-a podnio je amandman (članak 4.) tražeći da klasifi-

ciranje i obilježavanje neobrađenog drva porijeklom iz Hrvatske koje se stavlja u promet obavlja ovlaštena agencija određena odlukom Vlade RH (odredbom tog članka predviđeno je da to obavlja trgovačko društvo Hrvatske šume d.o.o.). To je potrebno u cilju sprječavanja malverzacija u postupku klasificiranja i obilježavanja neobrađenog drva, obrazloženje je ovog amandmana. Kažimo da predlagatelj nije prihvatio amandman i amandman je povučen.

Zastupnica mr.sc. **Alenka Košiša Čičin-Šain (HNS)** podnijela je amandman na članak 3. (klasifikacija) tražeći da se navede da se klasifikacija drva temelji, uz predloženo, (vrsti, dimenzijama, kakvoći) i na namjeni. U protivnom ova odredba bila bi u koliziji s hrvatskim normama, obrazložila je zastupnica. Tu je i drugi amandman (članak 10 - inspeksijski nadzor) kako bi se navelo da inspeksijske poslove u prometu drvom obavljaju i šumarski inspektori jer je, navodi zastupnica, nedavnim izmjenama i dopunama Zakona o šumama u resorno Ministarstvo vraćena šumarska inspekcija (amandmani nisu prihvaćeni).

Željko Ledinski (HSS) svojim je amandmanom (članak 11.) predložio da se smanje predviđene visine novčanih kazni za prekršaje jer da su previsoke i da bi samo motivirale potklasiranje proizvoda no ni taj amandman nije prihvaćen.

RASPRAVA

Na sjednici Hrvatskoga sabora ovaj zakonski prijedlog obrazložio je u ime predlagatelja državni tajnik u Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva **Josip Bartolčić** a nakon toga je otvorena rasprava.

Mato Štimac (HDZ) govorio je u ime Kluba zastupnika HDZ-a te ponovio razloge donošenja ovog zakona i pitanja koja regulira. Ugrađena je i primjedba Ministarstva gospodarstva i poduzetništva, naveo je te izvijestio da će Klub zastupnika HDZ-a podržati njegovo donošenje.

Nedostaje strategija

Klub zastupnika HNS/PGS-a podržat će donošenje ovog zakona, međutim, neke stvari tu baš previše nisu jasne, naveo je **Antun Kapraljević (HNS)**. U svakom slučaju bili bi zadovoljniji kad bi imali prijedlog strategije za drvenu proizvodnju. Iznio je podatke zbog kojih smatra, kaže, da je promet neobrađenim drvom u Hrvatskoj užasno loš jer je na štetu našega gospodarstva. Naime, 63 posto proizvodnje 2002. godine izvezeno je kao piljena građa i elementi, hrsta je izvezeno 117 000 m³, bukve 194 000, ostalog 83 000 m³ što je ukupno 395 000 m³.

U proizvodnji namještaja i ostalog drvnoj prerađivačkoj industriji 1990. godine bilo je 35 000 zaposlenih da bi 2001. taj broj pao na 10 184 zaposlena. To znači da izvozimo sirovinu i otpuštamo radnike i ako tako nastavimo zastupnik vjeruje da će ostati vrlo malo onih koji će raditi u toj grani. Jedino se nije smanjio broj zaposlenih u proizvodnji piljene građe i ploča.

Naveo je primjer Poljske koja je na temelju svoje strategije uspjela podići proizvodnju u drveno-prerađivačkoj industriji za 38 posto, dolaze strane firme, pa tako i IKEA (zapošljava u Poljskoj 1000 radnika) koja je spremna u iduće tri godine uložiti u poljsku industriju namještaja 426 milijuna dolara.

Smatra da je u redu uskladiti naše standarde s EU i napraviti ovu klasifikaciju (kakva je bila klasifikacija govori da je izašlo daleko više tog drva u drugim klasama), ali da treba napraviti strategiju oživljavanja naše drveno-prerađivačke industrije kako ne bi za 30 godina mogli pričati o nekakvim Mlečanima koji su došli i posjekli naše šume.

Izlaganje u ime Kluba zastupnika HNS/PGS-a nastavila je mr. sc. **Alenka Košiša Čičin-Šain (HNS)**. Navela je da se klasifikacija neobrađenog drveta provodila u Hrvatskoj još mnogo ranije temeljem nekadašnjih jus normi koji su aktom preuzeti u hrvatske norme no pored njih preuzete su u Hrvatskoj i europske norme koje su ugovorne i nisu obvezne za kupce i proizvođače. Iako

su u početku bili veliki pritisci kupaca za usvajanje tih normi, koji su očekivali da će time doći do smanjenja cijena, u konačnosti kupci ih nisu bili spremni prihvatiti. No, cijena se ne definiira administrativno već tržišno, a u RH ne postoji klasična burza drvne građe. Tek je nedavno saživjela odluka prošle koalicijske Vlade o deregulaciji cijena, rekla je zastupnica.

Predloženi zakon ne donosi nikakve značajne novine i ništa se naročito ne regulira već se samo u mnogim člancima daju ovlasti ministru da to riješi dodatnim propisima. Kad bi se doslovice primjenjivao članak 3. - klasifikacija neobrađenog drva temelji se na vrsti, dimenzijama i kakvoći - bio bi u koliziji s još uvijek važećim hrvatskim normama, navela je zastupnica podsjećajući na svoje amandmane kao amandmane ovog Kluba. Naglasila je da nas treba zabrinjavati činjenica da se gotovo 60-70 posto oblovine u Hrvatskoj ispili i zatim izveze. Stoga bi poticajnim mjerama trebalo stimulirati otvaranje pogona za finalizaciju i preradu drva. Zanimljivo je, dodala je, da su najveći prerađivači drva tamo gdje tog prirodnog bogatstva nema, primjerice, u sjevernoj Italiji, Danskoj, rekla je, među ostalim.

Velik prostor za makinacije

Pero Kovačević (HSP) izvijestio je da Klub zastupnika HSP-a smatra da je golema greška što se ovaj zakon donosi po hitnom postupku. Naime, kad se zakon donosi po hitnom postupku nedostaje ocjena stanja koja na ovom području znači da je klasifikacija neobrađenog drva takva da je velik prostor za goleme makinacije. Žao nam je, rekao je, da ovaj zakon nije išao u dva čitanja jer bi se tada točno moglo definirati i zaštititi državni kapital, šume u državnom vlasništvu i spriječiti sve makinacije koje se događaju.

Tako i dandanas postoji situacija da se na fakturi navodi rudno ogrjevno drvo a u naravi je to furnirski trupac, zatim, tu su tzv. šumski lageri, varijanta otpisa roba, pa znači da se raznoraznim reklamacijama pet do šest posto otpisuje a

na štetu hrvatske države. Šume su državni kapital, država je povjerila upravljanje njima "Hrvatskim šumama d.o.o.". Prema planovima "Hrvatskih šuma" proizvodnja trupaca koja se godišnje kreće oko 1, 5 milijuna m³ vrijednih više od milijardu kuna s tim da se stalno povećava godišnje za oko 100 000 m³.

I dandanas postoji situacija da se na fakturi navodi rudno ogrjevno drvo a u naravi je to furnirski trupac. Zatim, tu su tzv. šumski lageri, varijanta otpisa roba, pa znači da se raznoraznim reklamacijama pet do šest posto otpisuje a na štetu hrvatske države.

Prodaja se obavlja pretežno temeljem ugovora s poznatim kupcima koji se prethodno pod poznatim kriterijima stavljaju na listu prioriteta (mahom Talijani, brojni obrtnici, te mali i srednji poduzetnici koji obavljaju primarnu preradu drva). Pilane (u Gorskom kotaru ima ih dvije a u Zagrebu 95) imaju velike zahtjeve za sirovinom, trupcima, zapošljavaju vrlo mali broj radnika, a zbog povremenih nedostataka trupaca na tržištu dolazi često do zastoja u proizvodnji s finalnom preradom drveta, nelikvidnosti itd. Kroz inventurne popise godišnje se pojavljuje razlika između proizvedenih i prodajnih drvnih sortimenata u znatnim količinama, pa je tako za 1999. godinu to iznosilo 28 000 m³ čija je približna vrijednost na tržištu oko milijun eura. Te količine "Hrvatske šume" obrazlažu bonifikacijom, deklariranjem i raznim vrstama otpisa robe, naveo je, među ostalim, dodajući da naši proizvođači ne mogu doći do kvalitetnog drva jer prvo dobiju oni na vrhu, ostaje im licitiranje (zna se na koji se način provodi). Na taj način uvozimo namještaj iz Italije ili drugih zemalja kojima izvozimo kvalitetno drvo (ali ne pod klasifikacijom trupac).

Ovim zakonom nećemo ništa u tome napraviti jer on to ne rješava, s druge

strane država neće osigurati svojim krupnim proizvođačima da dobiju kvalitetno i pravovremeno drvo i naša će proizvodnja i dalje biti na razini na kojoj je sada i zbog toga ovaj Klub predlaže (amandman) da klasificiranje i obilježavanje ne obavljaju "Hrvatske šume" nego agencija s certifikatom, koju će odrediti Vlada RH. Na taj način invest ćemo reda u ovo područje i dobit ćemo jamstvo da se neće krasti državna imovina, rekao je, među ostalim na kraju.

Previsoke kazne

Željko Ledinski (HSS) govorio je u ime Kluba zastupnika HSS-a najprije rekavši da predloženi zakon u širim šumarskim krugovima nije prepoznat kao zakon koji će uvesti određeni red na ovo područje a i on misli (Klub) da neće kao takav biti prepoznat. Prije svega zbog toga što se sada ne odlučuje o provedbenim propisima.

Kompletan posao povjerava se državnim poduzeću što je i normalno jer je tamo i najveći dio stručnjaka (ne slaže se s predgovornikom koji je iznio čitav niz paušalnih ocjena). Pitanje je što će potaknuti predviđene drastične kazne za prekršaje, pita (s obzirom na izuzetno velik broj sortimenata normalno je najprije usuglašavanje stavova povjerenstva poduzeća i drvne industrije oko klasificiranja) i smatra da će potaknuti samo to da se klasifikacija ne radi na propisani način. Čudno je da se roba koja se mora klasificirati u RH može uvoziti a da nije klasirana pa bi to trebalo obuhvatiti predloženim zakonom.

Ako ćemo kažnjavati na ovakav način one koji svakodnevno rade taj posao (šumarski poslovođa) može doći do potklasiranja određenih roba a to znači i veću štetu za poduzeće, kaže zastupnik dodajući da se u vezi s tim slaže da se pokuša naći nekog neovisnog tko bi taj posao radio. Ovaj Klub zastupnika se slaže da zakon treba donijeti ali predlaže da se Ministarstvo očituje o iznesenim prijedlozima, rekao je na kraju.

Pero Kovačević (HSP) ispravio je navod predgovornika i rekao da on nije iznosio paušalne ocjene nego nalaze

Državnog inspektorata te pitao, među ostalim, je li paušalna ocjena da je razlika kroz inventurne popise kod "Hrvatskih šuma" između proizvedenih i prodanih drvnih sortimana oko 30 000 m³ godišnje. **Željko Ledinski (HSS)** naveo je kako smatra da je zastupnik Kovačević povrijedio Poslovnik jer je govorio o nečem što on nije rekao.

Ruža Lelić (HDZ) smatra opravdanim donošenje ovog zakona a i dobrim što nadzor nad njegovim provođenjem preuzima šumarska inspekcija Ministarstva. Također smatra da ne bi trebalo biti sumnje u obavljanje poslova kad su u pitanju "Hrvatske šume" jer to je uzorno ustrojeno javno poduzeće. Zastupnica također smatra da "Hrvatske šume" dobro obavljaju i stručne poslove i u privatnim šumama, a što se tiče previsokih kazni o tome bi zaista trebalo razmisliti jer tako visoke kazne nisu bile predviđene kod bitnijih prekršaja.

Navela je da dolazi iz Vukovarsko-srijemske županije gdje šume zauzimaju 28,3 posto površina i djeluje pet šumarija i ona je kao liječnica desetljećima radila upravo sa šumarijama, šumskim radnicima i sjekačima motorom pilom koji obavljaju težak i opasan posao. Godinama je slušala, kaže, probleme malih obrtnika, vlasnika pilana ili malih obrtnika koji proizvode namještaj, ali i velikih, kao što je bilo drveno industrijsko poduzeće Lužnjak, koji su često naglašavali da ne mogu doći do sirovine. Nažalost, to je poduzeće otišlo u stečaj a njegovi djelatnici još uvijek imaju potraživanja u vezi s neisplaćenim plaćama i otpremninama od oko šest milijuna kuna.

Predloženi zakon ne regulira prodaju drva javnim nadmetanjem, primijetila je dodajući da nam je zaista potrebna strategija razvoja drvne industrije kako bi se stimulirala proizvodnja a ne prodaja neobrađenog drva ili piljene građe jer vidimo da svako malo nikne neka pilana. Na kraju je podsjetila da se godinama ističe da je šumska renta za jedinice lokalne samouprave od 2,5 posto zaista mala pa smatra da bi trebalo ozbiljno razmisliti o njenom povećanju (to su ujedno najsiromašnije županije).

Nametnuti tržište piljene građe

U završnom osvrtu na raspravu državni tajnik Ministarstva **Josip Bartolčić** objasnio je određene nejasnoće. Činjenica je da je ovo jedan novi zakon a dosad se primjenjivao Zakon iz 1968. godine. Predloženi zakon je mogao biti opsežniji no predlagatelj se vodio načinom kako je to u EU i podzakonskim aktima (regulirat će se sva ona životna pitanja koja su u raspravi istaknuta kao nužna a da se time neće umanjiti značenje zakona ako je tako mogla Njemačka zašto ne može Hrvatska). Državni tajnik osvrnuo se i na izraženu zabrinutost za našu drvenu industriju koja već 14 godina prolazi kroz probleme a o kojima nije bila niti jedna ozbiljna saborska rasprava a ona to zaslužuje.

Strategija će nam dati temelj (uskoro usvajanje operativnog programa) kako ustrojiti ili bolje rečeno redefinirati našu drvenu industriju jer očito je da su tu potrebne radikalne promjene - od međusobnog povezivanja i udruživanja do vjerojatno definiranja hrvatskoga izvoznog proizvoda ili "branda".

I drvena industrija je kao i ostalo gospodarstvo pretrpjela određene tranzicijske promjene a Uredbom o administrativnom određivanju cijena u šumarstvu iz 1996. nanosena je velika šteta upravo drvnoj industriji. No proizvodnja namještaja nije isključivo i usko vezana uz sirovinu, koju mi danas imamo i s kojom se često ponosimo. Najbolji primjer za to je Italija koja za razliku od većine ostalih zemalja ne prerađuje vlastitu sirovinu nego je uvozi iz raznih zemalja Europe i svijeta, napose iz Hrvatske, i ima izuzetno kvalitetnu i profitabilnu proizvodnju namještaja.

S obzirom na to da Hrvatska u tome participira na europskom tržištu s jedan posto udjela iluzorno je očekivati da

ćemo biti nekakvi predvodnici u razvoju finalne drvne industrije no sigurno je da našu drvenu industriju možemo orijentirati na jedan sasvim drugačiji način odnosno da pokušamo nametnuti imperativ tržišta piljene građe u Hrvatskoj koje danas ne funkcionira.

Što se tiče pitanja zaštite domaćih finalista u proizvodnji upravo zbog njih "Hrvatske šume" su do prije nekoliko dana dijelile sirovinu putem ugovora (ne prodavale) i svi smo prozivali "Hrvatske šume" da su krivci što drvena industrija propada, rekao je, među ostalim, naglašavajući da je Vlada RH u kolovozu 2004. godine usvojila strategiju razvoja industrijske prerade drva i papira u kojoj je obrađena većina pitanja u vezi s tim. Upravo ta Strategija dat će nam temelj (uskoro usvajanje operativnog programa) kako ustrojiti ili bolje rečeno redefinirati našu drvenu industriju jer očito je da su tu potrebne radikalne promjene od međusobnog povezivanja i udruživanja do vjerojatno definiranja hrvatskoga izvoznog proizvoda ili "branda" koji se zove hrast lužnjak i po njemu je poznata hrvatska drvena industrija u svijetu (ali je malo takvih finalnih proizvoda), rekao je, među ostalim državni tajnik Bartolčić.

U budućem razvoju naše drvne industrije nemjerljiva je i uloga "Hrvatskih šuma" odnosno gospodarenja šumama i upravo u tome će ovaj zakon pripomoći kroz podzakonske akte i primjenu europskih normi (potonje danas nisu u primjeni jer ih je 2001. godine drvena industrija odbila – dakle nisu jedine "Hrvatske šume" te koje nisu željele europske norme). Europske norme – njihova suština je kvaliteta - mogu i moraju biti jedini imperativ koje će ubuduće regulirati i kvalitetu i tržišne odnose između šumarstva i drvne industrije a jedan od razloga što dosad nisu saživjele u RH je što 50 posto njih nije uopće prevedeno i taj će zahtjevni posao morati odraditi Zavod za standardizaciju i mjeriteljstvo, rekao je državni tajnik obrazlažući u nastavku i zašto bi "Hrvatske šume" trebale vršiti nadzor (to definira Zakon o šumama a i najmjerodavnije su). Ima grešaka ali one ne smiju biti prepreka da se sistem usavr-

šava i da "Hrvatske šume" dodatno educiraju svoje zaposlenike upravo na ovom načinu klasiranja i primjeni europskih normi ali i da se uključe i mjerodavne institucije nadležne za kontrolu tog klasiranja (Šumarski fakultet). Nema razloga da bilo tko sumnja u deklarirani trupac ako će on tako biti deklariran po europskim normama, rekao je, među ostalim, objašnjavajući da se dopušta uvoz iz drugih zemalja robe koja nije klasificirana prema standardima EU jer sve zemlje iz kojih RH uvozi drvo nisu članice EU a neće biti ni sutra (BiH).

Što se tiče kaznenih odredbi državni tajnik je naglasio da je iluzorno očekivati da nakon vremena usuglašavanja ili prijelaznog razdoblja bilo tko u RH ne smije ne pridržavati se europskih normi. Predloženi zakon je samo jedan od temelja da bi se moglo podzakonskim aktima rješavati sva pitanja koja su spomenuta u raspravi, rekao je na kraju.

Pero Kovačević (HSP) javio se s ispravkom netočnog navoda državnog tajnika i rekao da bi on volio da Šumarski fakultet sudjeluje u postupku klasira-

nja i obilježavanja neobrađenog drva ali da toga nema u zakonu.

Rasprava je zatim bila zaključena.

Nakon očitovanja predstavnika predlagatelja, državnog tajnik Josipa Bartolčića o podnesenim amandmanima (ne prihvaćaju se i glasovanju o njima (nisu ih prihvatili ni zastupnici) glasovalo se o predloženom zakonu.

Hrvatski je sabor donio Zakon o klasifikaciji neobrađenog drva u tekstu kako ga je predložio predlagatelj (84 "za", jedan "suzdržan").

D.K.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O ZAŠTITI ZRAKA

Uskladba s direktivama EU

Predlagatelj zakona je Vlada Republike Hrvatske.

U ovom će se dovršiti proces harmonizacije hrvatskih propisa iz područja zaštite zraka sa stečevima EU.

Važeći Zakon o zaštiti zraka donesen je 1995. godine i temelji se na propisima i iskustvima EU koji su tada vrijedili. Međutim, od tada pa do danas usvojeni su novi značajni međunarodni ugovori na području zaštite zraka koji zahtijevaju određene izmjene ovog Zakona, u prvom redu na razini EU došlo je do promjena u reguliranju tog područja, doneseni su novi pravni instrumenti, postojeće direktive su zamijenjene novima ili su novelirane.

Predlagatelj je ocijenio da treba pristupiti izradi novog cjelovitog zakona, jer izmjene i dopune postojećeg ne bi udovoljile procesu harmonizacije sa EU zakonodavstvom.

Zastupnici su većinom glasova u hitnom postupku donijeli Zakon o zaštiti zraka, u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, Vlada RH.

O PRIJEDLOGU

U prikazu ovog Prijedloga poslužili smo se izlaganjem predstavnice predlagatelja, ministricе zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, **Marine Matulović-Dropulić**. Rekla je da Zakon o zaštiti zraka iz 1995. godine kao takav više ne može opstati, jer su donesene nove direktive Europske unije, novi pravni instrumenti i došlo je do promjene u reguliranju ovog područja. Novi Zakon o zaštiti zraka usklađen je sa 13 direktiva Europskog Parlamenta i Vijeća.

Ovim Prijedlogom uređuju se temeljni ciljevi zaštite i poboljšanja zraka, planski dokumenti na državnoj i lokalnoj razini, a na razini države mora se donijeti strategija zaštite zraka i program s točnim nositeljima i rokom izvršenja pojedinih zadataka.

Ministrica je naglasila da se ovim Prijedlogom utvrđuje jedna od bitnih točaka koja do sada nije bila dovoljno razrađena i koja nije bila u skladu s Direktivama,

a to je sudjelovanje javnosti u donošenju svih dokumenata vezanih za zaštitu zraka i poboljšanje kakvoće zraka.

Utvrđene su i mjere za sprječavanje i smanjivanje onečišćenja zraka, način praćenja i utvrđivanje kakvoće zraka. Prijedlogom se uređuje i praćenje emisija stakleničkih plinova i donošenje plana raspodjele emisijskih kvota po djelatnostima i izvorima onečišćenja zraka. Utvrđen je i način obavljanja poslova u svim tim segmentima, kao i informacijski sustav o kakvoći zraka koji je sastavni dio informacijskog sustava zaštite okoliša, a vodi ga Agencija za zaštitu okoliša koja je dužna prikupljati i objedinjavati sve podatke o stanju kakvoće zraka, te izrađivati izvješća o stanju vanjskog zraka.

Razlog za hitni postupak je taj što se zakonska regulativa na ovom području mora uskladiti s europskim direktivama. Predstoji izrada podzakonskih akata koji također moraju biti u skladu s Direktivama.

RADNA TIJELA

Odbor za prostorno uređenje i zaštitu okoliša razmatrao je predmetni zakon u svojstvu matičnog radnog tijela. U uvodnom izlaganju predstavnica predlagatelja obrazložila je da su predložena zakonska rješenja usklađena s direktivama EU. Značajna novina je propisivanje mjera u cilju sprečavanja i smanjivanja onečišćenja koja utječu na promjenu klime, smanjivanjem emisija stakleničkih plinova. U tom cilju uspostavlja se registar emisija stakleničkih plinova, utvrđuju emisijske kvote, pravo na trgovanje emisijama, te mjere zajedničkih ulaganja. Odbor je jednoglasno podržao donošenje predloženog zakona.

Daljnje usklađivanje provest će se donošenjem odgovarajućih podzakonskih propisa do 31. prosinca 2006. godine.

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se donese po hitnom postupku. Na tekst Konačnog prijedloga Odbor nema primjedaba ustavnopravne naravi.

Odbor za europske integracije raspravljao je o ovom Prijedlogu kao zainteresirano radno tijelo. Predstavnik predlagatelja je uvodno istaknuo da Nacionalni program RH za pridruživanje EU za 2004. predviđa donošenje Zakona o zaštiti zraka. Važeći Zakon potrebno je uskladiti s propisima Unije, a s obzirom na to da se radi o 13 akata iz područja zaštite zraka odlučeno je predložiti donošenje cjelovitog zakona.

Predloženim zakonom uređuju se sva pitanja na koja upućuju međunarodni ugovori kojih je RH stranka, odnosno uredbi, direktive i odluke EU. S obzirom na to da je iz priložene Izjave o usklađenosti i Usporednog prikaza vidljiva djelomična usklađenost Prijedloga zakona s aktima Unije istaknuto je da će se dalj-

nje usklađivanje provesti donošenjem odgovarajućih podzakonskih propisa do 31. prosinca 2006. godine.

Odbor je podržao donošenje zakona po hitnom postupku i jednoglasno ustvrdio da je Konačni prijedlog usklađen s pravnom stečevinom EU, te da ispunjava obveze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

AMANDMANI

Klub zastupnika HSS-a podnio je amandman na članak 61. gdje se iza riječi: "obnovljivih izvora energije", riječ: "mogu" zamjenjuje riječju: "moraju".

Obrazloženje je slijedeće: Potrebno je stimulirati ulaganje u uređaje za pročišćavanje, postrojenja koja primjenjuju tehnologiju, sirovine i postupke koji imaju manje nepovoljne utjecaje na kakvoću zraka.

RASPRAVA

Nakon uvodne riječi ministrice **Marine Matulović-Dropulić** govorio je u ime Kluba zastupnika HDZ-a **Marko Širac (HDZ)**.

Sudjelovanje javnosti

Rekao je da se ovime područje zaštite zraka usklađuje s direktivama EU. Izuzetno je važno da se osigurava sudjelovanje javnosti u provedbi Zakona, te obveza nadležnih tijela da izvješćuju javnost o kakvoći zraka i emisijama u zraku.

U Prijedlogu se uređuju temeljni ciljevi zaštite i poboljšanje zraka kako bi se izbjegle, spriječile ili smanjile štetne posljedice po ljudsko zdravlje, kakvoću življenja i okoliš u cjelini. Uvodi se pojam razgraničenja teritorija države temeljem obavljene procjene kakvoće zraka, te nakon obavljenih mjerenja i utvrđivanja razine onečišćenja područja, ona se razvrstavaju u kategorije kakvoće zraka.

Prvi put u Zakonu se uređuju obveze iz međunarodnih ugovora čija je stranaka Hrvatska. Tako se uređuje postupanje s tvarima koje oštećuju ozonski sloj

i s proizvodima koji sadrže ili su proizvedeni pomoću tih tvari, te postupanje s tvarima nakon prestanka uporabe proizvoda, način prikupljanja, recikliranja i trajnog zbrinjavanja tih tvari.

Radi provedbe Konvencije o klimatskim promjenama utvrđuju se obveze praćenja emisija stakleničkih plinova po izvorima i tvarima, propisuje se donošenje nacionalnog plana raspodjele emisijskih kvota stakleničkih plinova po djelatnostima i izvorima onečišćenja zraka, utvrđuje se postupak dodjele prava na emisiju pojedinim pravnim i fizičkim osobama.

Prijedlogom se smanjuju određene obveze jedinicama lokalne i područne samouprave na način da se lokalna mreža za praćenje kakvoće zraka uspostavlja u slučaju kada je razina onečišćenosti viša od graničnih vrijednosti.

Tu su i mjere zajedničkog ulaganja kapitala u razvoj i korištenje tehnologija kojim se sprječavaju i smanjuju onečišćenja koja utječu na klimatske promjene. Uvodi se obveza izdavanja dozvola pravnim osobama za obavljanje poslova praćenja kakvoće zraka i emisija u zraku, osigurava se brža, relevantna i pouzdana informacija o kakvoći zraka, te se utvrđuju stručni poslovi koje će obavljati Agencija za zaštitu okoliša. Propisuje se novčane kazne pravnim i fizičkim osobama te jedinicama lokalne i područne samouprave za prekršaje utvrđene ovim zakonom.

Zastupnik napominje da se Prijedlogom smanjuju određene obveze jedinicama lokalne i područne samouprave na način da se lokalna mreža za praćenje kakvoće zraka uspostavlja u slučaju kada je razina onečišćenosti viša od graničnih vrijednosti, a gradovi i općine dužni su izraditi program mjera za smanjenje onečišćenja zraka ako je zrak prekomjerno onečišćen, odnosno ako je kakvoća treće kategorije. Klub zastu-

pnika HDZ-a podržava donošenje ovog Zakona.

Koristiti obnovljive izvore energije

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je **Željko Ledinski (HSS)**. Podupiru donošenje ovog Zakona. Ledinski je rekao da je Hrvatska danas jedna od posljednjih oaza očuvane i velike biološke raznolikosti.

Ipak, korištenje bioenergije predviđa se u energetske strategiji tek nakon 2015. godine, umjesto da se potiče korištenje tih obnovljivih izvora koji ujedno smanjuju zagađenost i emisiju CO₂ u zrak, napominje Ledinski.

Smatra da se moraju stimulirati gospodarski subjekti određenim poticajnim mjerama, da ulažu u uređaje za pročišćavanje i u postrojenja koja primjenjuju tehnologiju, sirovine i postupke koji imaju manje nepovoljne utjecaje na kakvoću zraka, te da koriste obnovljive izvore energije. Na taj način potaknulo bi se uvođenje i korištenje energenata koji nisu zagađivači, te bi došlo do značajnog smanjenja emisija u zraku.

Smatra lošim što se značajan dio zakonske regulative ostavlja za kasnije reguliranje provedbenim propisima, "koji često mogu kasnije izmijeniti i strukturu zakona"

Nove obveze gospodarstvu

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorio je **Slavko Linić (SDP)**. Klub će podržati ovaj zakon. "Evidentno je da će građani Hrvatske biti zainteresirani za ovaj zakon, pogotovo realizacijom i primjenom, jer će se uvjeti života, sigurnosti i zdravlje građana poboljšati, a samim time država i jedinice lokalne samouprave pokazati svoju odgovornost u nadzoru kvalitete zraka".

Ipak, napominje da ostaje osnovni problem, pitanje gospodarstva, jer se ovime stvara nova obveza i nove teškoće za hrvatsko gospodarstvo, koje već ima dosta tehnoloških problema. Sve ovo donijet će nove troškove i ulaganja u tehnologije, a samim time konkurent-

ska sposobnost hrvatskog gospodarstva bit će u prvim godinama nešto slabija, jer će nova opterećenja ući u cijenu koštanja proizvoda i usluga.

Dugoročno gledajući, nove tehnologije će utjecati na strukturne promjene u tim trgovačkim društvima, a samim time i na bolju konkurentsku sposobnost u budućnosti.

Klub zastupnika SDP-a ocjenjuje da je u zakonu dobro izbalansirana podjela odgovornosti u području nadzora i kontrole između države i jedinica lokalne samouprave.

Obnova Ininih postrojenja u Rijeci i Sisku

Zastupnik se osvrnuo na neophodna ulaganja u zaštitu poboljšanja zraka i s tim u svezi na kakvoću tekućih naftnih goriva i ulogu nacionalne kompanije INE. Rekao je da posljednjih osam godina INA proizvodi naftna goriva koja nisu usklađena s europskim standardima, a time su negativne emisije u zraku iznad europskih standarda i ugrožavaju zdravlje ljudi i prirodu. Sve to zahtijeva poslovnu politiku koja omogućava okretanje novim tehnološkim rješenjima koja će dovesti do europske kvalitete tekućih naftnih goriva.

Sva Inina naftna goriva nisu usklađena s europskim standardima, a time su negativne emisije u zraku iznad europskih standarda i ugrožavaju zdravlje ljudi i prirodu.

"Evidentno je da se od Vlade RH mora inzistirati na provedbi srednjoročnog programa razvoja INE, u kojem je vrlo jasno naznačeno ulaganje u obnovu rafinerijskih postrojenja u Rijeci i Sisku u vrlo kratkom vremenu".

Linić smatra da treba prioritarno uložiti u hrvatska postrojenja, a ne u izvore vezano uz eksploataciju nafte izvan granica Hrvatske. To je važno radi konkurentne moći INE, osiguranja prove-

dbe ovog zakona, zaštite zdravlja ljudi i zaštite prirode.

Naglašava da je itekako važna strategija zaštite okoliša gdje se mora utvrditi kojim financijskim mjerama pomoći industriji da ostane konkurentna i da ne osjeti udar neophodnog ulaganja u nove tehnologije.

Isto tako, mora se ocijeniti koliko se s plinom kao energentom može osigurati kvalitetni zrak, jer evidentno je da smo zemlja koja u Jadranu ima plin i taj plin se mora dovesti do potrošača. Smatra da bi Ministarstvo okoliša trebalo dati akcent na plin kao neophodan izvor energije koji će imati utjecaja na kvalitetu zraka i samim time na postizavanje norme po kojima ćemo biti prihvatljivi u EU.

"Sigurno da su aktivnosti Ministarstva zaštite okoliša kojim se bore da promijene postojeće veličine u kontroli stakleničkih plinova važne za našu ekonomiju, jer utvrđene veličine za Hrvatsku koja će sutra ipak imati jaču gospodarsku aktivnost očito nisu dovoljne". Dodaje da su potrebni ogromni naponi Vlade, svih diplomatskih čimbenika, nevladinih institucija, kako bi se omogućilo da naše gospodarstvo ima pravo na značajnije aktivnosti.

Monitorinzi već postoje

Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ) izrazila je zadovoljstvo da Hrvatska nije veći zagađivač u regiji. Dotaknula je temu monitoringa na onim područjima gdje postoje određene korelacije između određenih pojava u prirodi i možebitnog zagađenja zraka. Tako u Kopri-vničko-križevačkoj županiji u suradnji sa Zavodom za javno zdravstvo se permanentno izvješćuje županijska skupština o stanju zraka, posebice na onom području gdje su velika eksploatacijska polja plina i gdje postoje određene promjene na usjevima.

Ističe da neadekvatno zbrinjavanje otpada također zagađuje zrak. Treba mijenjati i svijest poduzetnika, educirati građane i dobro ustrojiti inspeksijske službe koje će nadzirati provodi li se zakon.

Utvrđeni prioriteti

Mirjana Brnadić (HDZ) drži važnim da su radi učinkovite provedbe i primjene ovog zakona utvrđeni prioriteti, a to su poboljšanje kakvoće tekućih naftnih derivata u skladu s europskim direktivama, primjena primarnih i sekundarnih mjera u industriji i energetskim postrojenjima, primjena najboljih raspoloživih tehnika u cilju postizanja graničnih vrijednosti emisija prema europskim direktivama, poboljšanje organizacije prometa i strukture prijevoza, te bolja tehnička opremljenost vozila, plinifikacija, izgradnja kapaciteta za provedbu mjera sukladno obvezama iz Okvirne konvencije UN-a o promjeni klime i uspostava monitoringa kakvoće zraka za odgovarajuće upravljanje vanjskim zrakom. Naglašava da ne očekuje da će se te mjere provesti odmah, ali važno je istaknuti da su utvrđeni ciljevi, metode i sredstva za njihovo izvršenje.

Nadalje, treba donijeti provedbene propise, izgraditi državnu mrežu za praćenje kakvoće zraka, uspostaviti nacionalni program za ocjenu i prilagodbu klimatskim promjenama i za ublažavanje posljedica klimatskih promjena.

Sredstvima CARDS-a 2004. i PHARE programima osiguravaju se dodatna sredstva za uspostavljanje dijela državne mreže za praćenje kakvoće zraka.

Zastupnica podupire stav da moraju biti propisana oslobađanja od poreza na dobit i poreza na dohodak onima koji ulažu u tehnologije i primjenjuju sirovine i proizvodne postupke koji manje nepovoljno utječu na kakvoću zraka.

Osloboditi poreza na dobit tvrtke koje ulažu u tehnologije i primjenjuju sirovine i proizvodne postupke koji manje nepovoljno utječu na kakvoću zraka.

Naglašava da je potrebno što prije donijeti podzakonske propise. Naposljetku, drži da se zakon treba donijeti konsenzusom poradi njegove važnosti za očuvanje zdravlja ljudi, biljnog i životinjskog svijeta, za razvoj turizma kao primarne gospodarske grane, za očuvanje kulturnih i materijalnih vrijednosti, te za zaštitu okoliša općenito.

Javnost će imati pristup svim podacima

Miljenko Dorić (HNS) izrazio je zadovoljstvo da će se ovim zakonom u naše zakonodavstvo ugraditi 13 europskih direktiva iz ovog područja i rekao da će Klub zastupnika HNS-a i PGS-a

podržati ovaj zakon. Drži pozitivnim da će odsada javnost imati potpuni pristup svim podacima vezanim uz kakvoću zraka. Kako se zakon u dobroj mjeri tiče i jedinica lokalne i područne samouprave, zastupnik smatra da je ovo područje trebalo biti razmotreno i na Odboru za lokalnu i regionalnu samoupravu, a da se s tom problematikom upozna i Zajednica hrvatskih županija i Savez gradova.

Smatra da se ovi sadržaji trebaju ugraditi i u obrazovne programe na fakultetima, kako bi se obrazovali stručni kadrovi, a sadašnje će biti potrebno doškoloovati.

Ovime je zaključena rasprava.

Amandman je podnio Klub zastupnika HSS-a. Ministrica, **Marina Matulović-Dropulić** rekla je da Vlada ne prihvaća amandman, jer je Zakonom utvrđena mogućnost da se dobiju porezne olakšice za ekološki prihvatljive tehnologije, a porezno zakonodavstvo propisuje nadležnost Ministarstva financija za odlučivanje o poreznim olakšicama. Kako nije bilo predstavnika predlagatelja, zastupnici su glasovali o amandmanu, ali nije dobio potrebnu većinu.

Zastupnici su većinom glasova, sa 76 glasova "za" i 3 "suzdržana" donijeli Zakon o zaštiti zraka, u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, Vlada RH.

S.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O DRŽAVNOJ REVIZIJI

Preciznije određeni subjekti koji podliježu reviziji

Hrvatski je sabor hitnim postupkom donio ovaj Zakon, predlagatelja Vlade RH, kojim se preciznije i potpunije određuju subjekti koji podliježu reviziji, kao i sadržaj, odnosno obuhvat postupka revizije. Uz to, ovaj je Zakon trebalo uskladiti i sa standardima i praksom drugih država članica INTO-

SAI-a, Međunarodnim organizacijama vrhovnih državnih revizijskih institucija i sa zahtjevima EU-a, a napose s pravnom stečevinom EU-a. Predloženo

nim izmjenama i dopunama ovoga zakona proširuju se ovlasti na reviziju korištenja sredstava EU-a i drugih međunarodnih organizacija ili institucija koje se koriste za financiranje javnih potreba. To je važno zbog međunarodnih obveza iz Sporazuma o pridruživanju i stabilizaciji, i kasnijeg ulaska u EU.

O PRIJEDLOGU

Umjesto prikaza zakonskog prijedloga donosimo uvodno izlaganje **Martine Dalić**, državne tajnice Ministarstva financija u kojem je kratko obrazložila osnovne značajke ovoga Zakona. Predloženim se zakonom jasnije određuje nadležnost Državnog ureda za reviziju, odnosno subjekti koji podliježu reviziji. To konkretno znači da se u nadležnost Ureda, između ostalog, stavlja i revizija korištenja sredstava EU-a i drugih međunarodnih organizacija i institucija za financiranje javnih potreba. Učinjeno je to s obzirom na potrebe usklađivanja zakonodavstva Hrvatske sa zakonodavstvom EU-a i procesom našeg pridruživanja Europskoj uniji. U predložen zakon ugrađena je i obveza revidiranja prihoda i primitaka s obzirom na to da je Ured nadležan i za tu reviziju, a ne samo za reviziju rashoda i izdataka. Zbog potrebe povećanja udjela revizija učinkovitosti i revizija pojedinih projekata, potrebno je uz diplomirane ekonomiste i pravnike zaposliti i druge stručnjake s drugim stručnim znanjima. Ovim se zakonom predlaže podnošenje godišnjeg izvješća Državnog ureda za reviziju Hrvatskom saboru do kraja tekuće godine za prethodnu godinu. Razlog – po dosadašnjem propisu taj je rok bio različit i neujednačen.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se Zakon donese po hitnom postupku, a na tekst Konačnog prijedloga zakona nema primjedaba.

U raspravi u **Odboru za financije i državni proračun** upozoreno je da odredbu članka 1. Konačnog prijedloga zakona, kojom se briše Hrvatska narodna banka kao subjekt koji podliježe reviziji Državnog ureda za reviziju, treba preispitati, iako se njome provodi usklađivanje sa Zakonom o HNB-u. Naime, člankom 57. Zakona o HNB-u propisano je da reviziju sastavljanja financijskih izvješća i cjelokupnog poslovanja HNB-a obavljaju neovisni vanjski revizori prema propisima o reviziji i međunarodnim revizijskim standardima. Odluku o izboru revizora koji će obaviti reviziju financijskih izvješća HNB-a donosi Odbor za financije i državni proračun Hrvatskoga sabora na prijedlog Savjeta HNB-a. Prema iznijetom mišljenju nužno je odredbu članka 57. Zakona o HNB-u izbrisati, a ovim Zakonom utvrditi obvezu (važeći tekst Zakona o državnoj reviziji) kojom bi HNB i dalje bila subjekt koji podliježe reviziji Državnog ureda za reviziju. Državni ured za reviziju je sigurno stručnija institucija, od spomenutog Odbora, glede revizije financijskih izvješća i cjelokupnog poslovanja HNB-a. Na taj način izbjegle bi se moguće zloporabe, upozoravaju u Odboru. Naime, poznata je činjenica da vanjske revizorske kuće (neke u privatnom vlasništvu naših poduzetnika) mogu obavljati reviziju sastavljenih financijskih izvješća i cjelokupnog poslovanja HNB-a što nije prihvatljivo, te bi poslove trebala i dalje obavljati Državna revizija. Odbor je na kraju jednoglasno predložio Saboru da donese predloženi zakon.

U **Odboru za europske integracije** predstavnik predlagatelja istaknuo je da Nacionalni program Republike Hrvatske za pridruživanje Europskoj uniji za 2004. u poglavlju financijskog nadzora predviđa donošenje Prijedloga zakona kako bi se provelo usklađivanje s aktima Europske unije. Iz priložene Izjave o usklađenosti i Usporednog prikaza vidljiva je djelomična usklađenost u dijelu koji se odnosi na načelo financijske neovisnosti državne revizije što će se riješiti donošenjem drugih zakona. Odbor je podržao donošenje Zakona po

hitnom postupku i jednoglasno utvrdio da je Konačni prijedlog zakona usklađen s pravnom stečevinom Europske unije te da ispunjava obveze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

Nakon kraće rasprave **Odbor za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu** jednoglasno je predložio Hrvatskom saboru da donese Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o državnoj reviziji.

RASPRAVA

Revizija stručna i objektivna

Nakon uvodnog izlaganja Vladine predstavnice o stavovima Kluba zastupnika SDP-a izvijestila je **Dragica Zgrebec**. Ovu je prigodu zastupnica iskoristila da u nekoliko rečenica najprije progovori o desetgodišnjem radu Državnog ureda za reviziju. U tom razdoblju

Brisanje Hrvatske narodne banke kao subjekta koji podliježe reviziji Državnog ureda za reviziju predstavlja usklađenje sa Zakonom o Hrvatskoj narodnoj banci.

može se, kaže, pratiti napredak ne samo u spomenutoj državnoj instituciji nego i u izvršavanju povjerenih zadaća Uredu. Riječ je o jednoj od državnih institucija koja u čitavom tom desetgodišnjem razdoblju nije podlegla pritiscima i problemima politike nego je na jedan stručan i objektivna način radila svoj posao. Od prvobitne funkcije kada je samo revidirala rashode, a zapravo kontrolirala dokumentaciju ova je institucija došla u fazu da ocjenjuje ekonomičnost trošenja sredstava ali je istodobno provodila i obrazovnu i savjetodavnu funkciju. Osim toga ova je institucija obavila veliki posao oko revizije pretvorbe i privatizacije. Inače, Klub podržava predložene izmjene i dopune ovoga Zakona jer one znače daljnje usklađivanje zakona,

odnosno načela po kojima radi državna revizija s načelima EU-a. Tako se sada uvodi obveza revidiranja državnih prihoda i primitaka, te revizija korištenja sredstava EU-a i drugih međunarodnih organizacija i institucija koja se koriste za financiranje javnih potreba. Predloženim izmjenama i dopunama zakona proširuju se i uvjeti glede struke koja će se zapošljavati na poslovima revizije. Uz pravnike i ekonomiste potrebno je zaposliti i stručnjake s drugim stručnim znanjima, posebno informatičare i osobe s najvišim kvalifikacijama iz tehničke struke. Predložen je zakon tek djelomično usklađen u dijelu koji se odnosi na načelo financijske neovisnosti državne revizije pa Klub predlaže da se i ovo načelo što prije uskladi jer dosad važeći zakon u članku 13. nije sadržavao relevantne odredbe o samostalnom upravljanju proračunom državne revizije, i neovisnom vanjskom nadzoru. Na kraju zastupnica je ponovila da Klub prihvaća predložen zakon, ali iz poznatih razloga neće sudjelovati u glasovanju. Na to je potpredsjednik Hrvatskoga sabora **Luka Bebić** podsjetio na odredbu članka 14. Poslovnika tj. obvezu zastupnika da sudjeluju u glasovanju. Radi povrede Poslovnika javio se **Nenad Stazić (SDP)** upozorivši na odredbu članka 225. Poslovnika po kojoj je za donošenje odluka na sjednici Sabora potrebna nazočnost većine zastupnika, osim u slučajevima kada je Ustavom ili Poslovníkom Sabora drugačije određeno. Predsjedavajući ovog dijela sjednice, gospodin Bebić, nije smatrao da je povrijeđen Poslovnik i upozorio je ovoga zastupnika da će u ponovljenom slučaju dobiti opomenu. Stazić je primijetio da obavijest potpredsjednika Hrvatskoga sabora nije bila potpuna jer uz citiranje odredbe članka 14. treba citirati i odredbu članka 225. "Dao sam onoliko obavijesti koliko sam smatrao potrebnim, nisam povrijedio Poslovnik

i izričem Vam opomenu zbog toga što ste po drugi put zlorabovali pločicu o povredi Poslovnika nepotrebno je dižući s namjerom da ometete rad Sabora", bio je rezolutan potpredsjednik Bebić.

Predloženim se Zakonom, među ostalim, uređuje revizija korištenja sredstava Europske unije i drugih međunarodnih organizacija i institucija za financiranje javnih potreba.

I Emil Tomljanović (HDZ) bio je mišljenja da Stazić sustavno krši Poslovnik i odredbu 214. stavak 1. alineju 3. po kojoj se zastupniku izriče opomena ako svojim upadicama ili na drugi način ometa govornika, odnosno ako se javi za povredu Poslovnika ili ispravak netočnog navoda, a započne govoriti o drugoj temi za koju nije dobio riječ. Potpredsjednik **Bebić** rekao je da će i dalje skraćivati svoje upozorenje na članak 14. ako ih bude, a i dosad ih je bezbroj puta ponovio. "Ovdje ili neće netko da shvati ili možda malo teže shvaća", zaključio je Bebić. Reagirajući na te riječi Stazić je rekao: "da teško shvaćaju glupani, a to znači da ste nam rekli da smo glupi". Potpredsjednik **Bebić** još jedanput ga je opomenuo i pozvao na pristojno ponašanje u sabornici i ustvrdio da mu nije dao riječ te od Stazića zatražio da samo sjedne na što je isti zastupnik rekao kako sjedi ali se ne da vrijeđati.

Dvojbena biranje odredbe o reviziji poslovanja HNB-a

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je **Šime Prtenjača**. Prema predloženom zakonu brisanje Hrvatske narodne banke kao subjekta koji podliježe reviziji Državnog ureda za reviziju predsta-

vlja usklađenje sa Zakonom o HNB-u. U svezi s tim rješenjem Prtenjača je iznio dvojbu. Ako želimo s jedne strane visok stupanj samostalnosti državne revizije u pogledu utvrđivanja programa rada, i uopće rada državne revizije, te poboljšanje njene kvalifikacijske (stručne) strukture i permanentno obrazovanje kadrova za taj posao tada bi, mišljenja je Prtenjača, trebalo razmisliti o nekom budućem rješenju - da dobro ustrojena državna revizija može provoditi reviziju poslovanja HNB-a, barem u jednom segmentu. Izražava također i dvojbu gleda prijedloga da odluku o izboru revizora koji će obaviti reviziju financijskih izvješća HNB-a donosi Odbor za financije i državni proračun Hrvatskoga sabora na prijedlog Savjeta HNB-a. Kao trenutni predsjednik Odbora za financije i državni proračun Prtenjača drži da ovakvo rješenje nije najsretnije jer je, kaže, Odbor ipak političko tijelo Sabora. Zbog prijedloga o hitnosti donošenja ovoga Zakona isti neće zbog ovoga vraćati zakonodavcu ali zato misli da bi bilo razumno da zakonodavac razmisli o ovoj dvojbi kod donošenja novog zakona o državnoj reviziji, odnosno drugih propisa koji se planiraju donijeti. Klub će podržati donošenje predloženog zakona tj. potrebu osiguranja visokog stupnja samostalnosti državne revizije u pogledu utvrđivanja programa rada i njezinog poslovanja. Učinit će to i radi usklađivanja Zakona s međunarodnim standardima, praksom i propisima, a sve u funkciji bolje organizacije i efikasnijeg budućeg djelovanja državne revizije.

Više nije bilo zainteresiranih za raspravu, a zastupnici su jednoglasno sa 77 glasova "za" donijeli Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Državnoj reviziji u tekstu kako ga je predložila Vlada Republike Hrvatske.
J.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O POREZNOJ UPRAVI

Usklađivanje djelokruga financijskih tijela

Predlagatelj je Vlada Republike Hrvatske.

Predložene izmjene i dopune Zakona o Poreznoj upravi po hitnom postupku nužne su zbog istovremenog donošenja Zakona o Financijskoj policiji, budući da se dopune u Zakonu o Poreznoj upravi odnose prvenstveno na dodatne poslove koje će obavljati Porezna uprava nakon početka rada Financijske policije.

Zastupnici su većinom glasova donijeli Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Poreznoj upravi, u tekstu kako ga je predložila Vlada RH, zajedno s prihvaćenim amandmanom Odbora za zakonodavstvo.

O PRIJEDLOGU

U prikazu ovog Prijedloga poslužili smo se uvodnim obrazloženjem ministra financija, **Ivana Šukera**.

Iz djelokruga Porezne uprave potrebno je brisati poslove koje, stupanjem na snagu Zakona o posebnim porezima, obavlja Carinska uprava. Dakle, u onom trenutku kada je obavljanje kontrole i naplate posebnih poreza preneseno u Carinsku upravu, to treba brisati iz djelokruga Porezne uprave, pojašnjava ministar.

U djelokrug Porezne uprave dodani su novi poslovi koje će Porezna uprava obavljati nakon početka rada Financijske policije, a to su: provođenje prekršajnog postupka zbog povrede poreznih propisa i propisa plaćanja doprinosa za obvezna osiguranja prema zahtjevu Financijske policije, te provođenje ovrhe radi naplate proračunskih prihoda koje je u postupku financijskog nadzora utvrdila Financijska policija.

U Zakonu o Poreznoj upravi potrebno je propisati da Porezna uprava obavlja poslove iz svog djelokruga, surađuje s Financijskom policijom i drugim tijelima državne uprave, Državnim odvjetništvom, drugim tijelima sudbene vlasti, tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koji imaju javne ovlasti radi utvrđivanja naplate i nadzora javnih prihoda.

U djelokrug Porezne uprave dodani su novi poslovi koje će Porezna uprava obavljati nakon početka rada Financijske policije.

Ministar je naglasio da službenici Porezne uprave obavljaju iznimno složene i odgovorne poslove za koje nisu adekvatno plaćeni, pa se ovim zakonom predviđa mogućnost povećanja vrijednosti koeficijenata složenosti poslova za rad u Poreznoj upravi kada se za to stvore financijski uvjeti.

RADNA TIJELA

Odbor za financije i državni proračun raspravljao je o predmetnom Zakonu kao matično radno tijelo. Uvodno je predstavnik Vlade RH istaknuo da se predložene izmjene i dopune odnose, pored ostalog i na: djelokrug rada Porezne uprave, način raspoređivanja službenika Porezne uprave, poslove Središnjeg ureda, područnih ureda i ispostava područnih ureda Porezne uprave, te sredstva za rad. Pored iznijetog, ugrađene su i određene odredbe vezane uz novi Zakon o Financijskoj policiji koji je u postupku donošenja.

Odbor je podržao prijedlog Vlade RH da se predmetni Zakon donese po hitnom postupku, budući da je njegovo donošenje vezano uz istovremeno donošenje Zakona o Financijskoj policiji.

Odbor je jednoglasno, bez rasprave, odlučio predložiti Hrvatskom saboru donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Poreznoj upravi.

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se donese po hitnom postupku. Na tekst Konačnog prijedloga Odbor podnosi amandman na članak 9. koji se ovime mijenja i glasi: "Ovaj Zakon objavit će se u "Narodnim novinama", a stupa na snagu 1. siječnja 2005". Obrazloženje je da se tako usklađuje izričaj sukladno stajalištu Odbora o neprihvatljivosti odgode primjene Zakona od dana njegova stupanja na snagu.

RASPRAVA

Nakon uvodne riječi predstavnika predlagatelja, ministra **Ivana Šukera**, otpočela je rasprava. **Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ)** iskazala je svoju potporu Prijedlogu. Ipak, napominje da je potrebno urediti u poreznom sustavu pitanje mjesta porezne obveze.

Po zaključenju rasprave, ministar Šuker u ime Vlade RH prihvatio je amandman Odbora za zakonodavstvo, čime on postaje sastavni dio Zakona. Pristupilo se glasovanju o Konačnom prijedlogu zakona. **Zastupnici su većinom glasova, sa 77 glasova "za" i 3 "suzdržana" donijeli Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Poreznoj upravi, u tekstu kako ga je predložila Vlada RH, zajedno s prihvaćenim amandmanom.**

S.Š.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O HRVATSKOM MEMORIJALNO- DOKUMENTACIJSKOM CENTRU

Prikupljanje i objavljivanje dokumentacije o Domovinskom ratu

Zastupnici Hrvatskog sabora većinom su glasova donijeli predloženi zakonski tekst kojega je predložila Vlada Republike Hrvatske. Njime se uređuju zakonski preduvjeti za početak rada ove znanstvene institucije, koja bi primarno trebala pristupiti prikupljanju, objedinjavanju, sređivanju i zaštiti sve dokumentacije i podataka nastalih u Domovinskom ratu. Osnivač javne znanstvene institucije je Republika Hrvatska, a sjedište je u Zagrebu. Predloženi zakonski tekst naišao je na zajedničku potporu koja se očitovala i u raspravama zastupnika i predstavnika klubova parlamentarnih stranaka. Iako su se i na ovoj temi mogle razabrati pojedine nijanse, početak rada ove znanstvene institucije pozdravili su svi zastupnici. Predlagatelj je usvojio i amandman Kluba zastupnika HSP-a, kojim se sugeriralo da se u naslovu utvrdi kako se radi o memorijalno-dokumentacijskom centru Domovinskog rata.

O PRIJEDLOGU

Uvodno obrazloženje u ime predlagatelja podnio je državni tajnik u Ministarstvu kulture mr.sc. **Jadran Antolović**. Podsjetio je na razlike u odnosu na Prijedlog zakona kojega je podnijela Vlada Republike Hrvatske. Sredstva za početak rada osigurana su u iznosu od 2 milijuna kuna, a ustanova može započeti s djelovanjem u prostorijama Hrvatskog državnog arhiva u Zagrebu. Budući da se radi o specijaliziranoj arhivskoj ustanovi, odlučili smo se za naziv Hrvatski memorijalno-doku-

mentacijski arhiv, a njegov rad regulira se sukladno odredbama Zakona o arhivskom građivu i Zakona o znanstvenom radu. U opisu djelatnosti dodaje se obveza prikupljanja i evidentiranja o humanitarnim, kulturnim, umjetničkim i drugim sličnim aktivnostima, vezanim uz Domovinski rat. Istovremeno se radi i na prikupljanju i obradi autentične dokumentacije nastale inicijativom i radom pojedinaca i grupa kao vrijedno svjedočenje o tadašnjim zbivanjima. Konačnim se prijedlogom zakona propisuje obveza za arhive i druge pravne i fizičke osobe, koje raspolazu dokumentacijom da predaju ovu građu i da imaju pravo na izradu kopije materijala. Ovo je važno istaknuti s obzirom na to da će se građivo istovremeno pohranjivati i na suvremene oblike čuvanja. Četvrta i posljednja razlika, odnosi se na podnošenje Izvješća o radu Arhiva. Naime, uz obvezu Arhiva da o svom radu podnosi godišnje izvješće koje se odnosi na cjelovito poslovanje Vladi Republike Hrvatske, unesena je obveza podnošenja dvogodišnjeg izvješća Hrvatskom saboru o cjelovitoj djelatnosti i ostvarenim rezultatima. Ovom odredbom je utvrđeno da Sabor uvijek može zatražiti takvo Izvješće i time dobiti uvid u rad ove važne ustanove, zaključio je predstavnik Vlade.

RADNA TIJELA

O predloženom zakonskom tekstu očitovale su se i nadležna radna tijela. **Odbor za zakonodavstvo** podupro je donošenje ovoga Zakona, a na tekst Konačnog prijedloga nije iznio primjedbe ustavnopravne naravi. **Odbor za obrazovanje, znanost i**

kulturu ovo je pitanje razmotrio kao matično radno tijelo. Nakon uvodnog obrazloženja predstavnika predlagatelja, otvorena je rasprava. Sudionici su bili suglasni u ocjeni da poboljšanja što ih predlagatelj predlaže u odnosu na prvo čitanje, bitno unaprjeđuju normativnu osnovicu za uspješan rad ustanove, koja će prikupljati dokumentaciju i baviti se pitanjima Domovinskog rata. U prvom redu će postavljenim ciljevima pridonijeti njezina kvalifikacija kao arhivske ustanove. Na taj se način osigurava dignitet ustanove, sprječava svaka njezina eventualna degradacija, a nova se ustanova oslanja na razvijeni sustav i snažnu tradiciju hrvatske arhivske djelatnosti. Pozdravlja se također poboljšanje opisa djelatnosti predloženog arhiva kroz njegovo proširenje u članku 5. stav 1. Nakon provedene rasprave jednoglasno je donesen zaključak kojim se predlaže Hrvatskom saboru donošenje Zakona o Hrvatskom memorijalnom dokumentacijskom arhivu Domovinskog rata, u obliku pripremljenom od strane predlagatelja. **Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo** proveo je raspravu kao zainteresirano radno tijelo. U kraćoj raspravi, članovi Odbora su pozdravili donošenje ovog Konačnog prijedloga zakona. Ukazali su na neprijeporan značaj i ulogu takvog centra, koji bi kroz povijesno i činjenično prikazivanje Domovinskog rata, temeljem znanstveno i povijesno sređene arhivske građe, promicao istinu i svjedočenje o Domovinskom ratu. Članovi su jednoglasno predložili Saboru na usvajanje Zakon o Hrvatskom memorijalnom dokumentacijskom arhivu Domovinskog rata, u tekstu predlagatelja, Vlade Republike Hrvatske.

RASPRAVA

Nakon izlaganja predstavnika predlagatelja, tajnika u Ministarstvu kulture mr. sc. **Jadrana Antolovića**, govorili su predstavnici radnih tijela i klubova zastupnika. U ime Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu govorio je zastupnik dr.sc. **Petar Selem**. Potvrdio je da su se u Konačnom prijedlogu zakona iskristalizirala dobra rješenja u odnosu na prethodne verzije. Analizirajući zadaće ove institucije, ocijenio je da se

Predloženi zakonski akt treba donijeti konsenzusom jer se i time demonstrira sloga i jedinstvo oko znanstvenog pristupa u istraživanju Domovinskog rata.

u nazivu ustanove svakako treba nalaziti izraz "arhiv" jer se i sama ustanova oslanja na arhivski sustav i Zakon o arhivima. Podsjetio je zatim da je Odbor razmatrao ovaj zakonski akt kao matično radno tijelo, a sudionici u raspravi složili su se u ocjeni da su predložena poboljšanja u odnosu na prvo čitanje. Nova se ustanova naslanja na razvijeni sustav i snažnu tradiciju arhivske djelatnosti, a pozdravljeno je i poboljšanje opisa djelatnosti, kroz njegovo proširenje u članku 5. prvom stavku. Nakon provedene rasprave jednoglasno je predloženo Hrvatskom saboru donošenje Zakona o Hrvatskom memorijalno dokumentacijskom arhivu Domovinskog rata, u obliku pripremljenog od strane predlagatelja. Rasprava je nastavljena izlaganjem zastupnika **Frane Piplovića** koji je obrazložio stavove Kluba zastupnika DC-a, HSLŠ-a.

Prikupljanje i zaštita autentične građe

Smatra da bi i ovaj zakonski akt trebalo donijeti konsenzusom, budući da se time demonstrira sloga i jedinstvo oko važnosti znanstveno oblikovanog prikupljanja građe iz Domovinskog rata.

Time će se sačuvati autentična građa potrebna za proučavanje ovog važnog perioda hrvatske države.

Važno je da se usvoji navedeni arhivski pristup ovim predmetima i dokumentaciji, a ukoliko se ne bi djelovalo brzo, stručno i organizirano, dio dragocjene građe mogao bi propasti na terenu. Bez kvalitetne građe, nije moguće ni kvalitetno pamćenje Domovinskog rata, a na takav pristup obvezuju nas i brojne žrtve iz tog razdoblja. Ovim se ujedno dokumentirano brani sam Domovinski rat, kao i svi branitelji i građani koji su u njemu aktivno sudjelovali. Ma koliko puta zna biti i neugodna, znanstvena istina jedina štiti ovo sjećanje, a svu prikupljenu građu treba prikupiti i sortirati. Podsjetio je da pojedini krugovi pokušavaju Domovinski rat ocrniti izjavama da se radi o kategoriji zločinačkog udruživanja zbog etničkog čišćenja, pa je važno da se sva dokumentacija približi znanstvenoj javnosti radi prezentacije i obrade.

Iznio je zatim i amandmane koje je podnio Klub zastupnika DC-a, HSLŠ-a. Upozorio je da treba osnovati podružnice u Dubrovniku, Šibeniku, Zadru, Gospiću, Karlovcu, Sisku, Slavonskom Brodu, Vinkovcima, Vukovaru i Osijeku. Svi zaposlenici moraju biti okrenuti znanstvenom i terenskom radu, a tehničke, administrativne i stručne službe, moraju imati samo zakonom nužan broj zaposlenika. To je važno kako bi se autentična građa čim prije prikupila, a ujedno u rad uključilo i jedinice lokalne uprave i samouprave.

U ime Kluba zastupnika HNS/PGS-a, govorio je zastupnik **Željko Kurtov**. Drži da je neupitna potreba osnivanja stručnog tijela koje bi se bavilo prikupljanjem, obradom i čuvanjem cjelokupne dokumentacije i podataka o Domovinskom ratu i iz Domovinskog rata. Samo znanstveno kronološki sređena dokumentacija, iz građe može pridonijeti istini i prikazati Domovinski rat točno onakvim kakav je bio. Postoje razni, subjektivni pokušaji sagledavanja ovog rata iz kuta pojedinaca, a takav odnos nerijetko unosi dodatnu zbrku i zamađuje povijesnu istinu. Pojedini sudio-

nici nisu potaknuti lošim pobudama, jer opisuju događaje iz svoje perspektive i ne mogu sagledati cjelokupnu situaciju i objektivno prosuđivati. Zato je potrebno stvoriti Memorijalni dokumentacijski arhiv Domovinskog rata, u kojem bi se stručno i objektivno došlo do prave i kronološki ispitane istine. U interesu Republike Hrvatske je i potreba prikupljanja, obrade i zaštite relevantnog materijala, kako bi se sačuvao važan dio nacionalne državotvorne povijesti.

Početak rada arhiva

Veliki dio građe i dokumenata i danas se nalazi u rukama zapovjednika sudionika Domovinskog rata, a predloženim odredbama osiguralo bi se prikupljanje i objektivniji prikaz razdoblja u kojem su materijali nastali. Treba uložiti maksimum napora da se sva razbacana građa u raznim državnim institucijama, prikupi i složi po kronološkom redoslijedu. U osnivanju Arhiva treba primijeniti najjednostavniji i najekonomičniji model, pa treba utvrditi točan broj podružnica i ukupan broj zaposlenika. Potrebno je ukloniti i određene tehničke nedostatke sadržane u članku 8., te precizirati ovlasti Vlade Republike Hrvatske, Upravnog vijeća i samog upravitelja u cjelokupnoj organizaciji rada i poslovanja.

Početak rada planira se u prostorama Hrvatskog državnog arhiva u Zagrebu.

Nadalje, potrebno je precizirati zakonske propise u članku 11., kojima se uređuje rad stručnih osoba, te utvrditi organizaciju rada samog Arhiva u onom dijelu gdje se uređuju ovlasti Upravnog vijeća. Uz arhivske institucije, ovim se poslovima bavi i HVIDR-a, Hrvatska informacijsko referalna agencija, nadležno ministarstvo, te niz organizacija i udruga koje raspolažu podacima i dokumentima iz tog razdoblja. Ako se smatra da je potrebno osnivanje potpuno novog arhiva, spremni smo podržati i ovu inicijativu. Međutim, treba upozoriti da nije

osiguran zasebni prostor, već se planira početak rada u prostorima Hrvatskog državnog arhiva u Zagrebu.

Analizirao je zatim pojedine segmente rada Arhiva, količinu sredstava i broj zaposlenika, ističući kako je Klub zastupnika HNS-a, PGS-a svjestan važnosti osnivanja ove institucije radi očuvanja same istine o Domovinskom ratu. Ponajprije je to važno radi naše, ali i svjetske javnosti, te samih sudionika Domovinskog rata i budućih generacija.

U ime Kluba zastupnika HSP-a govorili su zastupnici **Pero Kovačević** i **Pejo Trgovčević**. Zastupnik Kovačević smatra da je žalosna istina da se Vlada ne pridržava zaključaka Hrvatskog sabora. Podsjetio je na Prijedlog zakona o arhivu kojega je Klub zastupnika HSP-a uz odobravanje ministra kulture **Bože Biškupića**, podnio još u petom mjesecu prošle godine. Nakon toga je Vlada izašla s vlastitim zakonskim prijedlogom, a u devetom mjesecu, oba su se prijedloga predstavili zastupnicima Hrvatskog sabora.

Usprkos saborskom zaključku o zajedničkom pripremanju Konačnog prijedloga zakona, Vlada to nije napravila, a kada smo dobili na uvid Državni proračun, vidjeli smo da unutar njega nisu predviđena sredstva za početak rada Centra. Podnijeti Konačni prijedlog zakona, ne daje jamstvo kada i u kakvom će obliku profunkcionirati ova javna i znanstvena institucija, a ni iznos predviđenih sredstava za početak rada nije zadovoljavajući. Na kraju izlaganja apelirao je na korektno i odgovorno ponašanje, budući da se radi o odgovornosti prema hrvatskim braniteljima i povijesti Republike Hrvatske.

Utvrđiti sve štete i posljedice agresije na Hrvatsku

Izlaganje u ime Kluba zastupnika HSP-a, nastavio je zastupnik **Pejo Trgovčević** koji je uvodno podsjetio na sve aspekte šteta i razaranja velikosrpske agresije na Republiku Hrvatsku. Ipak, svjedoci smo kaže, sustavnog zataškavanja i umanjivanja ovih žrtava, a na djelu je i pokušaj izjednačavanja

krivnje, te nastojanje da se ova zbivanja prepuste povijesnom zaboravu. Zato ova institucija ne smije biti mrtav spomenik, već ustanova čije se temeljne zadaće odnose na čuvanje i promicanje uspomena na sva zbivanja iz Domovinskog rata. Iz zaborava treba svakako sačuvati i uspomenu na sve žrtve agresije, stvoriti informacijsku potporu u procesima ratnim zločinima, sačuvati svu dokumentaciju vezanu uz razaranja pokretne i nepokretne spomeničke baštine, te širiti istinu o stradanjima Hrvata i Hrvatske tijekom Domovinskog rata. Ujedno se treba suprotstaviti nastojanjima pojedinih krugova iz međunarodne zajednice, koja ima za cilj "izjednačavanje žrtve i agresora, odnosno prikazivanje velikosrpske agresije na Hrvatsku kao građanskog rata u Hrvatskoj". Objasnio je zatim razloge "trends zaborava o ratu", ocjenjujući da se i ovdje radi o određenim pritiscima i nametanju od međunarodne zajednice kako bi se stvorila hrvatsko-srpska ravnoteža u krivnji za ratne zločine. Zadaću ovog Centra treba usporediti s utjecajem Centra Jad Vashem u Izraelu, koji je posvećen čuvanju uspomene na žrtve genocida nad židovskim narodom tijekom II. svjetskog rata.

Još su međutim, važnija politološka, sociološka, demografska i povjesničarska istraživanja korijena agresije, u čemu bi upravo ova institucija trebala imati ključnu ulogu. Zato mi smatramo da naziv arhiv nije odgovarajući, te da trebamo raditi na utemeljenju Centra za istraživanje. Određeni pozitivni aktivizam na području znanstvene obrade ovih zbivanja smanjio se potpisivanjem Daytonskog sporazuma, a posebice se smanjio nakon normalizacije odnosa s Srbijom i Crnom Gorom i normalizacijom s Republikom Srpskom. Već i sama činjenica da se na našim prostorima odvijala agresija i prvi ratni sukob na europskom prostoru nakon II. svjetskog rata, trebali bi nas motivirati da se istinski založimo na realizaciji ovog znanstvenog projekta.

To je ujedno prilog Hrvatske Europi i svijetu u borbi protiv zla genocida. Smatra ujedno da bi i sredstva javnog

priopćavanja trebala posebnu pozornost posvetiti žrtvama agresije na Republiku Hrvatsku. U tu bi svrhu Hrvatski memorijalno dokumentacijski centar trebao izraditi i posebne preporuke, te osigurati objavljivanje oglasa i drugih informacija, izdavanje periodičnih i posebnih biltena za potrebe čim potpunijeg informiranja domaće i međunarodne javnosti o svom radu. Iz navedenog su jasni razlozi zbog kojih se zalažemo da ne treba osnivati još jedan arhiv, već se zalažemo za početak rada Memorijalno-dokumentacijskog centra. No, već prema odobrenim sredstvima imamo pravo sumnjati da će ova javna institucija ikad zaživjeti u svojoj cjelokupnoj punini, zaključio je zastupnik Trgovčević.

Spriječiti manipulacije i falsificiranje dokumenata

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorio je zastupnik dr.sc. **Antun Vujić**. On je upozorio na potrebu da se stvori specijalizirana institucija kako bi se zaokružio cjelokupan kompleks Domovinskog rata, vezan uz memorijalnu, muzejsku, spomeničku i arhivsku građu. Podržavajući predloženi zakonski tekst započinju poslovi oko sistematizacije građe i provedbe važnih aktivnosti u sustavu Zakona o arhivama. Time se ujedno sprječavaju manipulacije s različitim falsifikatima i transkriptima koji nemaju vjerodostojnost. Osvrnuo se zatim na članak 8. predloženoga teksta, koji naglašava obvezu predaje građe za sve pravne i fizičke osobe koje raspolažu dokumentacijom nastalom u Domovinskom ratu. Zakonska obveza mora postojati, ali je važno razlučiti i onu građu koja je zanimljiva za određene lokalne sredine. Postoje zahtjevi da se pojedina građa čuva u određenim zavičajnim muzejima, pa bi trebalo ostaviti stručnoj praksi da se ovi odnosi uredi. I sam je ocijenio da treba odrediti smještaj ove građe, držeći da postoji obveza grada i države da izgradi moderan arhiv. Postojeća zgrada Hrvatskog državnog arhiva odgovara potrebama knjižnice, ali ne i modernog arhiva. Osvrnuo se zatim na djelokrug rada pojedinih sličnih muzejskih

institucija u svijetu, ističući rad Muzeja holokausta u Washingtonu. Podsjetio je ujedno da su i u Republici Hrvatskoj u posljednjih nekoliko godina izgrađeni značajni arhivi, navodeći jedinice u Metkoviću, Gospiću, Štrigovi i Požegi. Podržao je zakonski prijedlog u ovom aspektu, sugerirajući da se nastave svi važni poslovi oko organizacije arhiva, ali i s izgradnjom spomenika Domovini o čemu je već postignut konsenzus.

Potrebno je stvoriti specijaliziranu znanstvenu instituciju koja bi zaokružila cjelokupan kompleks ratnih istraživanja.

Naveo je značajke izabranog smještaja za spomenik te podršku udruga iz Domovinskog rata, Društva arhitekata, te Vijeća za urbanizam. Smatra da je potrebno potaknuti opću podršku prikupljanju arhivske građe vezanu uz Domovinski rat. Zatim je povezujući ovaj kontekst, govorio o situaciji koja se 28. studenoga odigrala u Hrvatskom saboru, ocjenjujući da je povrijeđen Poslovnik u točkama 32/18 gdje se navodi da je predsjednik dužan brinuti se o zaštiti prava zastupnika. Predsjednik Sabora podsjetio ga je na potrebu da se u svom izlaganju pridržava teme, a zastupnik Vujuć odgovorio je da je i to tema arhiva. Uslijedila je prva opomena, a predsjednik je zatim riječ dao zastupniku Damiru Kajinu koji je iznio stavove Kluba zastupnika IDS-a.

Utvrđiti ukupan broj branitelja

I on je podržao predloženi tekst, ocjenjujući potrebnim da se konačno sredi i sistematizira građa iz perioda Domovinskog rata. Bilo bi potrebno utvrditi točnu brojku sudionika jer prema novom Zakonu, svaki branitelj ima pravo na određene pogodnosti prilikom odlaska u mirovinu. Spominju se brojke između 300 i 600 tisuća, pa smo sukladno ovim podacima mogli osvojiti i Staljingrad. Ovu usporedbu zastupnik Kajin naveo

je u šali, želeći metaforom ilustrirati visoku brojku branitelja koja se spominje u posljednje vrijeme. Međutim, za 10 do 15 godina, za to će u proračunu Republike Hrvatske trebati izdvojiti oko milijardu kuna. Izrazio je zatim zadovoljstvo što je svoja zakonska prava konačno ostvario i branitelj Đuro Horaček, koji je od nadležnog ministarstva u Puli dobio stan od 75 kvadrata. Inače, o sudbini gospodina Horačeka koji je u srpskom zatvoru proveo 4 godine, zastupnik Kajin je u više navrata afirmativno govorio tijekom proteklih godina u svojim saborskim izlaganjima i osvrtima.

Vraćajući se na predloženi zakonski tekst, zastupnik je sugerirao da bi sjedište ove znanstvene institucije trebalo locirati u Vukovaru. Razlozi su svima razumljivi, jer je to Vukovar svojom žrtvom i obranom zaslužio. Iako je od 1991. godine proteklo 13 godina, ovo naselje još uvijek više nalikuje na ruševinu negoli grad. Oko tridesetak radnih mjesta koliko bi se s pratećim službama otvorilo u arhivu, potrebni su za revitalizaciju života ovoga grada, nego Zagreba. Smatra da i građani srpske nacionalnosti trebaju u ovoj znanstvenoj instituciji naći svoje mjesto. Hrvatska je nedvojbeno bila žrtvom agresije, ali je bilo i nekih situacija koje i mi trebamo rasvijetliti. Zastupnik je u tom kontekstu spomenuo lokalitete poput : Lore, Paulinog Dvora i Pakračke Poljane. Osvrnuo se zatim i na pojedine medijske emisije koje su sondirale mišljenja televizijskih gledatelja emisije "Nedjeljom u 2", u odnosu prema naslijeđu NDH, ocjenjujući da su građani Istre zgroženi relativno visokim stupnjem odbojnosti prema vrijednostima narodnooslobodilačke borbe. Založio se za izjednačavanje zakonskih prava stradalnika II. svjetskog i Domovinskog rata, ističući u pozitivnom kontekstu napore Vlade na uklanjanju imena ulice Mile Budaka, kao i spomenika Juri Francetiću u Slunju. Istovremeno je smogla snage isplatiti i materijalnu odštetu preživjelim članovima obitelji Zec. Zaključio je svoje izlaganje konstatacijom, da treba učiniti sve napore kako bi postali odgovorna nacija koja se ne srami svoje povijesti,

ali koja istovremeno priznaje i određene pogreške. Ako ovaj arhiv bude pridonio naznačenoj misiji, treba ga svakako podržati, a sjedište treba locirati u Gradu Vukovaru. On je zaslužio takvo priznanje svima poznatim razmjerama stradanjem i velikim žrtvama njegovih stanovnika. Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik **Krunoslav Markovinić (HDZ)**.

Smatra da nije primjereno hrvatske branitelje uspoređivati s opsadom Staljingrada, kojega su napadali nacisti tijekom II. svjetskog rata. Ispravak je uputio i zastupnik **Franjo Matušić (HDZ)** koji je govoreći o glasačima u emisiji "Nedjeljom u 2", napomenuo da se ne radi o postotku koji se odnosi na građane Hrvatske, već na gledatelje od kojih su se neki i više puta javljali na navedeni telefonski broj. Zastupnik **Josip Đakić (HDZ)** smatra da navedena mjesta ne mogu kompromitirati Domovinski rat, dok nisu pravomoćno izrečene presude. U navedenim slučajevima radi se o pojedincima, a sudski postupci još su uvijek u tijeku. Zastupnik **Marijan Bekavac (HDZ)** ocijenio je da ne treba ovom prilikom rješavati i financijski položaj sudionika NOB-a, jer su oni bili osigurani dobrim mirovinama i svim mogućim privilegijama, o kojima ostali stanovnici mogu samo sanjati. U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je zastupnik dr.sc. **Krešimir Čosić**.

Analitičko i odgovorno interpretiranje dokumenata

Smatra da bi u svakom pogledu trebalo podržati i pohvaliti donošenje zakona kojim se utvrđuje pozicija navedene specijalizirane znanstvene i javne ustanove u Republici Hrvatskoj. Ovu je instituciju trebalo i ranije oformiti, ali to se iz raznoraznih razloga, nije dogodilo. Iznio je zatim dio argumenata Vlade Republike Hrvatske, koja je predložila arhivski tip znanstvene institucije.

Podsjetio je zatim i na veliki broj stručnih naslova koji se bave tematikom Domovinskog rata, ističući slabu valjanost izvora u pojedinim situacijama. Ključni događaji iz hrvatske povijesti

nerijetko se sagledavaju u subjektivnom kontekstu, pa dolazi i do stvaranja proizvoljnih i nedobronamjernih zaključaka. Evocirao je zatim pojedine sekvence iz operacije oslobađanja Maslenice, u kojoj je zajedno s generalom HV-a, Jankom Bobetkom bio aktivnim sudionikom. Istovremeno se osvrnuo na tadašnju slabu obaviještenost međunarodnih promatrača, koji su nerijetko bili negativno instruirani prema Hrvatskoj prije samog izlaska na teren.

Ne smije se dopustiti katalogizacija evidentno falsificiranih dokumenata.

Upozorio je istovremeno, da se olako zaboravljaju okolnosti teškog stradanja hrvatskih građana tijekom agresije na Republiku Hrvatsku, raketiranja Predsjedničkih dvora u Zagrebu, te neprihvatljivo granatiranje središta Zagreba nedozvoljenim konvencionalnim raketnim oruđem. Osim toga, niko se ne smije dopustiti katalogiziranje evidentno falsificiranih dokumenata. Napomenuo je da je i sam bio sudionikom sastanka visokih časnika koji su se uoči akcije "Oluja", sastali na Brijunima s predsjednikom dr. Franjom Tuđmanom.

Konstatirao je da rečeni dokument nije autentičan i ne može predstavljati izvor na temelju kojeg se oblikuje jedna nedopustiva slika o nedavnoj hrvatskoj prošlosti. Iznio je zatim i pojedine konkretne prijedloge predloženom tekstu. Tako je predložio da se u članku 2. podrži intencija osnivanja arhiva kao javne znanstvene ustanove. U tom kontekstu, potrebno je razlikovati nekoliko aspekata koji se odnose na standarde rada same znanstvene institucije. Osobito je važno da se pristupi analitičkom i odgovornom interpretiranju dokumenata koji stoje na raspolaganju znanstvenicima. Ponovio je da falsificirani dokumenti ne mogu biti temeljem, ni sastavnim dijelom ove ustanove. Predložio je da se razmotri amandman prema kojem bi Hrvatski sabor svake godine razmatrao

izvješće o radu ove institucije. Trebalo bi ujedno ubrzati sve zakonom propisane korake, kako bi se čim prije počelo s radom Memorijalnog arhiva.

Iz svih navedenih razloga, Klub zastupnika HDZ-a, snažno podupire utemeljenje i početak rada ove institucije, zaključio je zastupnik Čosić. Upozorio je ujedno da smo zbog propusta i kašnjenja u formiranju arhiva, u proteklih desetak godina imali dovoljno upozorenja, koja su svoje implikacije imala i na političkoj i ukupnoj društvenoj sceni.

Za ispravak navoda javio se zastupnik **Željko Kurtov** koji je napomenuo da se ovim zakonskim prijedlogom svi nalazimo na početku jednog puta, a da bi se došlo do arhiva, potrebno je učiniti još dosta koraka.

Sređivanje dokumentacije može pomoći i u sudskim procesima

Zatim je u ime Kluba zastupnika HSS-a govorio zastupnik **Željko Ledinski**. Smatra da treba donijeti predloženi tekst, premda je bliži formulaciji o Centru, koju predlaže HSP. Time bi istraživanja bila šire obuhvaćena, ali i arhiv će pomoći da se istina o Domovinskom ratu temelji na pouzdanim informacijama i izvorima. Često smo bili svjedoci osobnih analiza pojedinaca koji nisu bili ni blizu bojišnice, a pisali su o ratnim zbivanjima. Provođenje predloženih zakonskih odredbi treba što prije započeti, kako bi se istraživanje i objavljivanje istine o Domovinskom ratu temeljilo na pouzdanim informacijama. Potrebno je napraviti raščlambu svih vojnih akcija, a jedan veći dio već je obavljen i nalazi se u dokumentaciji Hrvatske vojske i policije. Smatra da bi uređivanje ovog posla pripomoglo boljoj obrani i bržem povratku optuženih hrvatskih generala. Podsjetio je zatim na obljetnicu vojne postrojbe u koju je i sam bio uključen, zajedno sa zastupnikom Đakićem. Konstatirao je da je od tih vremena prošlo punih 13 godina, a tada je bio i zadnji kopneni napad JA, koji je zaustavljen u istočnoj Slavoniji. Takvih se dana moramo prisjećati, ali ne samo kao sudionici, već zajedno kao društvo. Zbog svih

navedenih argumenata, Klub zastupnika HSS-a podržava donošenje rečenog Zakona, podržavajući ujedno i inicijativu o donošenju konsenzusom.

Predsjedavajući je zatim konstatirao da je okončana rasprava po klubovima, te otvorio pojedinačnu raspravu.

Prvi se za riječ javila zastupnica **Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ)**. Pozdravila je inicijativu predlagateljica kojom se uređuje ustupanje važne dokumentacije i od svih fizičkih osoba i pojedinaca. U kronološkom smislu, radi se o građi koja obuhvaća period od 1990. do 1996. godine, a treba obuhvatiti i prikupljanje humanitarne pomoći i organizaciju civilnog stanovništva. Svu navedenu djelatnost arhivska istraživanja trebaju obuhvatiti na cjelovit, istinit i dostojanstveni način, kako bi se mogla sačuvati povijesna istina o ovom vremenu. Podsjetila je zatim na nedavno objavljenu knjigu dr. Tomca o predsjedniku Franji Tuđmanu, koja obuhvaća i zbivanja u susjednoj Bosni i Hercegovini. Na kraju je kao stanovnica županije iz koje dolazi i general Markač, izrazila zadovoljstvo što je konačno došao svojoj kući, te pozvala sve da o Domovinskom ratu zbere s dužnim poštovanjem i ljubavlju.

U replici koja je uslijedila zastupnik **Šime Lučin (SDP)** naglasio je potrebu da se sva istraživanja baziraju na znanstvenim osnovama. Dodao je da bi bio sretniji da se general Markač vratio još prethodnog Uskrsa. Zastupnica Sućec-Trakoštanec u svom je odgovoru ocijenila da zastupnik Lučin ne dijeli njenu sreću zbog navedenog povratka generala Markača. To razumije, jer je za razliku od njega, zajedno s generalom Markačem i drugim braniteljima bila sudionicom najsajnijeg vremena u proteklih petnaestak godina.

Zastupnik **Stjepan Bačić, (HDZ)** smatra da se dosta kasnilo oko realizacije ove inicijative. Da smo imali izvornu dokumentaciju, Hrvatska bi danas bolje kotirala u međunarodnoj javnosti, a prilikom donošenja treba se odlučiti za naziv Centar, a ne arhiv. Sam naziv "arhiva" odaje da se radi o jednoj statičkoj instituciji, a prilikom određivanja

rada treba se posvetiti istraživanjima i o uzroku rata, ne zaboravljajući tekstove iz "Memoranduma SAN-u, ostalih institucija u Jugoslaviji, kao i Srpske pravoslavne crkve". Objavljivanje građe treba biti redovito i sustavno, a određeni prostor treba se za ove sadržaje odvojiti i u dnevnom tisku, te radiju i televiziji. Smatra da se ionako kratke emisije o Domovinskom ratu, nisu trebale ukidati na samom HRT-u. Ne treba živjeti u prošlosti, ali ne smije se dozvoliti ni zaboravljanje, zataškavanje ni izvrtanje ovih povijesnih činjenica. Sve dokumente ujedno treba sačuvati i za naraštaje koji tek dolaze, kako bi imali iz čega učiti o svojoj novijoj prošlosti. Hrvatsku prošlost trebaju pisati sami Hrvati, jer je jednako tako nezamislivo da o židovskoj povijesti pišu Palestinci, mišljenja je zastupnik Bačić.

Znanstvena obrada povijesne dokumentacije

Zastupnica **Jagoda Majska-Martinčević (HDZ)** smatra da se ovaj zakonski prijedlog nadovezuje na nedavno izglasani Zakon o pravima hrvatskih branitelja. Potrebno je skrbiti o njihovim zakonskim potrebama, ali treba osnovati i znanstvenu instituciju koja bi sačuvala sve dokumente o ovim zbivanjima. Osvrnula se zatim na odredbe kojima bi sve osobe bile dužne predati izvorni dokumentarni materijal specijaliziranoj znanstvenoj arhivskoj instituciji na čuvanje. Što se tiče same institucije, treba inzistirati na modernim konceptijskim rješenjima kako se ne bi ponavljale neke situacije "prema receptima iz prošlih vremena i socijalističke kumrovačke tradicije". Ova institucija treba prije svega poslužiti znanstvenicima kako bi se ustanovila cjelovita istina, a ujedno treba voditi računa i o mogućoj zloporabi dokumentacije, o čemu je već izlagao zastupnik Čosić.

Povukla je zatim paralelu o pojedinih zbivanjima iz II. svjetskog rata, upozoravajući na veliki doprinos hrvatskih umjetnika na poznatom kongresu u Topuskom. Složila se ujedno i s inicijativama DC-a, koji je sugerirao osnivanje

podružnica na terenu i u gradovima koji su bili najveće žrtve Domovinskog rata. Centar ove institucije svakako treba biti u Zagrebu, jer on može pružiti najbolju logistiku za sve one predradnje koje su pred nama. Sugerirala je zatim da se razmisli o nazivu – Povijesno dokumentacijski centar s arhivskom djelatnosti. U svakom slučaju, ime nije toliko bitno, koliko je značajno utvrditi znanstvene temelje i osujetiti falsificiranje koje se već događa u dnevnoj politici. Podržala je Konačni prijedlog zakona, ocjenjujući da pojedini detalji još uvijek mogu biti dorađeni u raspravi. U svakom slučaju, Domovinski se rat treba temeljiti na istini, a ne na falsifikatima, zaključila je zastupnica Jagoda Majska-Martinčević.

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik **Šime Lučin**. Nije točno da je prikupljanje zaostalog oružja iz rata bilo loše provedena akcija. Tom je prilikom prikupljeno više tona oružja koje je kasnije sukladno zakonskim propisima i uništeno. Ovaj je koncept čak bio prihvaćen i primijenjen u nekim drugim zemljama od strane UN-a, istaknuo je zastupnik Lučin.

Zatim je riječ dobila zastupnica **Ivanka Roksandić (HDZ)**. Zadovoljna je što su svi sudionici ove rasprave podržali predloženi zakonski tekst, ocjenjujući da će znanstvena institucija onemogućiti zloporabe i manipulacije oko istine u Domovinskom ratu. I sama je prikupljala važnu povijesnu građu na području Sisačko-moslavačke županije, te je upozorila na značaj brojnih privatnih arhiva. Prikupljenu građu treba znanstveno obrađivati, objavljivati, ali i izlagati na suvremeni znanstveni način, zainteresiranoj javnosti. Osim toga, važno je potaknuti stvaranje publikacija, časopisa i stručne literature, koja će se zasnivati na prikupljenoj znanstvenoj arhivskoj građi. Podržala je inicijativu da se prikupljaju i umjetnička ostvarenja koja se oslanjaju na zbivanja iz Domovinskog rata, kao i brojne humanitarne akcije. Podržala je zatim i ona izlaganja zastupnika u kojima se tražio izdvojeni smještaj za ovu instituciju koja privremeno može biti sastavnim dijelom Hrvatskog

državnog arhiva. Podržala je mogućnost otvaranja podružnica, ali i namjeru da se sjedište locira u Zagrebu i to iz već navedenih razloga. Smatra da bi se umjesto izraza "građivo" trebalo govoriti o arhivskoj građi, pa bi i ova primjedba trebala biti uvažena u konačnoj zakonskoj verziji, zaključila je zastupnica Roksandić.

Ne smije se zaboraviti uloga i stradanje Vukovara

Zastupnik **Petar Mlinarić (HDZ)** podržao je predloženi zakonski tekst, tražeći da se ne zaborave sve patnje i stradanja herojskog Vukovara. Podsjetio je na segmente iz obrane, stravičnih mučenja zatočenika i smaknuće ranjenika iz Vukovarske bolnice. Upozorio je istovremeno da je najmlađa žrtva imala 4 mjeseca, a najstarija 96 godina. Vukovarske majke i danas tragaju za svojim sinovima, tražeći da nađu mjesto gdje mogu zapaliti svijeću. Republika Hrvatska pokrenula je brojna znanstvena istraživanja o Domovinskom ratu, a publicirano je i više stotina knjiga i članaka na ovu temu. Nažalost, značajan broj ovih istraživanja bazira se na nevjerodostojnim i neprovjerenim dokumentima, pa je zadaća ovog arhiva da ispravi uočene slabosti i nedostatke. Znanstveni arhiv ujedno će pridonijeti širenju istine o Domovinskom ratu i trajnom sjećanju na sve sudionike i žrtve, zaključio je zastupnik Mlinarić. Podržao je inicijativu da sjedište bude u Zagrebu, ali zatražio je i osnivanje ispostave u samom Vukovaru.

Vukovarske majke i danas tragaju za svojim sinovima, tražeći mjesto gdje mogu zapaliti svijeću.

Zastupnik **Josip Đakić (HDZ)** smatra da ovaj prijedlog malo kasni, ali sukladno onoj narodnoj, "bolje ikada nego nikada". Ova bi institucija trebala sačuvati i pohraniti svu dokumentar-

nu građu o zbivanjima u Domovinskom ratu, a napokon bi trebalo pojedine detalje objaviti u znanstvenim publikacijama, kao i u školskim udžbenicima. Upozorio je na današnje neprihvatljivo stanje, jer se o Domovinskom ratu govori u svega nekoliko redaka. Pojedina su zbivanja nerijetko subjektivno i jednostrano prezentirana, pa bi trebalo imati na umu da hrvatski branitelji nikada u povijesti nisu napadali tuđe zemlje, niti ratovali izvan svog teritorija. Ovu bi istinu trebali prihvatiti i svi oni koji o Domovinskom ratu nerijetko pišu s nedobronamjernih pozicija. Sugerirao je ujedno svima onima koji su u posjedu važne povijesne građe, da ju poklone, jer time pomažu utemeljenu znanstvenu instituciju koja je u zajedničkom interesu. Osim dokumentacije o samom ratu, ovaj će arhiv prikupljati i građu koja se odnosi na humanitarnu, kulturnu i umjetničku aktivnost. Drži da se nužni smještaj može trenutno oslanjati na resurse Državnog arhiva, ali treba pronaći i vlastiti prostor u kojemu će se nalaziti sva prikupljena građa. Naziv arhiv odgovara stvarnoj potrebi za ovom ustanovom, a temeljni cilj bazira se na promicanju istine o Domovinskom ratu, istine koja će biti objavljivana posredstvom knjiga, časopisa i stručnih publikacija. Time će se uz hrvatsku obavijestiti i svjetska javnost, te se upoznati sa činjenicama da je Domovinski rat za nas bio obrambeni i oslobodilački. Upozorio je i na neutemeljena iskrivljavanja povijesne istine, te optužbe da su u ratu dominirale kriminalne radnje, egzodus i genocid nad manjinama. Ovakvim se iskrivljavanjima treba usprotiviti prezentacijom autentične građe koja će potvrditi naše stajalište, zaključio je zastupnik Đakić.

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik **Željko Kurtov**. On je upozorio da o pojedinim ratnim sekvencama različito pišu i sami sudionici Domovinskog rata, i to ne nužno zbog loših pobuda. Oni pojedine događaje jednostavno opisuju onako kako su ih doživjeli u datom trenutku. Zastupnica **Katarina Fuček (HDZ)** pridružila se podršci utemeljenju ove znanstvene institucije.

Razmotriti i osnivanje podružnica

Zbog državnih prioriteta izgleda da se ova inicijativa nije mogla ranije realizirati, ali ju sada treba svesrdno podržati. Ocijenila je da će se vremenom osigurati svi potrebni stručni i tehnički preduvjeti, važni za dobar znanstveni i stručni rad. Time će se sigurno izbjeći i pojedine dvojbene interpretacije o pojedinim zbivanjima tijekom Domovinskog rata. Upozorila je i na čestu pojavu lokalnih subjektivnih interpretacija o pojedinim situacijama, spominjući obrane Slavenskog Broda, Varaždina i Gospića. Zato je potrebno prionuti istraživanjima i znanstvenoj obradi kako bi se sačuvala autentična uspomena na vrijeme u kojemu smo djelovali i stvarali. Postoji ujedno i povijesna i moralna odgovornost prenošenja istine prema nadolazećim generacijama. Upozorila je zatim da je veliki dio video zapisa pohranjen u arhivu HRT-a, te se založila za presnimavanje i čuvanje ove građe koja zbog tehničkih razloga ima ograničeni vijek trajanja. Nakon određenog broja godina ove snimke postaju neupotrebljive, te ih treba stručno presnimati. Zastupnica se zatim založila za mogućnost osnivanja podružnica i to u gradovima poput Vukovara i Gospića koji su ujedno i simboli Domovinskog rata. Sugerirala je da se pristupi i konzervaciji pojedinih građevina, poput Vodotornja u Vukovaru, jer imaju snažan simbolički značaj. Podsjetila je na slične memorijalne cjeline, ističući institucije koje čuvaju uspomenu na bitku kod Waterloa ili na Muzej holokausta u Washingtonu.

Ovi su primjeri za nas važni i značajni, jer se tako najbolje prezentira povijesna istina, ne samo u našoj zemlji već i u svijetu te ispred znanstvenih institucija koje se bave ovom tematikom. I zastupnica Fuček založila se za prikupljanje građe koja je u ovom trenutku razasuta na veliki broj izvora, institucija ili je čak vlasništvo pojedinaca. Time bi se spriječilo njeno propadanje, ali i falsificiranje, pa svakako treba podržati donošenje rečenog zakonskog teksta.

Udio i značaj Kluba zastupnika HSP-a u stvaranju Zakona

Zastupnik **Pero Kovačević (HSP)** podsjetio je na kontekst i kronologiju donošenja ovog zakonskog prijedloga, naglašavajući značajan udio Kluba zastupnika HSP-a u njegovom stvaranju i donošenju. Da je ova institucija postojala i ranije, generali Markač, Čermak i Praljak ne bi se nalazili u današnjoj situaciji. Kada bi svi dokumenti bili prikupljeni i sortirani, tada se ne bi mogle događati krivotvorine pojedinih transkripata. Ocijenio je da Vlada svaki put hitro reagira kako bi udovoljila restriktivnim sugestijama tužiteljice Carle del Ponte, navodeći i posljednje inicijative da se blokira imovina obitelji Gotovina. Nitko od njih ne pita za prava Dunje Gotovine, maloga Ante i ostalih članova obitelji. Ujedno ga zabrinjava što generali i heroji Domovinskog rata pojedine važne dokumente moraju nabavljati i plaćati na "crnom tržištu" kako bi organizirali vlastitu obranu. Sada se predlaže složen i spor postupak organiziranja ove institucije, pa se bojimo da će proći godinu dana dok se nešto ne napravi. Osudio je ujedno neodgovorno ponašanje prema braniteljima, koje će svoje posljedice prenijeti i na slijedeće generacije. Odgovorni se poslovi ne odlažu, a uzor bi se mogao pronaći u Izraelu koji itekako vodi računa o svojoj povijesti i žrtvama. Pozvao je da svi nositelji važnih poslova koji ne znaju ili ne žele obavljati povjerene poslove, i sami odstupe iz Sabora.

Arhiv će potvrditi i svu apsurdnost pojedinih medijskih senzacionalizama koji ocrnjuju sve u Hrvatskoj vojsci.

Zastupnik mr.sc. **Ivan Bagarić (HDZ)** uvodno je pozdravio nazočne učeničke, ali i sve prosvjetne djelatnike u Hrvatskoj. Smatra da će Arhiv obavljati prikupljanje, obradu, arhiviranje, te publi-

ciranje i objavljivanje važnih podataka iz novije hrvatske povijesti. Osobito je važno objavljivanje u relevantnim znanstvenim publikacijama, koje su dostupne svim arhivima i znanstvenicima. Ujedno je važno potaknuti mlade znanstvenike da nastave istraživačke radove na ovu temu prilikom svog obrazovanja i školovanja. To je ujedno i preduvjet da ovi sadržaji kasnije budu na primjeren način predstavljeni u školskim knjigama i udžbenicima. Kao svjedok i sudionik rata u Bosni i Hercegovini, zaželio je da se organizira međunarodni znanstveni skup na temu "Rat u Bosni i Hercegovini od 1991/95. godine i uloga Republike Hrvatske u njemu". Time će se najbolje dokazati je li Hrvatska bila agresor ili je odigrala ključnu ulogu u opstanku Bosne i Hercegovine. Smatra ujedno da teze zamjenjuju oni koji su zlonamjerni ili neznalice. Zadatak ove institucije jest objava i obrana istine i onoga što se dogodilo. Arhiv će ujedno pokazati svu apsurdnost pojedinih medijskih senzacionalizama koji Hrvatsku vojsku uporno prikazuju kao "grupu nasilnika, perverznojaka i homoseksualaca". Smatra ujedno kako nije točno da bi postojanje ove institucije spasilo pojedine optužene Hrvate u Međunarodnom sudu u Haagu, no priznaje da bi sređena dokumentacija olakšala njihovu obranu. Vlada je ovom poslu pristupila odgovorno, što najbolje potvrđuje i okončanje posla i skori početak rada, zaključio je zastupnik Bagarić. To najbolje potvrđuje i sam dolazak optuženika koji se danas vraćaju iz Haaga.

Za ispravak netočnog navoda javila se zastupnica **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)**. Smatra da treba ukazivati na nepravilnosti u svim službama, uključujući i određene manjkavosti koja su uočene u pojedinim vojnim službama. Ne radi se o difamaciji te službe, poglavito kada na određene propuste upozorava i sama pripadnica HV-a.

Osuditi sve neprimjerene pojave u ratu

Zastupnik **Miroslav Korenika (SDP)** istaknuo je da treba pohvaliti i istaknuti

pobjedničke sekvence Hrvatske vojske iz perioda rata i borbe za oslobođenje, ali i osuditi sve neprimjerene pojave. Osim toga, takve se situacije raspliću unutar sudskih institucija. Spomenuo je da pojedina događanja u Bjelovaru, Splitu i Zadru ukazuju da postoje nečasni pojedinci koji nažalost blate današnju vojsku. Ukoliko se ne osude pojedini potezi, to onda znači da ih svojom šutnjom i sami odobravamo, zaključio je zastupnik Korenika.

Na repliku je zatim odgovorio zastupnik Bagarić, koji je napomenuo da pojedinačne propuste treba sankcionirati pravni sustav, ali ne ulica i mediji. Budući da je i sam nekoliko godina služio u Hrvatskoj vojsci, prosvjedovao je zbog pojedinih medijskih napisa kojima se ocrnjuju svi njeni sudionici.

Zastupnica **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)** ocijenila je da bi u nazivu ove institucije trebao stajati "Centar", jer obuhvaća šire značenje i djelovanje. Upozorila je zatim da je hrvatska povijest bila prožeta brojnim ratovima, gdje se stoljećima i uporno branila svoja domovina. Svi bi, uključujući i nazočne učenike trebali biti zadovoljni, a pogotovo bi trebali biti ponosni na povijesna zbivanja od 1990/96. godine. Spomenula je ujedno i poslovicu prema kojoj, "pobjednici pišu povijest", pa bi trebalo zapisati sva zbivanja vezana za obranu domovine. Naglasila je opravdanu borbu protiv "velikosrpske i crnogorske agresije", ocjenjujući da je obrana provedena uz poštovanje ljudskih prava i Međunarodnog ratnog prava. Založila se za zaustavljanje revidiranja i krivotvorenja hrvatske povijesti, žaleći što je i sam Sabor promijenio u narodu omiljenu proslavu Dana državnosti, koja se obilježavala od 30. svibnja 1990. godine. Govorila je zatim o pojedinim datumima iz hrvatske povijesti, upozoravajući da sve prelomne događaje treba doživljavati u njihovom povijesnom kontinuitetu. Citirala je zatim amandman kojega je podnijela, zajedno sa zastupnicima Krešimirom Čosićem, Ivanom Bagarićem i Florijanom Borasom. Napomenula je da je amandman prošao proceduru, te očekuje njegovo prihvaćanje. Upozori-

la je ujedno da se ne smije zanemariti ni zaboraviti uloga hrvatskog naroda iz Bosne i Hercegovine i hrvatskih nacionalnih manjina u Domovinskom ratu. Zajedničkim djelovanjem, a pod vodstvom dr. Franje Tuđmana, hrvatski je narod ostvario svoju slobodu, mjerljivu sa pravima i slobodama ostalih svjetskih i europskih država, zaključila je zastupnica Zdenka Babić-Petričević.

I predsjedavajući **Darko Milinović**, dr. med., pozdravio je zatim nazočne goste iz Srednje škole "Marka Marulića", a njegove poruke naišle su i na pjesak svih nazočnih saborskih zastupnika.

Zatim je riječ dao zastupniku dr.sc. **Miljenku Doriću (HNS)**. On je uvodno, a na temelju vlastitog znanstvenog rada, upozorio da znanstveno-istraživački rad ne rezultira znanstvenom istinom, već zaključcima, preporukama, rezultatima i podacima. Netko drugi tko istražuje isto područje, doći će do drugih podataka kojim će se korigirati ukupni podaci, pa će krenuti u drugom znanstvenom smjeru. Svakako ne bi trebalo upotrebljavati izraz "znanstvena istina", jer naša istina kao znanstvenika nije bolja od istine hrvatskih branitelja, od kojih su neki, poput Željka Kurtova i govorili u Saboru. Sintetizirao je zatim neke temeljne zadatke koji se nalaze pred specijaliziranim arhivom, nižući pojedine postavljene poslove ove institucije. Predložio je da se nadležni ministri konzultiraju oko nekih još nedefiniranih dijelova, kako bi se dale vrlo jasne upute Upravnom vijeću oko dinamike osnivanja i kasnijeg relativno brzog preustroja ove ustanove.

Smatra da ne bi trebalo osnivati podružnice na terenu kako bi se izbjegle pojedine komparacije s nekakvim zbirkama sličnim iz perioda narodnooslobodilačkog rata. Domovinski je rat svetinja i trebamo besprijekorno organizirati sve potrebne poslove oko ustrojstva ove institucije, zaključio je zastupnik Dorić.

Zastupnik **Nenad Stazić (SDP)** smatra da su svi zastupnici u svojim izlaganjima spominjali riječ, odnosno sintagmu "istina o Domovinskom ratu". Ovaj se pojam pojavljuje i u prvom članku predloženoga teksta, gdje se definiraju

razlozi osnivanja Arhiva. Definiranje kojim se očekuje provedba istraživanja istine, govori o ozbiljnosti predlagatelja da ovaj arhiv ostvari svrhu zbog koje se i pristupa njegovom osnivanju. Kada se govori o Domovinskom ratu, onda se svi možemo složiti da je on bio pravedan i obrambeni, ali mnoge druge istine tek treba istražiti.

Još se ne zna cjelokupna istina o obrani Vukovara

Treba tako primjerice, istražiti točan broj branitelja i stradalnika, te sudbinu svih ranjenih, poginulih i nestalih osoba. Još se uvijek ne zna cjelokupna istina o obrani Vukovara, odnosno da li se ovom gradu moglo više pomoći prilikom njegove obrane. Treba istražiti i detalje oko proboja, koji je trebao osigurati izvlačenje civila neposredno prije pada grada u neprijateljske ruke. Zahvaljujući naporima stručnjaka forenzičara i djelatnika Suda u Haagu, dobro su istražena zbivanja vezana uz stradanja na Ovčari. Međutim, još uvijek nemamo istražene sve masovne i pojedinačne grobnice kao ni utvrđen identitet svih žrtava, a ujedno se nastavlja potraga za velikim brojem nestalih osoba. Treba utvrditi jesu li i kako počinjeni zločini u obrani i kakva je bila sudbina ovih žrtava. Treba se suočiti i sa stradanjima civila u Gospiću, a pojedini su i to nazivali "rušenjem digniteta Domovinskog rata i vezivali se u lance". Oni koji su željeli utvrditi istinu prozivani su veleizdajnicima, a prijećeno im je i smrću. Istina ne može srušiti veličinu Domovinskog rata, a oni koji su to sprječavali sami su nanijeli veliku štetu Republici Hrvatskoj i Domovinskom ratu. Ne zna se još puna istina o zbivanjima u Paulin Dvoru, Pakračkoj Poljani i Lori, a u Arhiv će ulaziti i utvrđene istine i građa iz Suda u Haagu, upozorio je zastupnik Stazić.

Nije mu prihvatljiv amandman kojega je obrazlagala zastupnica Zdenka Babić-Petričević, jer se radi o političkoj formulaciji koja ne spada u osnivački akt predložene institucije. U potpunosti je podržao podnijeti zakonski tekst, ali

zbog ranijih prijepora oko utvrđivanja kvoruma neće glasovati.

Na povredu Poslovnika upozorio je zastupnik **Frano Matušić (HDZ)** ocjenjujući da zastupnik Stazić poziva na kršenje njegovog članka 14. kojim se uređuje ispunjavanje dužnosti glasovanja zastupnika. Predsjedavajući je ispravio ovaj navod ocjenjujući da je upravo zastupnik Matušić povrijedio Poslovnik. Nastavljeno je s ispravcima netočnih navoda. Zastupnica **Ivana Sućec-Traškoštanec (HDZ)** smatra da se ne smije upotrebljavati izraz "obje zaraćene strane", jer bi se to moglo protumačiti da je Hrvatska nekome nagovijestila rat ili bila s nekom državom u ratu. Hrvatska je u okviru svojih granica bila napadnuta, pa se isključivo branila, a Splitskim sporazumom, i na poziv Bosne i Hercegovine pomagala i njenu obranu.

Zahvaljujući naporima forenzičara i Suda u Haagu, dobro su istražena zbivanja vezana uz stradanje ranjenika na Ovčari.

I zastupnik mr.sc. **Ivan Bagarić (HDZ)** uputio je ispravak netočnog navoda. Radi se o navodu zastupnika Stazića koji je rekao da je amandman grupe zastupnika kojega je predstavila zastupnica Babić-Petričević, takav da će pokvariti predloženi zakonski tekst. On ga neće pokvariti već nadopuniti i kompletirati jer se dodaje samo dio rečenice: "te uloži Hrvata izvan domovine". Obraćajući se zastupniku Staziću, ocijenio je da će ga pokvariti, "jedino ako o Hrvatima izvan domovine misli ono što je mislio u posljednjih 40-50 godina". Zastupnik **Frano Matušić (HDZ)** upozorio je kako je netočna konstatacija istog zastupnika da se u Saboru falsificira kvorum, a točno je da se "bježi glavom bez obzira kad treba glasovati". I zastupnik **Krunoslav Markovinović (HDZ)** osvrnuo se na izrečene konstatacije o dvojbenaom kvorumu prilikom ranijeg glasovanja. Istina je da pedesetak zastupnika oporbenih stranaka, petkom

ne dolazi na posao, a onda druge optužuju za nepostojanje kvoruma. Predsjedavajući je i u ovom slučaju napomenuo da se ovdje ne radi o ispravljanju netočnog navoda, već o povredi Poslovnika zastupnika Markovinovića, budući da se ranije konstatacije ne odnose na ovo izlaganje. Za repliku se javio i zastupnik **Frano Piplović (DC)** koji je potvrdio važnost istraživanja povijesne istine u odnosu na zbivanja tijekom Domovinskog rata. S druge strane, treba se čuvati propusta i nečinjenja da se brani domovina, pa se zadaća Memorijalnog centra i sastoji od utvrđivanje istine.

Sačuvati uspomenu na sve hrvatske žrtve Domovinskog rata

Zaključnih pet minuta u ime Kluba zastupnika HSP-a pripalo je zastupniku **Peji Trgovčeviću**. I on smatra da bi se trebalo baviti utvrđivanjem korijena velikosrpske agresije na Republiku Hrvatsku, njenim fašističkim uzrocima i genocidnim ciljevima. Međutim, arhiv se neće baviti ovim poslovima. Smatra ujedno da postoji zajednička suglasnost da se pristupi analiziranju informacija radi iniciranja progona svih počinitelja genocida. Relevantne informacije Centar bi trebao prikupljati i temeljem iskaza stradalnika, te drugih dostupnih izvora u zemlji i svijetu. Trebamo dakle, težiti utemeljenju ustanove koja bi se bavila čuvanjem uspomene na hrvatske žrtve iz Domovinskog rata, te širenjem istine o stradanjima hrvatskog naroda i razaranja zemlje. Zadaća dokumentacijskog centra trebala bi se sastojati i u izdavanju periodičnih i posebnih biltena, te čim potpunijeg informiranja domaće i strane javnosti o navedenim događajima. Zbog povezanosti s Državnim arhivom, postoji opasnost da se prikupljenom građom služe samo zainteresirani znanstvenici, pa će izostati edukacija i informiranje mlađih generacija koje dolaze. Zbog navedenih argumenata, mi predlažemo da zakon dobije naziv Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar iz Domovinskog rata, zaključio je zastupnik Trgovčević.

U ime Kluba zastupnika SDP-a riječ je dobio zastupnik dr.sc. **Antun Vujić**. U svom rezimeu ocijenio je da je Hrvatska dobila solidan Zakon o Hrvatskom arhivu Domovinskog rata. Govoreći o dvojbama vezanim za osnivanje područnih arhiva, smatra da bi se trebali osnivati za sada tamo gdje je i sjedište državnog arhiva. Time bi se moglo uz pomoć već razrađene tehnologije i metodologije, sakupljati odgovarajuća građa koja bi tvorila jedinstveni fond. Potrebno je usvojiti ovakav zakonski tekst, imajući na umu da će se u kasnijem periodu ovaj posao proširiti i na spomenike i spomen područja, te muzejsko-dokumentacijske centre. Radi se o institucijama za čije je kasnije djelovanje potreban upravo predloženi način rada, zaključio je zastupnik Vujić podržavajući donošenje rečenog Zakona.

Govoreći u ime predlagatelja državni tajnik Jadran Antolović zahvalio se na raspravi kao i na uložnim amandmanima. Svi će prijedlozi biti razmotreni kako bi se poboljšao podnijeti Prijedlog zakona. Predsjedavajući je zatim zaključio raspravu, najavljujući glasovanje čim se steknu potrebni uvjeti.

Očitovanje o podnijetim amandmanima

U nastavku rada predstavnik predlagatelja, državni tajnik **Antolović** očitovao se o podnijetim amandmanima. Prihvatio je prvi amandman kojega je uputio **Klub zastupnika HSP-a**. Njime se predlaže izmjena naziva Zakona koja glasi: "Zakon o Hrvatskom memorijalno-dokumentacijskom centru Domovinskog rata".

• Prihvatio je i drugi amandman istog podnositelja uz promjenu prvog stavka u članku 3. Amandmanom je predloženo da se u članku 1. stavku 1. riječi "Hrvatski memorijalno dokumentacijski arhiv Domovinskog rata", zamijeni riječima "Hrvatski memorijalno dokumentacijski centar Domovinskog rata".

• Nije međutim, prihvatio amandman kojega je podnio zastupnik **Damir Kajin (IDS)** koji je predložio izmjenu stavka 2. u članku 3. koji se mijenja i glasi: "Sjedište Arhiva je u Vukovaru". Amandman nije prihvatljiv s obzirom na to da je istaknuto da bi zbog logističkog funkcioniranja sjedište moralo biti u Zagrebu. Budući da zastupnik nije bio nazočan, odmah se pristupilo glasovanju. Amandman nije prošao.

• Zastupnik **Frano Piplović (DC)** predložio je da se u članku 5., stavku 1. nakon riječi "djelatnosti" u novom redu doda nova deveta odredba koja glasi: "-prikuplja podatke o bibliografskim jedinicama /knjigama, znanstvenim i novinskim člancima, raspravama, bibliografijama, izložbama itd./ o Domovinskom ratu objavljenima u Hrvatskoj i svijetu, vodi o tome ažurnu bazu podataka, te preko suvremenih telekomunikacijskih i informatičkih sustava osigurava stalnu dostupnost te baze javnosti". Predstavnik Vlade nije prihvatio predloženi amandman, s obzirom na to da je njegov prvi dio amandmana već ugrađen u prvom stavku. Drugi dio, koji se odnosi na upotrebu suvremenih sustava, također je već ugrađen u postojećem članku 5., stavak 2. Nakon iznijetog obrazloženja, zastupnik je povukao rečeni amandman.

• Zastupnici **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)**, dr.sc. **Krešimir Čosić (HDZ)**, mr.sc. **Ivan Bagarić (HDZ)** i **Florijan Boras (HDZ)** zajednički su podnijeli amandman kojim se mijenja članak 6. koji glasi: "U obavljanju svoje djelatnosti Arhiv prikuplja, te evidentira i podatke o humanitarnim, kulturnim, umjetničkim i drugim aktivnostima vezanim uz Domovinski rat, kao i autentičnu dokumentaciju nastalu inicijativom i radom pojedinaca i grupa, te uložiti hrvatskog iseljništva u Domovinskom ratu". Amandman je prihvaćen uz jednu izmjenu koja se odnosi na izričaj kojom se navodi "uloga Hrvata izvan Republike Hrvatske". U ime predlagatelja

zastupnica **Zdenka Babić-Petričević** prihvatila je ovu formulaciju, pa je izmijenjeni amandman prihvaćen.

• Zastupnik dr.sc. **Krešimir Čosić (HDZ)** svojim je amandmanom predložio da se u članku 9. stavku 2. riječi "svake dvije godine" zamjenjuju riječima "jednom godišnje". Amandman je prihvaćen i posto je sastavni dio Zakona.

• Zastupnik **Frano Piplović (DC)** predložio je da se u članku 10. stavku 3. riječ "može" mijenja u "će", a iza riječi "statuta" dodaju se riječi "u Dubrovniku, Šibeniku, Zadru, Gospiću, Karlovcu, Sisku, Slavanskom Brodu, Vinokvcima, Vukovaru i Osijeku". Predstavnik Vlade istaknuo je da ne može prihvatiti amandman s obzirom na to da u Zakonu nije moguće unaprijed utvrditi podružnice. Želimo da Centar funkcionira racionalno, a podružnice se mogu utvrditi i Statutom institucije, odnosno koristiti postojeći sustav državnog arhiva. Zastupnik Piplović prihvatio je obrazloženje te povukao amandman.

• Zastupnik **Frano Piplović (DC)** podnio je i slijedeći amandman kojim se u članku 17. stavku 1., iza riječi "Republike Hrvatske" dodaju riječi "proračunima jedinica lokalne uprave i samouprave, donacijama, osnivanjem zaklada". Ni ovaj amandman nije prihvatljiv, jer se jedinice lokalne uprave i samouprave ne mogu obvezivati da financiraju ustanovu kojoj je osnivač Vlada Republike Hrvatske, odnosno Republika Hrvatska, napomenuo je državni tajnik Antolović. Amandman je povučen, a zatim je predsjedavajući najavio glasovanje o Konačnom prijedlogu zakona.

Većinom glasova 76 "za" i 3 "suzdržana" zastupnici Hrvatskog sabora donijeli su Zakon o Hrvatskom memorijalno-dokumentacijskom centru, u tekstu kako ga je predložila Vlada, zajedno s prihvaćenim amandmanima.

V.Ž.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O OSIGURANJU DEPOZITA

Zaštićena štednja do sto tisuća kuna

Predlagatelj zakona je Vlada Republike Hrvatske, a raspravu su proveli Odbor za zakonodavstvo, Odbor za europske integracije te Odbor za financije i državni proračun.

U raspravi je državna tajnica Ministarstva financija Martina Dalić ukazala na razlike u odnosu na prvo čitanje.

Najznačajnija izmjena odnosi se na eksplicitno i jednoznačno određivanje da se depoziti u štedno-kreditnim zadrugama ne nalaze u sustavu osiguranja depozita, dok se ostale izmjene odnose na poboljšanje teksta i nomotehničke izmjene.

O Prijedlogu zakona pisali smo u IHS-u, broj 405, od 14. siječnja 2005. na strani 66, pod naslovom: "Sigurniji štedni ulogi građana".

Zastupnici su prihvatili Konačni prijedlog zakona o osiguranju depozita sa 77 glasova "za" i dva "suzdržana."

O PRIJEDLOGU

Najznačajnija izmjena Konačnog prijedloga zakona o osiguranju depozita odnosi se na eksplicitno i jednoznačno određivanje da se depoziti u štedno kreditnim zadrugama ne nalaze u sustavu osiguranja depozita. Ostale izmjene odnose se na poboljšanje teksta i nomotehničke izmjene.

Konačni prijedlog zakona napisan je tako da svojim instrumentima dobro štiti građane koji stavljaju svoje depozite u financijske ustanove, točnije zaštićena je štednja do 100.000 kuna.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo je raspravio i prihvatio tekst Konačnog prijedloga zakona na koji nije imao primjedbe.

Odbor za financije i državni proračun raspravio je i podržao Konačni prijedlog zakona.

U raspravi na Odboru upozoreno je na neprimjeren način obračunavanja kamata na osigurane depozite u kunama i stranoj valuti u slučaju pokretanja stečajnog postupka nad bankom, budući da se one obračunavaju na štetu štediša. Naime, obračunavaju se u visini kamatne stope po viđenju od dana pologa ili od zadnjeg pripisa kamata do dana pokretanja stečajnog postupka što je nepovoljno za štedišu.

Odredbama članka 14. Konačnog prijedloga zakona regulirano je korištenje i zaštita povjerljivih podataka, ali člankom 19. Konačnog prijedloga zakona nisu predviđene sankcije za nepridržavanje odredbi iz članka 14.

Predstavnik Hrvatske udruge banaka upozorio je na potrebu izmjene odredbe stavka 1. članka 9. Konačnog prijedloga zakona na način da se premije za osigurane depozite obračunavaju i plaćaju tromjesečno u visini od 0,025 posto na iznos osiguranih depozita umjesto predloženih 0,125 posto.

Naime, istaknuo je da je zakonski prijedlog od 0,125 posto previsok te da susjedne zemlje (Austrija, Italija i Slovenija) nemaju osiguranje depozita (kao utrošak) te se zbog toga naše banke nalaze u neravnopravnom položaju u nastojanjima da

prate hrvatske izvoznike i time povećavaju proizvodnju i zaposlenost.

Odbor nije podržao navedenu inicijativu za podnošenje amandmana Hrvatske udruge banaka na članak 9. Konačnog prijedloga zakona.

Odbor za europske integracije raspravio je i podržao tekst Konačnog prijedloga zakona. Predstavnik predlagatelja je na sastanku Odbora uvodno istaknuo da prema Nacionalnom programu Republike Hrvatske za pridruživanje Europskoj uniji postoji obveza usklađivanja hrvatskoga zakonodavstva u području bankarstva u 2004. godini.

S obzirom na to da je iz priložene Izjave o usklađenosti i Usporednog prikaza vidljiva djelomična usklađenost Prijedloga zakona s Direktivnom 94/19/EZ, istaknuo je da su razlozi ekonomske prirode odnosno nedostatna visina Fonda osiguranih depozita.

Potpuna usklađenost će se postići nakon što Državna Agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banka izvrši postojeće obveze, a najkasnije do članstva Republike Hrvatske u Europskoj uniji.

Odbor za europske integracije je nakon provedene rasprave jednoglasno utvrdio da je Konačni prijedlog zakona o osiguranju depozita usklađen s pravnom stečevinom Europske unije i da ispunjava obveze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

RASPRAVA

O Konačnom prijedlogu zakona govorila je državna tajnica Ministarstva finan-

cija, **Martina Dalić**. Ukazala je na razlike u tekstu u odnosu na prvo čitanje.

Najznačajnija izmjena odnosi se na eksplicitno i jednoznačno određivanje da se depoziti u štedno-kreditnim zadrugama ne nalaze u sustavu osiguranja depozita.

SDP naglašava da se ovaj Zakon nadovezuje na reformu financijskog sustava u cjelini u Hrvatskoj u kojoj je u zadnje tri godine donijet novi Zakon o Hrvatskoj narodnoj banci prema normama Europske unije. Donijet je i novi Zakon o bankama, Zakon o deviznom poslovanju, Zakon o platnom prometu.

Ostale izmjene odnose se na poboljšanje teksta i na nomotehničke izmjene.

Zakonom se štiti štednja građana do 100.000 kuna

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je **Šime Prtenjača** istaknuvši da zakon dobro štiti građane koji stavljaju svoje depozite u financijske ustanove, točnije zaštićena je štednja do 100.000 kuna.

Time je ujedno zaštićena većina građana pri različitim bankama. Također Državna agencija ima pravo kontrolirati banke, točnije depozite zakonom određene razine.

Dr.sc. **Mato Crkvenac (SDP)** govorio je u ime Kluba zastupnika SDP-a

istaknuvši da se ovim zakonom postiže određeni balans između europske norme i hrvatske realnosti te se tako snagom države štiti štedište u bankama.

Vjeruje da se nikada neće ponoviti situacija iz 1998. i 1999. te ne tako davnu krizu financijskog sustava u kojima je došlo do sloma određenih važnih banaka pa su tako bili ugroženi ulozi i štednja građana.

Naglasio je da se ovaj Zakon nadovezuje na reformu financijskog sustava u cjelini, u Hrvatskoj u kojoj je u zadnje tri godine donijet novi Zakon o Hrvatskoj narodnoj banci prema normama Europske unije. Donijet je i novi Zakon o bankama, Zakon o deviznom poslovanju te Zakon o platnom prometu.

Hrvatsku banku za obnovu i razvoj preoblikovati u investicijsku i izvoznu banku

Cjelina donesenih zakona zajedno s aktualnim Zakonom o osiguranju depozita pospješuje da financijski sustav postane kvalitetniji.

Za pojedinačnu raspravu javio se **Josip Leko (SDP)** istaknuvši da građani žele ovakav zakon jer znaju da je za stabilnost bankarskog sustava odgovorna država, odnosno Hrvatska narodna banka.

Smatra da bi u okviru ekonomskih mjera trebalo osigurati da se Hrvatska banka za obnovu i razvoj preoblikuje u investicijsku i izvoznu banku jer je ona vrlo važna poluga države u poticanju izvoza i razvoja.

Smatra da ovakav Zakon treba podržati ali to neće riješiti problem pojedinih

banaka u Hrvatskoj i kamatnih stopa koje opterećuju privredu i građane po pitanju štednje kao i potrošnje na tekućim računima.

Državni proračun plaća svoje obveze u rokovima

Raspravu je privela kraju **Martina Dalić**, državna tajnica Ministarstva financija osvrnuvši se na nekoliko činjenica. O pitanju problema nelikvidnosti ispravila je netočnu konstataciju da su rokovi plaćanja produženi 50 do 100 posto.

Državni proračun plaća svoje obveze u rokovima a visina obveza zatečena početkom 2004. godine bila je velika dok je visina deficita u prošloj godini od 6,3 posto smanjena jer su neplaćene obveze plaćene.

Skrenula je pažnju na problem kamatnih stopa objasnivši da su kamatne stope koje Hrvatska danas ostvaruje niže u odnosu na prethodnu godinu.

Za ispravak netočnog navoda javio se dr. **Crkvenac** rekavši da je netočna konstatacija o produženju plaćanja rokova od 50 do 100 posto, odnosno da državni proračun izvršava svoje obveze.

Činjenica je da tržište novca i kapitala pokazuje da plaćanja između gospodarskih i financijskih subjekata, dakle u kompletnim transakcijama u državi tijekom 2004. godine produžena s 50 na 100 posto.

Radi se o stručnom nalazu institucija koje se bave novcem i plaćanjima.

Zastupnici su donijeli Zakon o osiguranju depozita sa 77 glasova "za" i dva "suzdržana".

M.Mi.

PRIJEDLOG ZAKONA O GENETSKI MODIFICIRANIM ORGANIZMIMA

Spriječiti da upotreba GMO-a izmakne kontroli

Imajući u vidu moguće štetne posljedice po biološku raznolikost i zdravlje ljudi, a koje mogu nastati uvođenjem u okoliš, stavljanjem u promet, proizvodnjom i korištenjem genetski modificiranih organizama i proizvoda, Vlada je predložila da se ovim Zakonom uredi prekogranični prijenos, ograničena uporaba, proizvodnja i stavljanje na tržište GMO i proizvoda propisivanjem postupka utvrđivanja stupnja opasnosti i rizika, kako to određuju smjernice EU-a. Zakonom se uređuje niz pitanja sukladno europskoj pravnoj stečevini. Vlada naglašava da su pobliže odredbe u svezi s obvezom obilježavanja namirnica koje sadrže GMO ili njihove proizvode sadržane u Zakonu o hrani.

Tijekom rasprave o zakonskom prijedlogu moglo se čuti da u povijesti nije zabilježen slučaj tako temeljnog nerazumijevanja neke problematike u javnosti kao u svezi s primjenom GMO-a. Jedni smatraju da se radi o revolucionarnom otkriću i nužnom zlu, a s obzirom na to da još nije dovoljno poznat mogući učinak GMO-a na ekološki sustav i zdravlje ljudi drže da način korištenja GMO-a mora biti pod strogim nadzorom i kontrolom. Stoga je, kažu, nužno donošenje ovoga zakona koji mora biti maksimalno kvalitetan i restriktivan kako bi se zaštitilo ono što jedino vrijedi u Hrvatskoj - zdrava zemlja i voda - i te naše komparativne prednosti iskoristile za proizvodnju zdrave hrane. Protivnike GMO-a i zakona zanima zašto moramo baš u ovom području usklađivati naše zakonodavstvo s europskom pravnom stečevinom te upozoravaju da sve više zemalja i pojedinaca odbija kupovati GMO hranu, i sve je manje tržišta za

takvu hranu. Tvrde također da Hrvatska ima sve preduvjete da proizvodi ekološki zdravu hranu i u tome vide našu šansu na međunarodnom tržištu hrane.

Rasprava je okončana prihvaćanjem Prijedloga zakona o genetski modificiranim organizmima, a brojne primjedbe, prijedloge i mišljenja Hrvatski je sabor uputio Vladi radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

O PRIJEDLOGU

Zastupnike je o zakonskom prijedlogu detaljnije informirao državni tajnik Ministarstva kulture, mr. sc. **Jadran Antolović**. Naglasio je da se ova materija ne uređuje u hrvatskom zakonodavstvu prvi put jer je već uređena važećim Zakonom o zaštiti prirode. Nekoliko je razloga ponukalo Vladu da predloži zakon kojim će se isključivo urediti područje genetski modificiranih organizama. Ponajprije, riječ je o jednom interdisciplinarnom području za koja su nadležna brojna ministarstva, a i važeće odredbe u Zakonu o zaštiti prirode neuspješno su uređene u pogledu usklađivanja s europskom pravnom stečevinom. Predloženim zakonom Vlada je pokušala jasno razgraničiti nadležnosti za provedbu ovoga zakona jer se važećim rješenjima to ne čini. Da je to neophodno pokazao je i nedavni slučaj uvoza i sijanja sjemena kukuruza za koji se poslije ispostavilo da ima genetski modificirane organizme. Predloženi zakon bitno pojašnjava postupak izdavanja dopuštenja za ograničenu uporabu GMO-a, za namjenu uvođenja GMO-a u okoliš, te stavljanja GMO-a i proizvoda koji sadrže GMO na tržište. Prekršaj-

ni postupak vezan uz provedbu Zakona o genetski modificiranim organizmima vraća se prekršajnim sudovima što je, drži državni tajnik Antolović, potpuno prirodno s obzirom na interdisciplinarno područje koje pokriva Zakon. Bitna razlika između sada važećih i novopredloženih rješenja jeste i utvrđivanje odgovornosti za štetu nastalu uporabom GMO-a, odnosno njegovim uvođenjem u okoliš. Koordinativno tijelo za obavljanje svih stručnih poslova u vezi s genetski modificiranim organizmima jeste Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi. Razlog – ovaj zakon ne uređuje dva važna područja budući da su ona već uređena posebnim

Ovaj je zakon raden na brzinu i pod pritiscima, a neprihvatljivo je da Sabor usvaja nedorečen zakon s nepoznatim posljedicama.

zakonima kada su pitanju genetski modificirani organizmi (hrana za ljude i životinje, te područje vezano uz lijekove i farmaceutske proizvode). No u oba je slučaja involvirano Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, i slijedom toga je krovno ministarstvo koje nadzire i usuglašava provedbu ovoga zakona. Za ograničenu upotrebu genetski modificiranih organizama u zatvorenim sustavima nadležno je Ministarstvo znanosti, za namjerno uvođenje GMO-a u okoliš kombinirana je nadležnost Ministarstva kulture i Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja, a za stavljanje GMO-a i proizvoda koji sadrže GMO na tržište Ministarstvo

poljoprivrede i šumarstva te Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi. Treba dodati još da se Zakonom uređuje više pitanja: zaštita genetske raznolikosti i uporaba genetskih materijala, djelokrug tijela državne uprave u vezi GMO, prekogranični prijenos GMO i proizvoda koji sadrže GMO, ograničena uporaba GMO-a, namjerno uvođenje GMO-a u okoliš, stavljanje GMO-a i proizvoda koji sadrže GMO na tržište, rukovanje, prijevoz i pakiranje GMO-a, postupanje s otpadom nastalim uporabom GMO-a, odgovornost za štetu nastalu uporabom GMO-a, znanstveno-stručna tijela za provedbu Zakona, upisnik GMO-a, obavljanje upravnog i inspekcijskog nadzora te prekršajne odredbe. Navedena pitanja Zakon će urediti sukladno europskoj pravnoj stečevini.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona, a na tekst Prijedloga nema primjedaba ustavnopravne naravi, dok je **Odbor za europske integracije** jednoglasno utvrdio da je Prijedlog usklađen s pravnom stečevinom EU-a te da ispunjava obveze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

RASPRAVA

Nedorečen zakon s nepoznatim posljedicama

Nakon uvodnog izlaganja Vladina predstavnika govorili su predstavnici klubova zastupnika, a prvi je to u ime HSS-a učinio mr. sc. **Božidar Pankreć**. S obzirom na važnost ovoga Zakona zastupnik je apelirao na otvaranje javne rasprave o ovom tekstu. Nakon iščitavanja zakona vidljivo je da se ide na liberalizaciju GMO-a u Hrvatskoj, a Klub zastupnika HSS-a je protiv toga. Drži da je smjer u kojem ide ovaj zakon previše podlozan nekim međunarodnim institucijama, a trebao bi ići u već viđenom smjeru, kaže, te u tom smislu podsjeća na primjer Austrije gdje je 1997. proveden referendum vezan uz GMO. Rezultat

tog referenduma je politički konsenzus zabrane sadnje, odnosno sjetve GMO. Konačno, u Austriji je 2002. donesena parlamentarna rezolucija kojom je zatraženo da ostane na snazi europski moratorij na GMO. U Hrvatskoj je 10 posto površina zaštićeno područje pa je pitanje kako ćemo ih štititi kada GMO pelud počne letjeti hrvatskim poljima i šumama. Neke su županije u nas proglasile svoje područje slobodno od GMO, a Pankreć je iskoristio priliku da sa saborske govornice pozove sve županije da učine isto, i tako ovaj zakon, kaže, neće imati svojega učinka. Za predložen je zakon rekao da ima veliki broj nelogičnosti ali i nepreciznih odredbi zbog kojih je moguće njegovo različito tumačenje, a time se povećava mogućnost negativnog utjecaja na sam okoliš. U važećem Zakonu o zaštiti prirode procedura u svezi s donošenjem zahtjeva za namjerno uvođenje GMO-a u okoliš, i za ograničenu upotrebu GMO-a ili stavljanja GMO-a i proizvoda koje sadrži GMO na tržište regulirano je od 101. do 133. članka. Temeljna razlika između važećeg i novopredloženog rješenja je što se ovaj postupak sada olakšava, podvukao je Pankreć. Klub smatra kako je ovaj Prijedlog rađen na brzinu i pod pritiscima te da je neprihvatljivo da Sabor usvaja nedorečene zakone s nepoznatim posljedicama. Klub zastupnika HSS-a neće podržati predloženi zakon, a oni koji ga podrže morat će to objasniti svojoj djeci i unučadi. Na kraju je izrazio nadu da će Konačni prijedlog zakona prije upućivanja u Hrvatski sabor proći javnu raspravu i u Sabor stići u sasvim drugačijem obliku.

Procjena rizika i utvrđivanje mjera sigurnosti

Mr. sc. **Zdenka Čuhnil (HSS, zastupnica češke i slovačke nacionalne manjine)** pozdravila je u ime Kluba zastupnika nacionalnih manjina ovaj zakon koji će urediti materiju koja se odnosi na prekogranični prijenos, ograničenu uporabu, stavljanje u promet i proizvodnju genetski modificiranih organizama i proizvoda koje sadrži

GMO. Sve potpisane konvencije, protokoli i direktive na prvo mjesto stavljaju zaštitu zdravlja ljudi i očuvanje biološke raznolikosti te s tim u vezi procjenu rizika i utvrđivanja mjera sigurnosti. I pored toga u povijesti nije zabilježen slučaj tako temeljnog nerazumijevanja neke problematike u javnosti kao u svezi s primjenom GMO-a. Tu se, prije svega, radi o negativnoj filtraciji informacija iako se radi o jednom revolucionarnom otkriću koji skraćuje i kontrolira selekciju i s pravom se može mjeriti s otkrićem kompjutera i atomske energije npr. Vrlo se često senzacionalno prikazuju potencijalne opasnosti GMO-a, a tu zasigurno veliku ulogu ima i nedovoljno zauzimanje relevantnih znanstvenika da javnosti i političarima objasni detalje u svezi s genetski modificiranim proizvodima. No, sve što je genetski modificirano proizvedeno može se i uništiti, upozorava zastupnica, i odmah dodaje kako joj je žao što struka ne brani ovaj zakon. U nastavku govorila je o o prednostima i nedostacima GMO-a. U prednosti je ubrojila proizvodnju više hrane na manje zemljišta, manju potrošnju pesticida, posebno onih koji zagađuju okoliš. Danas se, kaže, većina molekularnih genetičara nedvosmisleno slaže da proizvodnja genetski modificirane hrane ne sadrži u sebi veće opasnosti od postojeće konvencionalne proizvodnje koja itekako koristi velike količine pesticida. Za znanost ne postoje kemijske razlike između konvencionalne proizvodnje hrane i GMO.

Zbog asocijacija u kojima se nalazi i u koje želi ući Hrvatska neće moći zabraniti prometovanje genetski modificiranom hranom, a niti znanstveno istraživanje. Valja biti oprezan s proizvodnjom GMO-a, i pritom biti svjestan činjenica da se u slučaju da naši susjedi usvoje ovu vrstu proizvodnje nećemo moći obraniti od iste jer insekti, leptiri i vjetar koji prenose polen ne priznaju državne granice. Klub se zalaže za ograničenu upotrebu genetski modificiranih organizama namijenjenih, prije svega, znanstveno istraživačkom radu (za zatvorene sustave), a napose uporabi za lijekove i hranu, ali uz određena obilježja kako

bi kupac mogao odlučiti što će kupiti i konzumirati. Kod uzgoja GMO-a nužno je provesti vlastita istraživanja. Direktiva EU-a i Vijeća EU iz 2001. kojom se regulira tržište GMO-a EU-a nalaže da niti jedna država ne može odbiti uvoz GMO-a i proizvoda koji sadrže GMO nakon što ga je već odobrila bilo koja zemlja članica, osim ako za tako što ne postoje opravdani razlozi koji se tiču zaštite okoliša ili zdravlja ljudi. Direktiva obuhvaća predstrožni pristup, i uspostavlja sustav prethodne procjene rizika, obavijesti prije uvoza i izdavanja dozvole od nadležnog tijela članice u kojoj se predlaže uporaba GMO-a. Kako u istom pravcu ide i predloženi zakon, Klub će ga podržati, zaključila je zastupnica Čuhnil. **Nenad Stazić (SDP)** drži da nije posve točna tvrdnja da se sve što se genetski modificirano proizvede može i uništiti. Alga tropskih mora navodno je proizvedena u laboratoriju da bi ukrašavala akvarij s umjetnim ribicama, ali je u prirodu pobjegla tako što je neki laborant oprao akvarij u moru. Alga se tako proširila u svjetskim razmjerima i danas stvara probleme i u našem Jadranu, kaže Stazić, i dodaje kako nije lako uništiti ono što se nekontrolirano proizvede. Za zastupnika mr. sc. **Božidara Pankrećića (HSS)** netočan je navod o stvorenom negativnom imidžu genetski modificiranih organizama nego su ti organizmi stvarno vrlo upitni. Pankrećić drži da je dobro što hrvatska javnost nije podlegla utjecajima velikih multinacionalnih kompanija koje propagiraju tu proizvodnju.

Štetne posljedice GMO-a

Klub zastupnika IDS-a ne može podržati ovaj zakon jer je Istarska županija donijela odluku da će Istra biti regija bez genetski modificirane hrane, koja je uzgojena ili uvezena, podvukla je **Dorotea Pešić Bukovac**. Kaže da se predloženim zakonom de facto uvodi na mala vrata GMO hrana i njezina proizvodnja kod nas. Svakim se danom nagomilavaju novi dokazi o štetnim efektima GMO-a što bi čovječanstvo trebalo pozvati na krajnji oprez jer su razmjeri mogućih

posljedica ogromni. Spomenula je aferu s uvozom kukuruza "Starling" koji je bio namijenjen prehrani stoke, a dospio je u lanac ljudske prehrane izazivajući pritom teške alergijske reakcije. Pokazalo se da je gotovo nemoguće imati potpunu kontrolu nad GMO hranom. Druga opasnost po zdravlje ljudi od GMO-a je evidentirana kroz smrtno slučajevne prouzrokovane GMO terapijom, odnosno neželjenim prelaskom gena na zdrava tkiva uz komplikacije koje se ne mogu predvidjeti. Znanstvenici upozoravaju da je otvoren put za genetsko modificiranje čovjeka kao usputne pojave genetskog modificiranja drugih organizama. Osim što ima štetni utjecaj na zdravlje ne treba zaboraviti na posljedice koje GMO ima na okoliš i na socijalne prilike. Polinacija npr. spada među najkontroverznije posljedice GMO-a. Iznijela je slučaj Argentine kao države koja ima možda najbolje uvjete na svijetu za proizvodnju hrane. Sve je započelo 1996. kada je "Monsanto" tamo došao s novom visoko prinostnom tehnologijom proizvodnje soje, a farmerima je objašnjeno da će uzgajati soju jeftinije uz upotrebu samo jednog herbicida na koji je njihova soja otporna. Oko 90 posto farmera nije odoljelo izazovu, a vremenom se pokazalo da je prinos manji čak 5 i 6 posto nego što je bio konvencionalni. Uz to, mijenjali su se i okolni ekosustavi što je dovelo do učestalih poplava, pojavili su se super korovi zbog kojih se sada koristi dva do tri puta više herbicida. Sve je to ukupni trošak GMO povećalo za 14 posto u odnosu na konvencionalnu proizvodnju, dodaje zastupnica. Konačno, zbog smanjene konkurentnosti mali su farmeri propali, a ostali što su više proizvodili bili su siromašniji i argentinskoj krizi ne vidi se kraj. Svijest o GMO hrani jača, a u Europi je počela borba protiv genetski modificiranih organizama. Mi, međutim, tek sada želimo uskladiti naše zakonodavstvo s europskim zakonodavstvom na ovom području. Zastupnica upozorava da sve više zemalja i pojedinaca odbija kupovati GMO hranu i sve je manje tržišta za GMO, a u Europi sve su popularnije trgovine koje garantiraju da ne drže

GMO proizvode. Poput zastupnika Pankrećića i ova je zastupnica pozvala sve županije u Hrvatskoj da donesu odluku da se na njihovom području ne proizvede GMO hrana i na taj način bore protiv uvoza i proizvodnje GMO hrane.

Sve više zemalja i pojedinaca odbija kupovati GMO hranu, i sve je manje tržišta za takvu hranu, a u Europi su sve popularnije trgovine koje garantiraju da ne drže GMO.

Državni tajnik **Jadran Antolović** reagirao je na izrečenu tvrdnju da je predloženi zakon liberalniji u odnosu na sada važeći zakon. Negirajući takvu tvrdnju rekao je da Prijedlog ovoga zakona otežava položaj onoga koji želi uvesti GMO u bilo koju sferu života, jer takav mora, a ne država, dokazati štetnost GMO. Postojeći zakon sankcionira samo namjerno uvođenje GMO u okoliš ili u proizvod (namjera se mora dokazati), a oštećenik pritom mora čekati da prođe cjelokupni sudski postupak da bi dobio odštetu. Prema predloženom zakonu odgovornost trpi svatko koji to čini namjerno ili nenamjerno, i zakonom mu propisuje obvezu naknade štete. Iako pozdravlja nakanu nekih zastupnika da upute poziv svim županijama da donesu odluku da će biti područje bez GMO-a, gospodin Antolović upozorava da se tu radi samo o uvođenju GMO-a u okoliš. Podsjeća također da se odredbe Prijedloga zakona ne odnose na GMO hranu za ljude i životinje jer je to uređeno posebnim Zakonom o hrani, a jednako tako uređeno je i područje GMO-a lijekova i farmaceutskih proizvoda.

Suživot tradicionalnih oblika proizvodnje hrane i GMO

O stavovima Kluba zastupnika HNS-PGS-a informirao je dr. sc. **Miljenko Dorić (HNS)**. Rekao je da će podržati donošenje predloženog zakona u prvom čitanju jer to vodi u pravcu usklađivanja

našeg zakonodavstva na ovom području s europskom pravnom stečevinom, a napose s Konvencijom o biološkoj raznolikosti (Rio de Janeiro, 1992.) i s Protokolom o biološkoj sigurnosti (Cartagena, 2000.). Zastupnik misli kako Hrvatska u ovom trenutku nema puno pametnijih rješenja ni bitno drugačije mogućnosti. Pravna stečevina EU-a u biti želi osigurati suživot tradicionalnih oblika proizvodnje hrane i novih GMO-ovih tehnologija, a na nama je da vidimo da li se s time slažemo ili ne. Podsjeća na jednu od direktiva EU koja inzistira na tome da niti jedna država članica EU ne može odbiti uvoz GMO proizvoda nakon što ga je već odobrila bilo koja druga članica EU, osim u slučaju da ugrožava zdravlje ljudi i utječe negativno na okoliš. Građanima valja poručiti da je GMO još uvijek nepoznanica, te da se zakonom neće riješiti mnoge te nepoznanice, ali je tu prisutno nastojanje da se rizik od upotrebe GMO svede na minimum. Poput Europe ni mi još nismo sigurni treba li obilježiti meso, jaja i mlijeko životinja koje su se hranile hranom, odnosno proizvodima GMO porijekla. Iako zastupnik misli da bi se takvi proizvodi trebali obilježiti, upozorava da sada nitko, pa ni Europa na to ne obvezuju. Upozorio je na nedostatak stručnjaka za ovo područje u našim zdravstvenim i znanstveno-istraživačkim institucijama. Stoga je potrebno paralelno s donošenjem ovog zakona unijeti nove programe u nastavne planove dodiplomskih i poslijediplomskih studija veterine, agronomije, biomedicinskih i biotehničkih studija koji će zadovoljiti naše praktične potrebe. Uz to, potrebno je omogućiti stručno usavršavanje zaposlenih u inspekcijским službama i drugim državnim službama koje su odgovorne za implementiranje ovih zakona, te trajno i blisko surađivati s međunarodnim znanstvenim institucijama koje se bave ovom problematikom.

Potencijalna korist koju čovječanstvo može imati od bio- tehnologije je njezin doprinos razvoju medicine i poljoprivrede, primijetio je mr. sc. **Kajo Bućan** istupajući u ime Kluba zastupnika HDZ-a. Zagovornici nove znanosti ističu da ona može riješiti svjetski problem hrane,

smanjiti potrebu stvaranja novoga poljoprivrednog zemljišta, povećati prinose na slabo plodnom tlu te smanjiti potrebu za navodnjavanjem i agrokemikalijama. Nesumnjivo je, međutim, da razvoj biotehnologije prate rizici koji prvenstveno proizlaze iz činjenice da je ovo relativno novo područje te da nisu u potpunosti poznate moguće negativne posljedice koje se mogu dogoditi za biološku raznolikost. Stoga je važno sagledati mogući utjecaj živih modificiranih organizama, tj. organizama koji su u stanju dalje prenositi svoje genetsko nasljeđe na biološku raznolikost. Kada se takvi organizmi nađu u prirodi izvan laboratorijskih uvjeta postaju nova neprirodna komponenta ekoloških sustava koja najčešće na nepoznat način može utjecati na ukupnu biološku raznolikost. Odavno smo suočeni s prehrambenim proizvodima čiji miris i okus ne odgovara njihovom nazivu. Zato razvijene i bogate države zakonski štite konzumente od mogućih šteta za zdravlje. U Klubu smatraju da će "Lijepa naša" iskoristiti sve te spoznaje razvijene Europe i kao turistička zemlja. Podsjeća da je lani dva tjedna nakon izbijanja prve hrvatske afere s GMO-om obećano da će Vlada brzo usvojiti potrebnu uredbu kojom bi se uvela pravila igre kod unošenja takve hrane na hrvatsko tržište. Da će naša Vlada biti iznimno stroga vidjelo se već početkom ožujka lani kada je rečeno da je GMO štetan te da će poduzeti sve da u Hrvatskoj ne bude proizvodnje takve hrane. Odluka da se za razliku od kontrolirane dozvole uvoza takve hrane spriječi bilo kakav uvoz i sadnja GMO sjemena puno je značajnija jer takvim stavom Vlada RH staje na stranu poljoprivrednika i uvažava stavove stručnjaka da je unošenje tzv. "đavoljeg sjemena" granica koju Hrvatska ne smije prijeći. Klub zastupnika HDZ-a poduprijet će predloženi zakon vjerujući da ćemo njime znati regulirati situaciju s GMO te se zaštititi.

Zakonska regulativa vezana uz GMO mora biti jasna i stroga

Unatoč zdravom razumu i svemu što se moglo čuti o štetnosti GMO Vlada

RH ipak predlaže ovaj zakon Hrvatskom saboru, primijetio je dr. sc. Tonči Tadić istupajući u ime Kluba zastupnika HSP-a. Prisjetio se zatim travnja 2002. kada je ovaj Klub uputio u saborsku proceduru svoj zakonski prijedlog o zabrani genetski modificiranih organizama upravo zato što je želio izbjeći situaciju

Pravna stečevina EU-a u biti želi osigurati suživot tradicionalnih oblika proizvodnje hrane i novih GMO tehnologija, a na nama je da vidimo slažemo li se s tim ili ne.

koja će se pojaviti s donošenjem ovoga Zakona koji je potpuno nepregledan i omogućava na mala vrata ulazak GMO na hrvatsko tržište i u hrvatski okoliš. Nije mu jasno zašto naša Vlada inzistira na prilagođavanju nekih dijelova našeg zakonodavstva europskom iako još nismo članica EU-a. Ako donese ovaj zakon i propustimo GMO u naš okoliš za pet godina neće nam trebati nikakav zakon, kategoričan je Tadić. To je razlog zašto je HSP još 2002. htio da se donese zakon kojim će se Hrvatska jasno deklarirati da u njoj nema GMO-a osim u dva uvjeta. Jedan bi se uvjet vezivao uz znanstvena istraživanja, a drugi uz medicinsku primjenu, ali u oba slučaja uz jasan mehanizam uništavanja onoga što ostane nakon znanstvenih eksperimenata ili nakon postupka liječenja. Uz to, pacijent mora znati za sve moguće dosad poznate nus pojave primjene lijeka. Hrvatska ima šansu na međunarodnom tržištu hrane samo ako je kao zemlja slobodna od GMO jer će tada naši proizvodi tamo vrijediti više. Ako, pak, proizvodimo poljoprivrednu konfekciju kao i svi ostali tada se ne možemo natjecati s američkim, kanadskim ili argentinskim proizvođačima hrane. Zakonska regulativa vezana uz GMO mora biti daleko jasnija i stroža, zaključio je zastupnik Tadić ustvrdivši da zbog svega iznesenog Klub zastupnika HSP-a ne može podržati donošenje predloženog zakona.

Potrebna maksimalna odgovornost

Klub zastupnika DC-HSLS-a podržava donošenje ovoga zakona, rekao je **Franjo Piplović (DC)** ali je s obzirom na iskazanu bojazan zastupnika tijekom ove rasprave pozvao sve u procesu njegova donošenja na maksimalnu odgovornost (političku, znanstvenu, moralnu i svaku drugu). Pita pritom koji je interes Hrvatske da donese ovakav zakon. Ne vjeruje da je razlog tome samo usklađivanje našeg sa zakonodavstvom EU-a niti to što Hrvatska ima neke velike projekte za proizvodnju GMO hrane. Vjeruje da je temeljni razlog za donošenje zakona da se Hrvatska sačuva od štetnih utjecaja i rizika koje donose genetski modificirani organizmi, hrana, sirovine i sve što s tim ide. Kroz postojeće zakonodavstvo Hrvatska je dosad regulirala tek dio ove problematike, a predloženim zakonskim rješenjima postajemo poligon za proizvodnju genetski modificiranih organizama ali uz stroge mjere koje se pritom predlažu. Piplović tvrdi kako ne možemo više pobjeći od GMO hrane i usjeva. Genetski modificirana hrana i namirnice već su prisutni na našoj trpezi i čvrsto su se utaborili u našem lancu prehrane. Porast svjetske populacije i sve veći broj gladnih u svijetu poslužili su kao dobar kontekst za povećanje resursa hrane makar to bilo i rekombinacijom gena. Biotehnologija je postala najproduktivnija znanstvena disciplina, genetska manipulacija, moćno oružje u rukama industrije, a inženjeri genetike vrlo tražena profesija na tržištu. Zastupnik na predložen zakon gleda kao na jedan oblik obrane od negativnih i neželjenih posljedica koje nose GMO namirnice i proizvodi. Klub zanima kako će nakon stupanja na snagu ovoga Zakona izgledati proizvodnja u Hrvatskoj, i kako će to utjecati na komercijalnu proizvodnju kod nas, a napose kakvi će biti gospodarski, socijalni i drugi efekti njegove primjene. Zanima ga stoga imali takve procjene, a jednako tako bilo bi dobro znati jesmo li financijski, stručno i kadrovski osposobljeni za provedbu Zako-

na. U nastavku izrazio je neke bojazni glede dviju zakonskih odredbi. Izdvajamo odredbu članka 39. stavak 2. prema kojoj je podnositelj prijave za uporabu GMO ili proizvod koji sadrži ili potječe od GMO-a kojeg namjerava prvi put staviti na tržište dužan prije podnošenja prijave za izdavanje takvog dopuštenja izraditi procjenu rizika koji može izazvati namjeravano stavljanje na tržište. "Tko je taj koji će izraditi tu procjenu, kakve reference, odnosno stručnu spremu pritom mora imati, i može li ga se za takav posao kupiti npr. s tisuću eura, da bi nakon takve njegove procjene svi mi otišli k vragu", pita Piplović? Misli da treba još više pooštriti krivično gonjenje onih koji krše odredbe zakona i izazivaju štetne posljedice po građane, okoliš i našu biološku ravnotežu. Za Piplovića učinjeni biocid odnosno ekocid ravni su slučaju kada neki čovjek ubije drugog čovjeka. Za mr. sc. **Božidara Pankretića (HSS)** netočna je tvrdnja pretходnika da mi ne možemo pobjeći od GMO. Baš suprotno Pankretić tvrdi da Hrvatska može biti slobodna od GMO jer za to već imamo potrebnu zakonsku regulativu, a sve ovisi o nama samima tj. hoćemo li biti dovoljno odgovorni da ne prihvatimo ovaj zakon već krenemo u nekom drugom smjeru. I **Nenad Stazić (SDP)** je ispravio netočan navod zastupnika Piplovića. Predviđene kazne u zakonu nisu preblage nego krive, kaže Stazić. Razlog – ako GMO koji je sposoban za daljnje razmnožavanje pobjegne u prirodu tada je potpuno besmisleno sa 500 tisuća kuna kažnjavati onoga tko je to dopustio, ali zato treba kazniti Vladu koja je ovakav zakon predložila i parlamentarnu većinu koja ga je donijela, kategoričan je Stazić.

Odgovornost zbog nas

Dobro je što ovaj zakonski prijedlog ide u prvo čitanje, primijetila je **Jagoda Martić** u ime Kluba zastupnika SDP-a. Očito je predlagatelj svjestan činjenice važnosti zakona ne samo zbog potrebe usklađivanja našeg zakonodavstva sa zakonodavstvom EU-a već prvenstveno zbog nas samih. Na taj način zakonoda-

vac ostavlja dovoljno prostora da između prvog i drugog čitanja, a na temelju ove rasprave i rasprave stručne javnosti eventualno doradi Prijedlog kako bi on u konačnici bio što kvalitetniji i restriktivniji. Još uvijek nije dovoljno poznat mogući učinak GMO-a na ekološke sustave, a jednako je i na ljudsko zdravlje. Zbog toga potreba i način korištenja GMO-a mora biti pod strogim nadzorom i kontrolom. Genetski modificirani organizmi su nužno zlo, a na nama je da dobrom zakonskom regulativom držimo upotrebu i promet GMO-a pod strogom kontrolom i nadzorom. Stalno valja imati na umu činjenicu da je Hrvatska mala zemlja i da nam nije potrebna proizvodnja hrane u takvim količinama koju ne možemo proizvesti. Valja imati na umu i činjenicu da Hrvatska ima sve preduvjete da proizvede ekološki zdravu hranu. Te preduvjete moramo i zakonskom regulativom, a napose našim postupanjem čuvati i unapređivati tako da postanu hrvatski adut. Iz tog razloga zastupnica je apelirala na Vladu da do drugog čitanja ovaj zakon učini još restriktivnijim i strožim nego što je sada, držeći da samo tako možemo izbjeći moguće štete i eventualne zloupotrebe u praksi. Poruka Kluba je da će poduprijeti donošenje zakonske regulative koja će strogo regulirati ovu problematiku vjerujući da ćemo samo tako izbjeći da upotreba GMO-a izmakne kontroli. Zastupnica je rekla kako Klub zastupnika SDP-a neće sudjelovati u glasovanju dok se u sabornici ne stvore uvjeti da se onemoguću stvaranje politički modificiranog kvoruma. Predsjedatelj ovog dijela sjednice Luka Bebić upozorio je zastupnicu da se tako krši Poslovnik i najavljuje njegovo dalje kršenje.

Usljedića je pojedinačna rasprava.

Genetska hrana siromašnima, neukima i nesposobnima

Stjepan Bačić (HDZ) smatra da je nužno donošenje ovoga zakona, ali on mora biti maksimalno kvalitetan i restriktivan kako bi zaštitili ono što jedino vrijedi u Hrvatskoj, a to su zdrava zemlja i

zdrava voda, a zatim te naše komparativne prednosti iskoristili za proizvodnju zdrave hrane. Za predloženi zakon kaže da je sveobuhvatniji od Zakona o zaštiti prirode, a potreban nam je kako bi se zaštitili od svih nedopuštenih manipulacija s genetski modificiranim organizmima. Isto tako drži da se ne možemo ograničiti na upotrebu GMO samo u znanstvene i medicinske svrhe gdje su pokazali svoju korisnost.

Gradanima valja poručiti da je GMO još uvijek nepoznanica te da se zakonom mnoge te nepoznanice neće riješiti, ali je prisutno nastojanje da se rizik od upotrebe GMO svede na minimum.

Predloženi bi zakon trebao odgovoriti na zabrinutost javnosti da bi nove sorte biljaka koje se kreiraju umetanjem gena drugih vrsta mogle predstavljati prijetnju ljudskom zdravlju i prirodnom okolišu, podvukla je **Ruža Lelić (HDZ)**. Nije zagovornica genetski modificiranih proizvoda kaže i dodaje kako bi voljela kada bi Hrvatska bila bez GMO-a, ali u svijetu globalizacije to nećemo moći zaobići niti spriječiti. A kada je već to tako tada nam je potreban zakon koji će ovo područje detaljno urediti, nastavlja Lelić, dodajući još kako očekuje od zakonodavca da do drugog čitanja zakona uzme u obzir sve korisne prijedloge kako bi dobili zakon koji će nas sačuvati od svih negativnih posljedica koje mogu proizvesti genetski modificirani organizmi. Potanko je pročešljala neke odredbe zakona, a mi izdvajamo dvije odredbe od kojih se prva odnosi na članak 51. kojom je zakonodavac uredio način označavanja proizvoda koji sadrže GMO prilikom njihova stavljanja na tržište (vidna oznaka na ambalaži i popratna dokumentacija). S tim u vezi zastupnicu je zanimalo kako označiti povrće i voće koji nemaju originalnu ambalažu? Zakonodavac predlaže da Jedinствени upisnik GMO-a vodi središnje tijelo državne uprave za poslove zdravstva, a

posebne Upisnike druga nadležna tijela sukladno svom djelokrugu (članak 62.). Lelić smatra da nam je potreban i registar proizvoda o GMO hrani.

Što se tiče prehrambenih stvari Hrvatska je danas još uvijek čista glede GM organizama jer se trenutno njihova uporaba vezuje uz farmaceutsku industriju (u Plivi za proizvodnju lijekova i vitamina u zatvorenim laboratorijskim uvjetima), naglasila je **Lucija Čikeš (HDZ)**. Ovim se organizmima također u laboratorijskim istraživanjima koriste i naše znanstvene institucije (Prirodoslovno-matematički fakultet, Biotehnoško-prehrambeni fakultet u Zagrebu, Institut "Ruđer Bošković"). Zbog nepostojanja zakonskih propisa i kontrolnih mehanizama postoji vjerojatnost da se na teritorij Republike Hrvatske unesu GM biljke i namirnice koje su proizvedene ili se sastoje od GM organizama. Postoji čitav niz argumenata kojima se podržava proizvodnja GMO hrane, ali jednako tako i niz argumenata protiv njihove upotrebe i mogu se podijeliti u dvije skupine. Prva skupina ljudi načelno ide s argumentom da ne treba dirati u ishod i prirodne tokove pozivajući se pritom na održivost prirodnih zakona a priori. Takvim je ljudima dovoljno zastrašujuća već ideja o rajčici s genom ribe. Oni drugi protivnici izlaze već s konkretnim argumentima naglašavajući da bi se unosom GMO omogućio unos novih alergena. U svakom slučaju zastupnica je za strog Zakon o genetski modificiranim organizmima, a napose za zakon koji ne bi omogućio da se širom naše domovine upotrebljava genetski modificirana hrana.

Hrvatska u kojoj će prednjačiti ekološka poljoprivreda

U nastavku govorila je **Karmela Caparin (HDZ)**. Kaže da zapadna Europa uvodi strože mjere prema GMO proizvodima, a ovim zakonom samo smo dijelom uspjeli osmisliti sustav kontrole i značaj zaštite potrošača na hrvatskom tržištu. Osobno je za Hrvatsku u kojoj će se proizvoditi ekološki proizvodi i gdje će prednjačiti ekolo-

ška poljoprivreda te proizvoditi zdrava hrana. Misli da bi morali reći stop sjetvi GM usjevima jer nisu rodniiji niti posjeduju druge kvalitetne karakteristike od interesa za Hrvatsku. Sigurno je da se genetskim inženjeringom povećava proizvodnja i stvaraju golemi profiti, ali su jednako tako nepobitni negativni efekti na organizme, osobito na dulji rok. Štete u mutaciji genetskih struktura su nepopravljive pa se često kaže: "genetska hrana siromašnim, neukim i nespособnim". Zastupnica vjeruje da Hrvatska ne spada u te kategorije, ali apelira na stručnost, odgovornost, a napose na javni rad Vijeća za genetski modificirane organizme (ukoliko opstane u Zakonu), dakako, uz maksimalnu javnu dostupnost informacijama i javnu kritiku. Do drugog čitanja zakona zakonodavac bi trebao razmotriti sve primjedbe i prijedloge, a zastupnica upozorava još na Kartagenski Protokol o biološkoj sigurnosti koji dozvoljava Hrvatskoj da se na mudar način odupre uvođenju genetski modificiranih organizama u okoliš te da prije uvoza GMO-a razmotri svaki slučaj i donese razumnu i znanstveno utemeljenu odluku.

Ivanu Kolaru (HSS) je nevjerojatno da se na ovaj način pokušava liberalizirati mogućnost uvođenja GMO-a u Hrvatsku te se čudi Ministarstvu kulture da na sebe preuzima takvu odgovornost. Drži da o svemu ovom više znaju u Ministarstvu poljoprivrede i šumarstva i Ministarstvu zdravstva i socijalne skrbi. Kaže kako GMO proizvodi ne daju više prinose niti bolju kakvoću proizvodu nego samo stvaraju ovisnost proizvođača o multinacionalnoj kompaniji. Ako je naša strategija da očuvamo okoliš, i ako smo donijeli strategiju razvoja poljoprivrede bez GMO-a, a neke naše županije proglasile se slobodnim od GMO-a čemu onda ovakav zakon, i tko ga forsira, pita Kolar. Predloženi je zakon, smatra, zakon podaništva koji multinacionalnim kompanijama otvara eksperimente, a mi smo premala zemlja da bi se uopće upustili u tako nešto. Hrvatska mora biti zemlja bez GMO-a jer nam Europa to za sada dozvoljava. Smiješno je zapravo što Hrvatska ulazi u Europu

jednim propisom kojega nam nameće želja multinacionalnih kompanija, stavajući nas zapravo u podanički položaj, gdje vlastitoj znanosti okrećemo leđa po onoj svi su bolji od nas. Stoga je zastupnik izrazio veliko nezadovoljstvo što do ovoga zakona uopće dolazi, ali i time što se u javnoj raspravi uopće nije čuo glas naroda i stručnjaka osim što se na mala vrata Hrvatsku htjelo staviti u ovisnost o namjeri multinacionalnih kompanija da na nama upražnjavaju svoje želje.

Frano Matušić (HDZ) reagirao je na Kolarevu konstataciju da se čudi Ministarstvu kulture da na sebe preuzima odgovornost liberaliziranja uvoza GMO-a. Baš obrnuto, namjera ovog zakona je uvesti red na ovom području kako se ne bi dogodila prošlogodišnja situacija kada je temeljem zakona kojega je donijela tadašnja većina u Saboru i uz potpis tadašnjeg resornog ministra uvezen genetski modificiran kukuruz.

Poljoprivredne površine dovoljne za tradicionalnu proizvodnju

Nenad Stazić (SDP) bi, kaže, prihvatio Prijedlog zakona da je zastupnik u indijskom Parlamentu jer Indija ima milijunsko gladno stanovništvo, no situacija u Hrvatskoj je posve drugačija. Hrvatska, naime, ima toliko poljoprivrednih površina da može nahraniti pola Europe, a hoće li to i učiniti ovisit će o tome hoćemo li imati tlo nezagađeno GMO-om i čiste autohtone vrste. Stazić nema ništa protiv ograničene upotrebe GMO-a u zatvorenom prostoru i za znanstvene potrebe jer se ne možemo zatvoriti pred razvojem znanosti. Treba, međutim, razmisliti o mogućnosti koju predviđa zakon, a to je namjerno uvođenje GMO-a u okoliš. Iako Zakon propisuje da se uporaba GMO-a obavlja na način kojim se sprječava ili na najmanju mjeru smanjuje opasnost za biološku raznolikost, a pritom vodi računa o opasnostima za zdravlje ljudi i okoliš (članak 9.), opasnost svedena na najmanju mjeru ipak ostaje opasnost, upozorava

Stazić. Člankom 29. propisuje se da je podnositelj prijave dužan prije započinjanja s namjernim uvođenjem GMO-a u okoliš izraditi plan mjera koje će se primijeniti u slučaju nekontroliranog širenja GMO-a u okoliš. Nesreća je znači, moguća, kaže Stazić, a njene posljedice nisu predvidljive. Zastupnik je za to da se naše zakonodavstvo prilagodi zakonodavstvu EU, ali ne razumije zašto baš moramo u ovom području. Možda će za dvije do tri godine znanost utvrditi da je GMO puno opasniji nego što se to danas čini i zabraniti eksperimentiranje, pa i

Hrvatska ima šansu na međunarodnom tržištu samo ako je kao zemlja slobodna od GMO-a jer će tada njezini proizvodi vrijediti više.

kontrolirano u okoliš. Radije se uskladimo s Europom u ostalim stvarima i drugim standardima, npr. da se elektroničkim putem utvrdi kvorum u Saboru jer tako se radi u svim europskim parlamentima. Također se valja naučiti da se u parlamentima europskih zemalja ne falsificira broj prisutnih zastupnika i sve dok se to ne nauči on osobno i Klub zastupnika SDP-a neće sudjelovati u glasovanju. Za **Krunoslava Markovinovića (HDZ)** netočan je navod da je bilo falsificirano glasovanje te poručio Staziću da izbjegavanjem glasovanja neće prikriti pred javnošću vlastitu nemoć. Njegova se stranačka kolegica **Danira Bilić** javila radi povrede Poslovnika ustvrdivši da je Stazić povrijedio članak 14. Poslovnika jer je najavom da SDP neće glasovati zapravo najavio kako će kršiti Poslovnik.

Ocijeniti zakon bez populizma i predrasuda

Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ) kaže da je životno zainteresirana za budući izgled zakona budući da smatra da ovdje nije riječ o tehničkom usuglašavanju sa zakonodavstvom EU-a nego

je riječ o jednom od esencijalnih prava budućeg razvoja naše države. Glede GMO-a osobno je, kaže, skeptik, a kao predsjednica Kluba vijećnika HDZ-a Koprivničko-križevačke županije već je provela inicijativu županije i donesena je odluka kojom se ova županija proglašava područjem nepodobnim za uzgoj GMO-a. Prema Vladinom prijedlogu dopuštenje za namjerno uvođenje GMO-a u okoliš može se izdati i po skraćenom postupku, a zastupnica se zalaže da se u Zakonu ostavi tek mogućnost redovnog postupka. Isto tako bi ostavila dulje vrijeme između prvog čitanja i konačnog prijedloga zakona, a napose struci da se međusobno dogovori i upozori na moguće opasnosti od GMO-a. Ne vidi ekonomsku opravdanost za dopuštenu proizvodnju genetski modificiranih biljaka. Kaže kako svijet ima dovoljno hrane, samo je ona nepravedno raspoređena jer mali broj bogatih ima prekomjernu količinu hrane koja je nedostupna većini siromašnih, i tu je problem. Uvođenjem GMO taj se negativan odnos samo još pojačava. Dodaje kako će podržati ovaj zakon, ali očekuje od nadležnih ministarstava i stručnjaka da ga do slijedećeg čitanja u Saboru dorade i u njega ugrade zaštitne mehanizme. Naglašava da predložen zakon daje velike ovlasti Vijeću za GMO, a o sastavu Vijeća ovisit će možebitna odluka i posljedice te odluke. Stoga valja ugraditi kontrolni mehanizam u zakonski prijedlog.

Biotehnologija je postala najproduktivnija znanstvena disciplina, genetska manipulacija moćno oružje u rukama industrije, a inženjeri genetike vrlo tražena profesija na tržištu rada.

Frano Matušić (HDZ) je reagirao na konstataciju svoje stranačke kolegice da je Koprivničko-križevačka županija donijela odluku kojom se proglašava područjem nepodobnim za uzgoj GMO-a te izrazila nadu da će ovaj zakon

to omogućiti. S tim u vezi Matušić upozorava na odredbu članka 27. kojim se propisuju područja u kojima nije dopušteno namjerno uvođenje GMO-a u okoliš. S tim u vezi, kaže, postavlja se pitanje kakvoće hrane, a Matušić drži da se tako postavljeno pitanje ne bi smjelo ograničiti samo na to sadrži li hrana u sebi GMO već kakva je kakvoća hrane koja nije tretirana genetski modificiranim organizmima.

U replici **Josip Leko (SDP)** upozorio je na diskrepanciju među zastupnicima koji se hvale da je njihova županija isključila mogućnost korištenja genetski modificiranih organizama, a s druge strane zalažu da se to na razini države uvede. Leko ne vidi kako je to moguće i kaže kako bi volio da je Vlada upozorila što se uvođenjem i primjenom GMO-a može dobiti, a što izgubiti. Replicirajući mu **Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ)** primijetila je da je Leko čuo nešto što ona nije rekla te ponovila kako se samo zalaže da se u zakon ugrade jaki zaštitni mehanizmi.

Ingrid Antičević-Marinović (SDP) priklanja se stavu da ovaj zakon treba ocijeniti bez populizma i predrasuda, i sa znanstvenim razlozima. Čovjekovoj prirodi svojstven je strah od nepoznatog. Stoga su o pitanjima vezanim za GMO-a vlade naprednih zemalja svijeta konzultirale nepristrane akademske institucije, sveučilišta, znanstvene udruge itd. Vlada RH to nije učinila što je možda opravdano s obzirom na to da je riječ o skupim i dugotrajnim istraživanjima, ali zato nema nikakve zapreke da se i mi koristimo rezultatima takvih javno objavljenih istraživanja, naglašava zastupnica. Pedesetak znanstvenih studija različitih akademija objavljenih u razdoblju od 2000. do 2003. pokazuju da je genetički modificirana hrana gotovo jednako sigurna kao i ona konvencionalna, odnosno može imati iste negativne učinke. Vjerojatno će većim spoznajama i znanjem nestati i neopravdani strah od GMO-a. Nema sumnje da se hrvatsko zakonodavstvo mora uskladiti s europskim, a zastupnica upravo tu vidi naš osnovni problem ne samo u slučaju ovog zakona nego i kod mnogih drugih

zakona. Kada imamo nekakvu prisilu, kaže, najprije donesemo odluku, a onda tražimo obrazloženje umjesto da naša vlastita spoznaja, obrazloženje i uvjerenost u nešto rezultira zakonom ili odlukom. Kupac mora znati kakav proizvod kupuje i o tome mora biti obaviješten ne samo na temelju ovoga Zakona nego i na temelju Zakona o zaštiti potrošača i Zakona o pristupu informacijama. Određene državne službe zadužene su za kontrolu namirnica, ali je nedavni slučaj s medom koji je imao okus i miris meda, a nije bio med pokazao koliko je dugo prošlo vremena dok nije obavljena potrebna kontrola meda i ustanovljeno sadrži li taj med peludne čestice ili ne. Nastave li te službe i dalje tako raditi ne možemo se baš nadati dobroj kontroli, a upravo u ovoj materiji potrebna je efikasna kontrola i obaviještenost građana.

Mr. sc. **Ivan Bagarić (HDZ)** odustao je od rasprave uz konstataciju da u već pripremljenoj svojoj diskusiji ne vidi da bi dao neku novinu, ali će zato u vremenu do konačnog zakonskog prijedloga pokušati eventualnim nekim svojim amandmanom pridonijeti kvaliteti ovoga zakona.

U predloženom zakonu izgubila se jedna važna stavka koja nije dovoljno determinirana, a tiče se sudjelovanja javnosti kod donošenja zakona i kod njezinog informiranja, primijetio je **Željko Ledinski (HSS)**. Isključivanje javnosti iz postupka donošenja zakona moglo bi dovesti do negativne kritike posebno zato što su nevladine udruge izuzetno dobro educirane o primjeni GMO-a, i ne bi bilo dobro da se stekne dojam kako se želi na nekakva "mala vrata" uvesti određene zakonske propise. Isto tako bilo bi dobro da za primjenu zakona nije nadležno isključivo samo jedno resorno ministarstvo već sva ministarstva bitna za priču o GMO-u, zaključio je Ledinski.

Problemi u nekontroliranom širenju genoma

Uvijek postoji strah od nepoznatog koji se uglavnom temelji na neznanju pa otuda i mistifikacija, rekao je **Luka**

Bebić (HDZ). U ovom slučaju problem je u nekontroliranom širenju genoma koji se rekombinira, što može imati velike posljedice. Svijet, međutim, nije zadržao istraživanje na području primjene atomske energije i uopće atomske fizike nakon šoka kojeg su izazvale bačene atomske bombe na Hirošimu i Nagasaki, nego je nastavljeno s istraživanjem tog područja. Bitno je usmjeriti istraživanja u korist rješavanja pitanja energije i slično. U svijetu se događaju sukobi u pojedinim zemljama zbog toga što se ne kontrolira upotreba atomske energije u miroljubive svrhe nego je moguća zloupotreba i u neke druge svrhe. Ista je stvar i s GMO-om. Hrvatska može donijeti neka ograničenja glede GMO-a, ali ako to ne učine naši susjedi tada se vjetrom i kukcima može prenositi GMO pelud takvih biljka s posljedicama koje mi ne kontroliramo i to je problem, upozorava Luka Bebić. Vjeruje da će genetika kao nauka napredovati i kaže kako nije isključeno da će mnogi plodovi razvoja genetike koja se kontrolira i usmjerava biti na dobrobit čovječanstva. Potencijalna korist koju čovječanstvo može imati od biotehnologije jeste doprinos razvoju medicine, poljoprivrede itd. ali uvijek ostaje problem kontrole. Iako se Hrvatska ne može izolirati, uvijek ostaje strah hoće li se i kako zlorabiti primjena GMO-a kao što su se zlorabila mnoga epohalna otkrića, pa i razvoj atomske energije, zaključio je Luka Bebić.

U predloženom zakonu još više treba pooštriti krivično gonjenje onih koji krše zakonske odredbe sa štetnim posljedicama po građane, okoliš i biološku ravnotežu.

Replicirajući mu **Josip Leko (SDP)** je primijetio kako ovaj zakon ne sadrži zaštitu od kukca i leptira, a **Luka Bebić** mu odgovorio kako ga zastupnik Leko nije razumio. Objasnio je zatim da su njegove dileme vezane samo glede straha zbog nedovoljnog znanja o GMO-u te dodao da je hrabrost priznati da nešto

nedovoljno znaš. Upravo zato, kaže, podupire zastupnicu Čuhnil koja je za otvaranje znanstvene i stručne rasprave o GMO-u.

Završnu riječ u ime Kluba zastupnika HSS-a dao je mr. sc. **Božidar Pankretić**. Tvrdi se da je na svijetu 400 milijuna gladnih koje treba nahraniti, dok bogati svijet baca više od 20 posto hrane. Ako se već želi pomoći gladnim tada hranu treba pravedno preraspodijeliti, a ne na gladnima "eksperimentirati". Ne izbjegavajući obveze na ovom području kako ne bismo došli pod udar EU-a pokušajmo Hrvatsku

maksimalno zaštititi od posljedica primjene GMO-a, rekao je Pankretić dodajući još kako za to imamo manevarskog prostora.

Zaključnu riječ u raspravi imao je državni tajnik **Jadran Antolović**. Zanimanje za ovu raspravu potvrđuje da je Vlada bila u pravu kada je odlučila donijeti što kvalitetniji zakon o genetski modificiranim organizmima, a Antolović se slaže sa zastupnicima da u konačnici ovaj zakon treba biti još restriktivniji. Drži da je manji problem doći do dobrog zakona, ali ga je puno teže provesti, a iz ove rasprave jasno je da

je upravo provedba ključ zakona. Osnovni razlog zašto zakonodavac mijenja važeći Zakon o zaštiti prirode pa i odredbe vezane uz GMO leži u neprovedivosti zakona, zaključio je Vladin predstavnik.

Time je rasprava zaključena. **Sa 75 glasova "za", 2 "suzdržana" i 2 "protiv" zastupnici su prihvatili Prijedlog zakona o genetski modificiranim organizmima, a sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja upućeni su predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.**

J.Š.

PRIJEDLOG ZAKONA O ZAŠTITI PRIRODE

Otkloniti nelogičnosti važećeg Zakona i novi učiniti provedivim

Vlada je podnijela ovaj zakonski prijedlog ocjenjujući da je važeći Zakon o zaštiti prirode neprimjeren i teško zaživljava u praksi s obzirom na brojne podzakonske akte koje je trebalo donijeti. Zbog otežane provedivosti sada važećeg zakona tijekom revizije Nacionalnog programa RH za pridruživanje EU-u za 2004. uvrštena je obveza donošenja novog Zakona o zaštiti prirode. Predloženim zakonom uređuju se sva pitanja na koja upućuju međunarodni ugovori kojih je Republika Hrvatska stranka tako i uredbe i direktive Europske unije, a izostavlja ju odredbe o GMO-u, što će biti uređeno posebnim zakonom. Utvrđuju se također temeljni okviri i načela zaštite prirode, osigurava očuvanje biološke i

krajobrazne raznolikosti, zaštita vrijednih prirodnih područja te ugroženih biljnih, gljivljih i životinjskih divljih svojti, kao i onih udomaćenih.

Osigurava se zaštita i pretpostavke za cjelovito očuvanje prirode, odnosno svekolike biološke i krajobrazne raznolikosti, kao i održivo korištenje prirodnih dobara. Vlada drži da će se donošenjem ovog Zakona ostvariti cjelovita i sustavna zaštita prirode, a ne samo pojedinih njenih vrijednosti, što je pretpostavka i jamstvo zaštite prirode i okoliša, kao i uspostava informacijskog sustava u području zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti. Većina je zastupnika prihvatila konstataciju da se radi o vrlo složenoj zakonskoj materiji te da iako već imamo Zakon o zaštiti prirode valja donijeti nova zakonska rješe-

nja koja će biti jasnija i bolje provediva. Nakon kraće rasprave zastupnici su prihvatili Prijedlog zakona o zaštiti prirode, a brojne primjedbe i prijedlozi upućeni su predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

O PRIJEDLOGU

Umjesto prikaza zakonskog prijedloga osvrćemo se na uvodno izlaganje državnog tajnika Ministarstva kulture mr. sc. **Jadrana Antolovića**. U rujnu 2003. godine Sabor je donio Zakon o zaštiti prirode, s odredbama o zaštiti prirode i genetski modificiranim organizmima. U godinu dana njegove primjene pokazalo se da Zakon u jednom i drugom svom segmentu vrlo teško zaživljava u praksi s obzi-

rom na više od 60 podzakonskih akata koje je trebalo donijeti. I tako su se stekli uvjeti da se promisli o potrebi donošenja dva zakona od kojih bi jedan bio Zakon o zaštiti prirode kojim bi se cjelovito uredila istoimena materija, dok bi se drugim (zasebnim) zakonom izdvojile i posebno uredile odredbe o genetski modificiranim organizmima. Primijetio je zatim da u važećem Zakonu o zaštiti prirode ima dosta nelogičnosti te da je isti preopširan i prenormiran. Njegovim iščitavanjem stječe se dojam da se želi zaštititi sva priroda u cjelini što nika-ko ne može biti cilj ovoga zakona, kaže Antolović, te dodaje kako treba zaštititi one prirodne vrijednosti koje se kao takve utvrde i temeljem Zakona stave pod zaštitu. Trenutno u Hrvatskoj sveukupna površina svih zaštićenih dijelova prirode iznosi gotovo 10 posto državnog teritorija, ali su u tijeku pripreme za zaštitu nekih novih područja. Ovaj je zakon vrlo složen jer zahtijeva usuglašavanje s velikim brojem direktiva EU-a, i stvara pretpostavke za integriranje mjera zaštite i održivog korištenja prirode sa svim relevantnim sektorskim i međusektorskim propisima. Pod sektorskim propisima Vlada podrazumijeva Zakon o šumama, Zakon o vodama, Zakon o poljoprivrednom zemljištu, Zakon o lovu, Zakon o slatkovodnom ribarstvu, Zakon o morskom ribarstvu, rekao je Vladin predstavnik.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona, a na tekst Prijedloga nema primjedaba ustavnopravne naravi.

O predloženom zakonu **Odbor za prostorno uređenje i zaštitu okoliša** raspravljao je u svojstvu matičnog radnog tijela. Na sjednici su bili nazočni i predstavnici koordinacije speleoloških udruga Republike Hrvatske koji su dostavili pisane primjedbe i prijedloge na razmatrani tekst Prijedloga zakona, a Odbor ih je zajedno sa svojim primjedbama uputio predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona. Također je predložio Hrvatskom saboru da

prihvati Prijedlog zakona o zaštiti prirode.

O zakonskom je prijedlogu raspravljao i **Odbor za europske integracije**. U raspravi je istaknuto da je odredba članka 113. Prijedloga zakona prema kojoj se ograničava pravo stjecanja nekretnina stranim pravnim ili fizičkim osobama suvišna s obzirom na to da je prema Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju moguće zadržati zabranu stjecanja nekretnina za strance. Istaknuto je i da Prijedlog ne sadrži odredbe o genetski modificiranim organizmima, te da se to područje predlaže regulirati posebnim zakonom. Stoga su članovi Odbora naglasili važnost istovremenog donošenja Zakona o zaštiti prirode i Zakona o GMO. Odbor je jednoglasno utvrdio da je Prijedlog zakona o zaštiti prirode usklađen s pravnom stečevinom Europske unije te da ispunjava obveze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

RASPRAVA

Otkloniti dvojbe

Zastupnik mr. sc. **Marin Jurjević (SDP)** imao je ispravak netočnog navoda na izlaganje Vladina predstavnika Antolovića. Kaže da nije važeći Zakon o zaštiti prirode nelogičan nego je to ovaj Prijedlog zakona jer oduzima npr. Park šumu Marjan Gradu Splitu i ponovno daje u nadležnost Županiji Splitsko-dalmatinskoj. Za Jurjevića to je nelogično i neprilodno (Grad Split se brine o Marjanu), a suprotno je zalaganju za jačanje lokalne samouprave.

Nakon što je predsjednik Odbora za prostorno uređenje i zaštitu okoliša mr. sc. **Marko Širac** izvijestio o stavovima ovog radnog tijela govorili su predstavnici klubova zastupnika, a prvi je u ime HDZ-a to učinio **Vladimir Kurečić**. Briga o zaštiti prirode predstavlja civilizacijski doseg, a njezina je razina razmjerna stupnju razvijenosti nekog društva. Zakonodavno-pravna tradicija u području zaštite prirode na hrvatskim prostorima postoji već stotinjak godina,

a od 1999. Hrvatska je posebno aktivna na području međunarodne suradnje u zaštiti prirode. Također je pristupila međunarodnim ugovorima iz područja zaštite prirode koji su već na snazi ili je potpisala ugovore koji će tek stupiti na snagu. U nastavku Kurečić je podsjetio na neke podatke o neospornom bogatstvu i raznolikosti prirode u Republici Hrvatskoj te dodao kako se u odnosu na većinu europskih zemalja Hrvatske ističe raznolikošću i bogatstvom

Pod sintagmom održivog razvoja Hrvatska ne može zaštititi svoju prirodu i samim time svoje komparativne prednosti, a da pritom zamrzne svoj razvoj, naprosto zato jer ima 310 tisuća nezaposlenih.

ekoloških sustava i staništa, a napose visokim stupnjem očuvanosti prirode. Antropogena staništa koja su se razvila djelovanjem čovjeka u nas nisu dominantna kao što je slučaj u velikom dijelu europskih zemalja. Pojedini zaštićeni dijelovi prirode Republike Hrvatske uživaju i međunarodnu pravnu zaštitu kao iznimno vrijedni prirodni prostori. Kurečić kaže kako se Hrvatska svrstala u prvih nekoliko zemalja EU-a s obzirom na bogatstvo biološke raznolikosti, ali i na dno po stupnju izraženosti flore, mikroflore i faune što govori o nužnosti uspostave i razvijanja sustavnog istraživanja i monitoringa. I pored svega još uvijek se ne može govoriti o sustavnoj brizi za sveukupnu biološku raznolikost i stanje prirode, pa je zato potrebna precizna i učinkovita zakonska regulativa kojom ćemo štititi i zaštititi ono što još imamo. Predloženim zakonom uređena su sva pitanja na koja nas upućuju međunarodni ugovori, pogotovo Konvencija o biološkoj raznolikosti, te direktive, uredbe i protokoli EU-a. Radi se dakle o standardima koji vrijede u Europi, a propisanim mjerama zaštite osigurat će se uvjeti za razumno korištenje

prirodnih dobara na principu održivosti i dobrobiti budućih generacija. Dobro je što ovaj zakonski prijedlog ide u dva čitanja jer će se u raspravu uključiti svi profesionalci koji to do sada nisu učinili kako bi se ponudila što kvalitetnija rješenja za prisutne neke dvojbe. Jedna se dvojba npr. odnosi na zapošljavanje stručnog kadra u urede državne uprave u jedinicama područne samouprave gdje ih sada nema, druga je dvojba vezana uz postupak proglašavanja zaštićenih prirodnih vrijednosti, odnosno za godišnji program zaštite zaštićenih područja, a posljednja dvojba za neposredni nadzor u svim zaštićenim područjima. Klub je mišljenja da treba skratiti rokove za usuglašavanje šumsko-gospodarskih, lovno-gospodarskih osnova i drugih planova gospodarenja prirodnim dobrima (članak 201.) kako bi se Zakon uistinu što prije proveo i zaživio u praksi. Sve u svemu Klub zastupnika HDZ-a smatra da smo na dobrom putu da dobijemo vrlo dobar zakon i to je razlog zašto će ga podržati.

Problematično definiranje podzakonskih akata

U Klubu zastupnika HSS-a procjenjuju da je potrebno donijeti novi zakon, rekao je **Željko Ledinski**, podsjetivši na raspravu prilikom donošenja važećeg Zakona o zaštiti prirode kada se Klub zalagao za odvajanje postojeće tri cjeline u zasebne zakone. Ledinski je stoga izrazio nadu da će se Prijedlogom zakona to ispraviti. U prijašnjim zakonima o zaštiti prirode resorna su ministarstva donosila određene podzakonske akte koji su mijenjali značajno smisao zakona. Ledinski kaže kako se ubuduće takvi zakoni ne bi smjeli pustiti u saborsku proceduru. U predloženom zakonu, baš kao što je slučaj s važećim zakonom, najveći je problem upravo definiranje podzakonskih akata. Za šumare najveći je problem predstavljala činjenica da podzakonski akti nisu uvažavali neke postojeće akte, ali jednako tako nesuglasice unutar postojećih ministarstava. Dobro je što se u Zakon o zaštiti prirode uvode odredbe o pristupu informacija-

ma i sudjelovanju javnosti u odlučivanju o pojedinim pitanjima iz područja zaštite prirode. U nastavku zastupnik je iznio neke konkretne primjedbe i prijedloge na tekst Prijedloga zakona od kojih izdvajamo dvije. Vlada predlaže da se očuvanje biološke raznolikosti šuma obavlja sukladno ovom i drugim odgovarajućim propisima, a Ledinski drži da je potrebno eksplicitno navesti zakon koji se odnosi na određeno područje pa ako je primjerice riječ o šumama navesti Zakon o šumama itd. Jednako tako valja precizirati i zakonsku odredbu u kojoj se konstatira da Upravno vijeće javne ustanove koja upravlja zaštićenim područjem donosi plan upravljanja i godišnji program zaštite, održavanja, promicanja i korištenja nacionalnog parka i parka prirode uz suglasnost Ministarstva. Ledinski drži da bi tu trebalo precizirati resorno ministarstvo – Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva, odnosno Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, a ne samo navesti Ministarstvo. Nelogično je da se danas u nekim nacionalnim parkovima sječe više šume nego što se sjeklo dok su tim prostorima gospodarile Hrvatske šume, i da Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva nema baš nikakvu mogućnost kontrole i utjecaja na to. Tamo gdje je riječ o šumama Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva mora imati utjecaja na takve postupke, a ne da šumama gospodari samo Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, kaže zastupnik. Zaključujući raspravu rekao je da Klub cijeni potrebu donošenja novog zakona te vjeruje da će njihove konstruktivne primjedbe pridonijeti da dobijemo kvalitetniji Zakon o zaštiti prirode.

Bolje uskladiti predviđene novčane kazne

Dr. sc. **Drago Prgomet (HDZ)** pozdravio je i podržao raspravu svog stranačkog kolege Kurečića, a **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)** usmjerila svoje izlaganje na poglavlje koje se odnosi na

ograničenja u pravnom prometu (pravo prvokupa) te izvlaštenje i ograničenje vlasničkog prava. Za zastupnicu je razumna nakana Vlade da pokuša unutar nacionalnog parka, parka prirode i strogog i posebnog rezervata ograničiti pravni promet ali ostaje, kaže, upitno na čiji teret ta zaštita pada. S obzirom na tu nakanu smatra da su Vlada RH i vlast trebali snažnijim vlastitim angažmanom, a to znači i vlastitim sredstvima u tom smislu djelovati. Prema Prijedlogu vlasnik nekretnine unutar zaštićenog područja koji istu želi prodati, dužan je najprije na prodaju ponuditi nekretninu Republici Hrvatskoj, odnosno županiji ili Gradu Zagrebu. Za zastupnicu je

Moramo biti odgovorni prema prirodi, njegovati je i čuvati za one koji dolaze poslije nas.

nelogično da se pritom predlaže rok od 90 dana u kojem su se Republika Hrvatska, županije ili Grad Zagreb dužni očitovati o ponudi jer taj rok nije primjeren brzini i načinu života kojim danas ljudi žive, a i u Općem upravnom zakonu taj je rok 30 dana. Što će biti ako država formalno prihvati tu ponudu ali ne isplaćuje kupoprodajnu cijenu, zanima dalje zastupnicu? Kaže kako u toj situaciji vlasniku preostaje mogućnost da tuži državu, ali onda se bespotrebno i dugo trajno parniči. Da bi se takva mogućnost izbjegla zastupnica misli da je dovoljno da u tom roku, ili kraćem roku kojeg zastupnica zagovara, država isplati kupoprodajnu cijenu. Zbrinutost, kaže, može izazvati i odredba članka 113. prema kojoj nositelji prava vlasništva na nekretninama u strogom rezervatu, nacionalnom parku, posebnom rezervatu, parku prirode, regionalnom parku, spomeniku prirode, značajnom krajobrazu, park šumi i spomeniku parkovne arhitekture ne mogu biti strane i fizičke osobe, osim ako međunarodnim ugovorom nije drugačije određeno. Što je s pravom nasljeđivanja, pita zastupnica. S tim u vezi pojašnjava da u Dalmaciji npr. ima puno starih ljudi koji imaju svoju djecu,

ali ona nisu hrvatski državljani (izgubili su ga ili su ga se odrekli da bi dobili drugo državljanstvo). Takvi će nasljednici biti kažnjeni jer neće moći naslijediti nekretnine. Konačno, što će biti s djecom koja uzdržavaju vlastite roditelje s obzirom na to da je ovdje onemogućen bilo kakav pravni posao. I koliko god bila dobra nakana spomenute odredbe zakona postoji mogućnost da se izi-gra. Osim toga ova je materija cjelovito i na drugačiji način riješena u Zakonu o nasljeđivanju, upozorava zastupnica, a Hrvatska mora voditi računa ne samo o usklađenosti naših zakonskih normi sa standardima EU-a nego i o harmonizaciji vlastitih zakona.

Gospodarski napredak i sintagma održivog razvoja

Pod sintagmom održivog razvoja Hrvatska ne može zaštititi svoju prirodu i samim tim svoje komparativne prednosti, a da pritom zamrzne razvoj, naprosto zato jer sada ima 310.000 nezaposlenih, rezolutan je **Josip Leko (SDP)**. Pod sintagmom održivog razvoja zastupniku se čini važnijim sačiniti gospodarski plan i strategiju gospodarskog razvoja Republike Hrvatske, zatim detaljan Prostorni i urbanistički plan Republike Hrvatske s poznatim pravcima razvoja, vezano uz zapošljavanje stanovništva Republike Hrvatske i očuvanje naše nezagađene prirode (nezagađeno tlo i čista voda). Možda će u periodu koji je pred nama Hrvatska moći naplatiti komparativnu prednost čiste i zdrave vode ne ugrožavajući pritom vrijednosti o kojima govori predložen zakon. Primijetio je još da u Prijedlogu nije posebno vidio naglašenu zaštitu mora i priobalja, te dodao kako predložen zakon pogađa bit stvari ali samo na razini norme, a ne na razini suštinskih promjena i održivog planiranja razvoja. Podržava predložen zakon ali od Vlade očekuje da brzo pripremi strategiju razvitka, prostorni plan i urbanističke planove što bi, smatra, upotpunilo sliku i brigu države za prirodu.

Nikola Sopčić (HDZ) je imao jednu primjedbu, odnosno prijedlog na zakonsku odredbu o postupku izvlaštenja i

ograničenja vlasničkog prava. Iznio je primjer jedne uređene špilje za posjetitelje, ali jedini mogući pristup do nje je preko privatnog zemljišta. S vlasnikom tog zemljišta ne može se postići dogovor oko pristupa špilji, kaže Sopčić, pa smatra da bi za ovakav slučaj u zakonu trebalo predvidjeti mogućnost izvlaštenja. U odredbi članka 196. novčanom kaznom od 15 do 25 tisuća kuna kaznit će se pravna ili fizička osoba, uz ostalo, ako oštećuje, uništava ili odnosi špiljski nakit i podzemni živi svijet speleološkog objekta. Uništavanje špiljskog nakita je trajna šteta koja se ne može popraviti, upozorava zastupnik, i dodaje kako je npr. nelogično da su u odredbi članka 195. predviđene puno veće novčane kazne (od 25 do 200 tisuća) za često manje moguću štetu, pa drži da bi te novčane kazne trebalo bolje uskladiti.

U obrazloženju zakonskog prijedloga Vlada ističe potrebu monitoringa tj. sustavnog praćenja stanja i događanja u prirodi držeći da se jedino tako može ispravno i pravodobno djelovati, te provoditi određene mjere, naglasila je **Jagoda Martić (SDP)**. Iako Hrvatska ima institucije i kadrove za obavljanje takvih poslova ponekad se neka istraživanja ne mogu provesti jer nema odgovarajuće opreme. Članak 52. precizira da se aktivnostima na moru i podmorju ne smiju uništavati niti ugrožavati morska staništa, a očuvanje biološke raznolikosti mora, osigurava provođenjem mjera za očuvanje staničnih tipova u povoljnom stanju te mjerama za očuvanje divljih svojti. Poznato je da se brodovi, bez obzira na svoju veličinu, premazuju protuobraštajnim bojama tj. bojama koje sprječavaju nakupljanje raznih morskih organizama na dno brodova. Riječ je o bojama koje u svom sastavu imaju različite aktivne komponente, i zapravo djeluju kao otrovi na morske organizme, a jedna od tih komponenti koja se dosta upotrebljava jeste tributil kositar. Riječ je o jednom od najtoksičnijih spojeva koji dopire u more pa su mnoge europske zemlje svojim zakonima potpuno ili djelomično zabranili upotrebu protuobraštajnih boja koje u svom sastavu imaju ovaj kositar.

Brodovi premazani tom bojom dolaze u Hrvatsku tijekom ljeta, neki su i tu na vezu, a mi nemamo nikakvo zakonsko ograničenje ili zabranu upotrebe tih boja, i uopće ne znamo kakvo je stanje u hrvatskom dijelu Jadrana jer ne postoji niti jedan laboratorij s odgovarajućom opremom koji bi to mogao ispitati, upozorava zastupnica. Dodaje kako bi poseban naglasak u zakonu dala promicanju odgoja i obrazovanja o zaštiti prirode kako bi se javnost sustavno i sistematski od najranijih nogu odgajala tako da zna zaštititi i cijeniti prirodu.

Zaštita prirode - životna i civilizacijska potreba

Zaštita, održavanje i promicanje zaštićenih dijelova prirode nije ničije posebno pravo već životna i civilizacijska potreba i stoga svačija obveza. To je razlog da sve bude regulirano posebnim i drugim zakonima, podvukao je **Mato Štimac (HDZ)**. Iako Zakon o zaštiti prirode ne isključuje primjenu drugih zakona, definicija pojma upravljanja zaštićenim dijelovima prirode ima za posljedicu da javne ustanove svojom titulom i statutom, a nadležno ministarstvo pravilnicima o unutarnjem redu, otklanjaju i ograničavaju nadležnost Hrvatskih šuma u gospodarenju šumama i šumskim zemljištem unutar granice zaštićenih dijelova prirode. Dosadašnje iskustvo jasno ukazuje da posebno zaštićeni dio prirode često puta aktom o proglašavanju zaštite dolazi u nepovoljnije stanje jer je ne prate i odgovarajuća financijska sredstva, a osim toga, ukidaju se dotadašnji dostatni, i za naše prilike najpovoljniji načini zaštite prirode. Takav način zaštite ima direktni utjecaj na stanje i razvoj lovstva. Štimac kaže da se važećom nacionalnom šumarskom politikom i strategijom naglašava potreba da se preispita i regulira mogućnost da zaštićenim objektima prirode, gdje je temeljni fenomen šuma, upravlja poduzeće za šumu. Donošenje predloženog zakona prilika je da se popravi ono za što postoji u tom smislu svijest da nije dobro na terenu, zaključio je Štimac.

Dr. sc. **Antun Vujić (SDP)** replicirao je na potonju konstataciju zastupnika Štimca konstatacijom da se ne može diskutirati o isplativosti takvog upravljanja, a zastupnik **Štimac (HDZ)** ustvrdio kako se nisu razumjeli. "Ovo što sam ja rekao ne znači da će se omogućiti Hrvatskim šumama da devastiraju šume". Podsjeća da Europa ima samo 10 % prirodnih sastojaka šuma, a u Hrvatskoj ih je čak 90 %, i upravo je to zasluga Hrvatskih šuma i naših šumara.

U kraćem istupu **Marijan Bekavac (HDZ)** najprije je upozorio na više od sto godina staru zakonodavno-pravnu tradiciju u Hrvatskoj naglašavajući da smo među prvim zemljama u Europi s normativnim sustavom u zaštiti prirodne baštine. Prvi zakoni u Hrvatskoj bili su Zakon o zaštiti ptica iz 1893. godine i Zakon o zaštiti špilja iz 1900. godine što dovoljno govori o ranoj svijesti u Hrvatskoj glede očuvanja prirode. Zastupnik se nada da će predloženi zakon biti u svojoj punoj funkciji, i da će doći do izražaja, i kad svijest čovjeka dosegne takav nivo da nema alternative zaštiti prirode. Jer, zaključuje Bekavac, trebamo biti odgovorni prema prirodi, njegovati je i čuvati za one koji dolaze poslije nas.

Predloženi zakon ima posebno etičko značenje i etičku vrijednost, a kompatibilan je zaštiti prirode u Europi i vrlo raznolik u svojim odredbama.

Jagoda Majska-Martinčević (HDZ) pozdravila je zakonski prijedlog jer se sva pitanja koja se njime reguliraju usklađuju s propisima i standardima Europske unije, a napose zato što se njime ispunjava obveza iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Predloženi zakon ima posebno etičko značenje i etičku vrijednost, a kompatibilan je zaštiti prirode u Europi i vrlo raznolik u svojim odredbama. Zastupnica je posebno upozorila na mjere zaštite koje

se očituju u inspekcijskom nadzoru, pa i u represivnim mjerama kao što su novčane kazne. Imala je primjedbu na odredbu članka 16. Prijedloga zakona u kojoj se definira što je spomenik parkovne arhitekture ali po njezinom mišljenju nedostaje usporedba u odnosu na to što spomenik parkovne arhitekture ima veću estetsku, stilsku, umjetničku, kulturno-povijesnu, ekološku ili znanstvenu vrijednost.

Uz određene primjedbe mr. sc. **Marko Širac (HDZ)** podržao je predloženi zakon. I da ne moramo usklađivati ovaj zakon s europskom pravnom stečevinom stekli su se uvjeti da se donese novi Zakon o zaštiti prirode jer važeći sadrži niz odredbi koje su neprovedive. Osim toga izdvajaju se i posebnim zakonom uređuju odredbe o genetski modificiranim organizmima. Zastupnik je iznio i nekoliko primjedbi od kojih izdvajamo jednu opću i neke konkretne. Nadležnost Uprave za zaštitu prirode i Zavoda za zaštitu prirode u Ministarstvu kulture nisu jasno razdijeljeni i međusobno se isprepliću pa bi, kaže zastupnik, bilo uputno razmotriti mogućnost objedinjavanja ta dva organa u okviru Ministarstva kulture. Odredbama članka 38. propisan je postupak izdavanja uvjeta zaštite prirode kada ti uvjeti nisu sadržani u dokumentima prostornog uređenja. Zastupnik smatra da bi posebnim stavkom trebalo utvrditi kako će postupiti organ nadležan za izdavanje lokacijske dozvole ako nadležno tijelo iz stavaka 1. i 2. članka 38. ne izda uvjete zaštite prirode u propisanom roku. U odredbi članka 46. planovima gospodarenja prirodnih dobara u krškom području utvrđuje se mogući utjecaj njihova korištenja u odnosu na cijelo slivno područje. Širac misli da treba odrediti koji organ utvrđuje taj utjecaj držeći smatra da to ne može ostati otvoreno pitanje. Prema odredbi članka 124. u postupku donošenja prostornih planova koji obuhvaćaju zaštićena područja pribavlja se prethodna suglasnost Ministarstva a zastupnik smatra da bi tu trebalo dodati rok u kojem se izdaje prethodna suglasnost.

Pravo stranaca na stjecanje nekretnina u Hrvatskoj

Mr. sc. **Neven Mimica (SDP)** svoje je izlaganje ograničio na onaj dio zakona kojim se uređuje pitanje vlasništva i raspolaganja nekretninama na području zaštićenih prirodnih vrijednosti. Kaže da Prijedlog zakona u dijelu vlasničkih odnosa ne pridonosi smanjivanju dvojbi i proturječnosti koje o tome već dugo postoje u Hrvatskoj. U svezi s pitanjem nekretnina za strance svi su se uključili u raspravu, pa tako i političari i javnost, i zapleli u barem tri suprotstavljena interesa na: poštivanju i prihvaćanju temeljnih vrijednosti i sloboda na kojima funkcionira EU-u; nespornoj želji za očuvanjem prirodnih i drugih vrijednosti hrvatskoga nacionalnog prostora te neotuđivog prava privatnih vlasnika da slobodno raspolaze i odlučuje o nekretninama u svojem vlasništvu. Mimica se boji da je već sada javna rasprava o uređenju prava stranaca na stjecanje nekretnina u Hrvatskoj polako zašla u najosjetljivije i najopasnije vode pothranjivanja ksenofobije. Ako to bude prevladavajući ton i smjer rasprave tada ćemo teško uvjeriti bilo koga u našu spremnost da prihvatimo i razumijemo područja sloboda koje vrijede u EU-u, smatra Mimica.

U pripremama za predstojeće pregovore o članstvu Hrvatske u EU kaže, predstavnici Vlade već izlaze s dvije jednako netočne teze. Prva je da im je prethodna Vlada vezala ruke i onemogućila uspješne pregovore u dijelu reguliranja stjecanja nekretnina za strance jer je u pregovorima o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju prihvatila štetne odredbe o ukidanju reciprociteta u roku od 4 godine od stupanja na snagu Sporazuma. Druga je teza da će svemu usprkos pregovarači nove Vlade biti uspješniji, te da će se izboriti za nova izuzeća pa čak i za trajnu zabranu stjecanja nekretnina za strance u Hrvatskoj kako je u svojim pristupnim pregovorima izborila Malta npr. Mimica podvlači da je bio glavni pregovarač za Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju i dobro zna da smo u taj ugovor sa EU ugradili sva ograniče-

nja i izuzeća u pogledu prava stranaca na nekretnine koja su tada postojala u našem zakonodavstvu. Postojeća izuzeća nećemo trebati ukidati po slovu Sporazuma sa EU već bi nakon 2008. zajedno sa EU trebali ispitati njihovo zadržavanje, a neobvezno i ukinuti.

Nije, međutim, realno očekivati da će Europska unija u bilateralnom Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju prihvatila neka dodatna izuzeća koja u trenutku pregovora nisu postojala u nacionalnom zakonodavstvu. Mimica drži da će se s istim pitanjima suočiti i novi pregovarači i zato im, kaže, već danas mora biti jasno da potiču previsoka i neutemeljena očekivanja u javnosti da će bez prethodne izmjene naših zakonskih rješenja nagovoriti pregovarače EU-a da prihvate dodatna izuzeća za stjecanje nekretnina u Hrvatskoj. Na prigovore da smo pristali na ukidanje uvjeta reciprociteta u roku od 4 godine Mimica pita: "zar oni koji se boje stranaca u Hrvatskoj stvarno vjeruju da je uvjet reciprociteta jedini osigurač za sprečavanje stranaca da stječu nekretnine u Hrvatskoj. A ako je nekome baš cilj spriječiti i ograničiti strance u kupnji nekretnina u Hrvatskoj onda se to puno lakše može učiniti destimulacijom potražnje za hrvatskim nekretninama, i drugim mjerama u području vlasničkih odnosa (mjerama prostornog planiranja, kroz građevinske uvjete) nego li zadržavanjem uvjeta reciprociteta.

Diskriminirajuće je sve što se odnosi na jednu kategoriju građana

Iako je osobno puno bliži rješenjima koji teže afirmaciji sloboda u raspolaganju nekretninama dobronamjerno savjetuje svima koji žele veći nacionalni udjel među vlasnicima nekretnina da taj cilj pokušaju ostvariti dok se to još može izmjenama nacionalnog zakonodavstva, a ne u pregovorima sa EU. Kaže također kako možemo mijenjati zakonodavstvo o stjecanju nekretnina, ali ne smijemo tim izmjenama diskriminacijski tretirati strance jer možemo naći dovoljno

snažnih argumenata za dodatna zakonska ograničenja i zabrane u stjecanju i raspolaganju nekretninama. Zbog svega iznesenog Mimica ne vidi razlog zbog kojih Vlada u članku 113. i dalje zadržava zabranu stjecanja prava vlasništva na nekretninama za strane pravne i fizičke osobe na područjima zaštićenih prirodnih vrijednosti. Čak štoviše ta se zabrana sada proširuje na područja nacionalnih parkova i parkova prirode, kao i na druga područja zaštićenih prirodnih vrijednosti. Zastupnik naglašava da predložena rješenja o pravu prvokupa, ograničenjima u pravnom prometu i postupku te uvjetima izdavanja dozvole za zahvate u prostoru mogu u dovoljnoj mjeri zaštititi interes očuvanja prirodnih vrijednosti. Tim rješenjima ujedno se onemogućava rasprodaja nekretnina, barem u području zaštićenih prirodnih vrijednosti, u kojima bi stranci mogli iskoristiti svoju trenutnu materijalnu prednost pred siromašnijim kategorijama hrvatskih građana. Dodatna ograničenja za strance osim što su nedopustivo diskriminirajuća u odnosu na temeljne europske vrijednosti i praksu slobode kretanja osoba i kapitala unose i nepotrebnu sumnju kod europskih partnera u naše stvarno razumijevanje i prihvaćanje tih vrijednosti i područja sloboda na kojima funkcionira EU. Na kraju Mimica je predložio da se do drugog čitanja zakona izbriše spomenuta zakonska odredba (članak 133.) ili barem ostavi u tekstu koji proizlazi iz važećeg zakona.

Replicirao mu je **Emil Tomljanović (HDZ)** u dijelu izlaganja u kojem je, kaže Mimica sva nastojanja Vlade i ministarstava u smislu donošenja zakona okarakterizirao kao diskriminirajuće u odnosu na strane fizičke i pravne osobe. Tomljanović podsjeća da stranci pod uvjetima reciprociteta, i uz suglasnost i prethodno mišljenje nadležnih ministarstava slobodno mogu stjecati pravo vlasništva nad nekretninama u Hrvatskoj. Uz to, postoji čitav niz drugih propisa koji će regulirati ovo pitanje ali u svakom slučaju na standardima i načelima zemalja razvijene demokracije.

Odgovarajući na repliku zastupnik **Mimica (SDP)** rekao je kako je njegova temeljna konstatacija bila da bilo koja

zabrana koja vrijedi samo za jednu kategoriju građana u osnovi je diskriminirajuća. No, istodobno se, kaže Mimica, zalaže da se drugim mjerama, ali ne tako izravnim diskriminirajućim, pronađu rješenja kojim ćemo zaštititi našu prirodnu baštinu. Nije svejedno ako nam je ugrožena naša prirodna baština, ali je neće u većoj mjeri ugrožavati stranci negoli će to činiti primjerice hrvatski građani ako im se to i dopusti po propisima koje će sami odrediti, zaključio je Mimica.

U odnosu na veličinu europskih zemalja Hrvatska se ističe izričito raznolikošću ekoloških sustava i staništa koja se odražavaju u velikom bogatstvu i raznolikosti biljnih i životinjskih vrsta i podvrsta, rekao je **Zdravko Sočković (HDZ)**. U usporedbi sa stanjem većine ekoloških sustava u Europi Hrvatska se odlikuje visokim stupnjem očuvanosti prirode ali nismo zadovoljni brojem poznatih vrsta koji je u Hrvatskoj dvostruko manji od broja pretpostavljenih vrsta. Uvijek je, kaže, bio problem kako u zaštićenim područjima uskladiti suživot prirode i čovjeka te gospodarskih potreba, vodeći pritom računa da štiteći prirodu ne iselimo ljude s tih područja. No, očuvanje prirode ne mora uvijek predstavljati trošak, naprotiv u parkovima prirode i zaštićenim područjima može se razviti turizam i poduzetništvo, a jako dobar primjer za to su Plitvička jezera, kanjon Paklenica itd. Strateški cilj Hrvatske je zadovoljiti nužne preduvjete za ispunjenje međunarodnih obveza predviđenih propisima EU-a, zaključio je Sočković.

U završnoj riječi državni tajnik mr. sc. **Jadran Antolović** zahvalio se svim sudionicima rasprave te konstatirao kako je većina njih prihvatila da se radi o vrlo složenoj zakonskoj materiji te da je usprkos činjenici da već imamo Zakon o zaštiti prirode potrebno donijeti novi, bolji, jasniji i više provediv zakon. Ostalo je još samo glasovanje o zakonskom prijedlogu. **Sa 78 glasova "za" zastupnici su prihvatili Prijedlog zakona o zaštiti prirode, a sve primjedbe, prijedloge i mišljenja uputili predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.**

J.Š.

PRETHODNA SUGLASNOST HRVATSKOGA SABORA ZA POTVRĐIVANJE PROGRAMA RAZGRADNJE NUKLEARNE ELEKTRANE KRŠKO I ODLAGANJE RADIOAKTIVNOG OTPADA I ISTROŠENOG NUKLEARNOG GORIVA

Okviri za program postupne razgradnje nuklearke u Krškom

Zastupnici Hrvatskog sabora većinom su glasova dali prethodnu suglasnost na potvrđivanje programa razgradnje Nuklearne elektrane Krško i odlaganje radioaktivnog otpada istrošenog nuklearnog goriva. Zastupnici su se složili o potrebi utemeljenja fonda u koji bi se u navedenom razdoblju prikupljala financijska sredstva potrebna za izgradnju standardnih odlagališta nuklearnog goriva.

Bilo je govora i o mogućnosti izvoza ovih sadržaja u druge zemlje, a iznijeta su i upozorenja o izraženijoj odgovornosti slovenske strane za poslove vezane uz razgradnju Nuklearne elektrane Krško. Zbog ranijih propusta slovenske strane koji proizlaze iz odredbi sporazuma, iznijeti su i prijedlozi da bi bilo najekonomičnije i najbolje izgraditi "sarkofag" za postojeću elektranu. Time bi se smanjili financijski troškovi koji izviru iz utvrđenih obveza, te izbjeglo rizično prebacivanje radioaktivnih tvari po drugim lokacijama.

O PRIJEDLOGU

O predloženom tekstu govorio je predstavnik predlagatelja državni tajnik Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva **Vladimir Vranković**. Ovaj je materijal Hrvatskom saboru radi prethodne suglasnosti na potvrđivanje, dostavilo Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, uz prethodno odobrenje Vlade Republike Hrvatske. Predstavnik predlagatelja uvodno je iznio pojedine tehničke detalje vezane uz program razgra-

dnje Nuklearne elektrane Krško (NEK). Istovremeno je upozorio da se za svaku elektranu radi postupak i program kojim se razrađuje slijed i opseg tehnoloških postupaka s postrojenjem, istrošenim gorivom i radioaktivnim otpadom nakon prestanka njenog rada. Temeljem detaljne analize i uz procjenu troškova radne snage, moguće je takvim programom ocijeniti i ukupne troškove koji obuhvaćaju razgradnju i postupanje s istrošenim gorivom te radioaktivnim otpadom. Procijenjeni ukupni troškovi su polazište za izbor načina prikupljanja sredstava u posebne fondove. Program razgradnje obično govori o poslovima i njihovim troškovima u vremenu koje je više desetaka godina iza vremenskog horizonta, do kojeg se nekom sigurnošću može predvidjeti razvoj tehnologija koje će se koristiti u razgradnji. Program razgradnje razrađuje se više puta i svaki put s raspoloživim znanjem i podacima koji su sve bolji, što je konačno zaustavljanje postrojenja bliže.

Državni tajnik **Vranković** govorio je zatim i o odredbi 10. Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Slovenije, koja govori o uređenju statusnih i pravnih odnosa vezanih uz odlaganje i iskorištavanje NEK-a. Određeno je da stručne organizacije iz dviju država zajedno i u roku od 12 mjeseci, izrade program razgradnje nuklearke i odlaganje radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva. Na drugoj sjednici Međudržavnog povjerenstva u srpnju 2003. godine, prihvaćen je projektni zadatak za izradu programa razgradnje.

Posao izrade povjeren je dvjema specijaliziranim stručnim organizacijama iz Hrvatske (APO) i Slovenije (ARAO), od čijih je predstavnika ustanovljen projektni tim. Praćenje svih aktivnosti oko pripreme dokumenata, povjerenost je stručnom savjetu sastavljenom od istaknutih stručnjaka iz Hrvatske i Slovenije, a rad na programu razgradnje završen je u ožujku 2004. godine.

Program je utemeljen na danas poznatim podacima o razgradnji NEK-a i odlaganja nisko i srednje aktivnog otpada, istrošenog nuklearnog goriva kao i međunarodnim standardima i najboljoj međunarodnoj praksi na tom području. Prvenstveno je namijenjen ocjeni budućih troškova, kako bi se stvorila osnova za prikupljanje sredstava potrebnih za financiranje razgradnje NEK-a, odlaganje nisko i srednje radioaktivnog otpada i zbrinjavanje istrošenog nuklearnog goriva.

Sam program podijeljen je na sedam zasebnih cjelina u kojima se prikazuje dosadašnji rad na planiranju u razgradnji i postupanju s otpadom i istrošenim gorivom. Predviđeno je, nastavio je predstavnik predlagatelja, da će NEK biti u pogonu do 2023. godine. Samo odlagalište nisko i srednje radioaktivnog otpada bit će podzemno, tzv. tunelskog tipa i u pogonu od 2013. godine. Geološko odlagalište istrošenog nuklearnog goriva bit će jedno i u pogonu od 2030. godine, ali će se razmotriti i nepovratni izvoz istrošenog nuklearnog goriva.

Program razgradnje obuhvatit će suho skladištenje istrošenog nuklearnog goriva u sklopu analize osjetljivosti, a diskonti-

ranje će se provoditi uz inflacijski faktor 1,0073, kamatni faktor od 1,0429 čemu odgovara i diskontni faktor od 1,035. Sam iznos za fond razgradnje će se izvoditi od ukupnih diskontiranih troškova, uz pretpostavku od 19 jednakih uplata u prazan fond.

Polazeći od tih rubnih uvjeta i ograničenja projektnog zadatka, u Programu je oblikovano ukupno 9 scenarija s različitim vremenskim opcijama tehnološkog postupka razgradnje prema temeljnoj strategiji brze razgradnje. U tim je okolnostima preporuka Programa da se u razdoblju do početka 2004. godine do naredne procjene, prikupe sredstva u fondove razgradnje u Hrvatskoj i Sloveniji. Ukupni diskontirani trošak razgradnje i odlaganja u zaokruženom iznosu je 350 milijuna EUR-a. U HEP-u ocjenjuju da povećanje troškova njihovog poslovanja koje će zbog toga uslijediti, neće biti razlog za povećanje cijene električne energije u Hrvatskoj.

Program razgradnje predstavljen je na državnom povjerenstvu na 5. sjednici tijekom 2004. godine, kada je odlučeno da se provede i nezavisna međunarodna revizija programa. Za te je poslove odabrana francuska tvrtka EDF, a hrvatska je strana dodatno naručila i recenziju od dr. Borisa Subotića iz Instituta "Ruđer Bošković".

Ocijenjeno je da obje recenzije daju vrijedne preporuke za slijedeću reviziju programa, a izrađivači su temeljem revizija otklonili i manje formalne nedostatke. Ujedno su izradili završnu verziju koja nosi oznaku iz lipnja 2004. godine. Međudržavno je povjerenstvo zaključilo da dva izaslanstva zatraže u svojim zemljama suglasnost nadležnih tijela za njihovo potvrđivanje. Citirao je zatim odredbe članka 3. stavka 1., Zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Slovenije o uređenju statusnih i drugih pravnih odnosa vezanih uz ulaganje, iskorištavanje i razgradnju NEK-a i zajedničke izjave povodom potpisivanja Ugovora između dviju država o uređenju statusnih i drugih pravnih odnosa vezanih uz ulaganje, iskorištavanje i razgradnju NEK-a. Izaslanstvo

Republike Hrvatske u međudržavnom je povjerenstvu dužno zauzeti stajalište o potvrđivanju programa radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva, kao i samog programa razgradnje elektrane, uz prethodnu suglasnost Hrvatskog sabora. Temeljem svoje nadležnosti za provođenje tog Ugovora, Vlada je na sjednici održanoj 4. kolovoza 2004. godine donijela zaključak kojim se odobrava traženje prethodne suglasnosti Hrvatskog sabora za potvrđivanje programa razgradnje nuklearke i odlaganje radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog otpada.

Na kraju izlaganja, predstavnik Vlade zamolio je Hrvatski sabor da izaslanstvu Republike Hrvatske u Međudržavnom povjerenstvu za praćenje i provođenje ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Slovenije o uređenju statusnih i drugih pravnih odnosa vezanih uz ulaganje i iskorištavanje te razgradnju NE Krško, izda prethodnu suglasnost za potvrđivanje programa i odlaganje radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva.

RADNA TIJELA

O predloženom zakonskom tekstu očitovale su se i nadležna radna tijela Hrvatskog sabora. **Odbor za zakonodavstvo** podupro je davanje suglasnosti za potvrđivanje Programa razgradnje Nuklearne elektrane Krško i odlaganja radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva. **Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu** o navedenom Programu raspravio je kao matično radno tijelo. U uvodnom izlaganju predstavnik predlagatelja izričito je naglasio da predloženi Program razgradnje NE Krško ima za cilj utvrditi visinu sredstava potrebnih za zbrinjavanje nuklearnog otpada. On ujedno ne sadrži mjere po kojima bi trebalo pristupiti njegovu zbrinjavanju, a elektrana bi trebala raditi do 2023. godine. Iznos od 350 milijuna EUR-a je diskontirani iznos koji bi do 2023. godine ukamaćivanjem trebao narasti na 1.150 milijardi EUR-a. Hrvatska elektroprivreda koja ima plan prikupljanja sredstava za ovu namjenu, izra-

čunala je da zbog navedenog neće doći do povećavanja cijene električne energije u Hrvatskoj.

U raspravi koja je uslijedila, izraženo je stajalište po kojem Republika Hrvatska nije ni trebala potpisati Ugovor o uređenju statusnih i drugih pravnih odnosa vezanih uz ulaganje, iskorištavanje i razgradnju NEK-a. Da navedeni Ugovor nije potpisan o ovom se Programu ne bi trebalo ni raspravljati. Jedini mogući pristup Republike Hrvatske u ovom slučaju je da nuklearni otpad ostane na teritoriju Republike Slovenije i to po mogućnosti u okviru NE Krško. Ovakvim pristupom stvaraju se realne pretpostavke da će njegovim gomilanjem Republika Slovenija odustati od njegovog daljnjeg premještanja. Kao mogući način zatvaranja ovog objekta je mogućnost da se elektrana pokrije sarkofagom i konzervira. Postavljeno je i pitanje, što ako NE "ne izdrži" do 2023. godine, jer u tom slučaju Republika Hrvatska mora imati spreman svoj dio sredstava za zbrinjavanje nuklearnog otpada. Na pitanje je li predloženi program ratificiran u slovenskom Parlamentu, te je li Slovenija platila dug za neisporučenu električnu energiju od srpnja 2002. do stupanja na snagu Sporazuma između dviju država (2003. godine), predstavnik predlagatelja dao je slijedeći odgovor. Republika Slovenija nema obvezu ratifikacije predloženog Programa u Parlamentu, jer je resorni ministar dobio ovlaštenje svoje Vlade za potpis navedenog Programa. Glede podmirenja duga za neisporučenu električnu energiju očekuje se arbitržno rješenje.

Nakon rasprave Odbor je većinom glasova predložio Hrvatskom saboru donošenje zaključka kojim se prihvaća Program razgradnje Nuklearne elektrane Krško i odlaganja radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva.

RASPRAVA

Nakon izlaganja predstavnika Vlade, riječ su uzeli predstavnici klubova parlamentarnih stranaka.

Prvi je u ime Kluba zastupnika IDS-a govorio zastupnik **Damir Kajin**.

Hrvatska treba tražiti druge izvore energije

Uvodno je podsjetio na pojedine aspekte međusobnih odnosa Hrvatske i Slovenije. Napomenuo je ujedno da je Slovenija nedavno dobila novu Vladu, na čelu s premijerom Janezom Janšom i ministrom vanjskih poslova Dimitrijom Rupelom. Varaju se oni koji sada očekuju lakše rješavanje nagomilanih problema između dviju država. Spomenuo je zatim pojedine kompenzacije koje se traže kako bi se uklonili problemi vezani uz štediše u Ljubljanskoj banci, sporenja oko Svete Gere, te Piranskog zaljeva. Neće biti izravnih blokada, ali će se opstruirati gradnja prometnica prema Hrvatskoj kako bi se definitivno izolirali od Europske unije. Da se to ne bi dogodilo Zagreb mora izgrađivati dobre gospodarske odnose, a imovina slovenskih državljana mora biti sigurna. Međutim, i slovenski se državljani kod nas moraju pridržavati zakonskih propisa, uključujući i slovenska ljetovališta.

Zbog dosadašnjag lošeg iskustva, Hrvatska bi se trebala odreći svog udjela u NE Krško, a novac uložiti u druge izvore električne energije.

Pozdravio je najavljeni Sporazum, iako bi bio najsretniji kada bi se Hrvatska u korist slovenske države odrekla svog udjela u NEK-u, a novac uložila u druge izvore električne energije. Međutim, za desetak godina morat ćemo se suočiti s brojnim obvezama koje izviru iz teksta Sporazuma i osigurati sve potrebne preduvjete za razgradnju nuklearke. Radi se o megalomanskom projektu bivše države, a Hrvatska će se uskoro morati suočiti s novim lokacijama za elektropostrojenja. Navodeći sve uvjete koji se moraju osigurati za poslove razgradnje, naglasio je da se do navedenog vremena mora osigurati 500 milijuna USA dolara u 19 jednakih rata.

Ovi će poslovi pratiti svaku buduću Vladu do 2030. godine pa je nužno ostvariti konsenzus po ovom pitanju. Treba ujedno voditi računa da je raspoloženje javnosti apsolutno protiv nuklearnih elektrana, a početak razilaženja datira još od neriješenih imovinskih sporova prilikom izmjene parogeneratora, što je obavljeno još 2000. godine. I hrvatsko zakonodavstvo potrebno je približiti europskim standardima, a valja razmotriti i izvoz radioaktivnog otpada izvan granica Hrvatske i Slovenije. Hrvatska mora participirati u novcu, a svakako treba razmotriti soluciju izbjegavanja skladištenja ovog otpada na svom prostoru. Budući da se moraju srušiti sve zgrade u Krškome, riječ je o tisućama kubika materijala. Na kraju izlaganja upozorio je da će samo podzemno odlagalište koštati oko 83 milijuna EUR-a, a pogon odlagališta 93,5 milijuna EUR-a. U slučaju izvoza otpada u Rusiju, treba računati s prosvjedima ekoloških udruga zbog samog prolaska kroz Mađarsku, Češku, Slovačku i Ukrajinu. Sve to ojačava soluciju kako bi trebali svoj udjel prodati Sloveniji, jer su na ovom pitanju moguće samo dodatne podjele i troškovi. Bez obzira što nemamo novca za nove izvore energije, treba se riješiti ove elektrane, a time bi i poslove oko razgradnje prepustili Sloveniji.

Ukoliko se to ne dogodi onda moramo prihvatiti ovaj program, te osigurati izvore financiranja za opsežne poslove razgradnje, zaključio je zastupnik Kajin.

Izrada okvirnih procjena - cijene razgradnje

Zastupnica mr.sc. Alenka Košiča Čičin-Šain govorila je u ime Kluba zastupnika HNS-a, PGS-a. Ona je podsjetila da su tekst zajednički utvrdili stručnjaci dviju država. Program predviđa da bi se manje opasan otpad trebao zbrinuti u podzemnim odlagalištima tunelskog tipa, dok bi se istrošeno gorivo pohranilo u dubinskim odlagalištima ili izvezlo u druge zemlje. Pretpostavka je da prvi tip odlagališta započnje funkcionirati 2017. godine, te da se okonča sa 2042. godinom. Temeljem

ugovora dviju država, stvoren je okvir koji uključuje sudjelovanje stručnjaka iz objiju država, a zajednički rad bio bi pod nadzorom međudržavnog povjerenstva.

Po zahtjevu međunarodnog povjerenstva zatražena je međunarodna recenzija, što su je obavili stručnjaci francuske elektroprivrede, koja se pozitivno očitovale o predloženoj studiji. Po zahtjevu suvlasnika NE Krško, recenziju je obavio i stručnjak s Instituta "Ruđer Bošković", ali ovaj materijal nije priložen. Osnovna svrha izrade ovog programa, sastoji se u izradi okvirnih procjena cijene razgradnje i zbrinjavanja svih vrsta otpada iz elektrane. Kako bi se moglo započeti s prikupljanjem sredstava koja moraju biti dostupna u trenutku početka razgradnje, sredstva će se prikupljati i iz cijene kilovat sata prodane struje. U susjednoj Sloveniji fond za razgradnju već postoji od 1999. godine, a do sada je prikupljeno oko 100 milijuna EUR-a, dok kod nas fond još uvijek nije utemeljen. Ovdje se radi o stručno-tehničkoj studiji koja ne prejudicira političkim rješenjima. Program razgradnje otpada ozbiljno je napravljen, a uzete su u obzir sve relevantne komponente koje mogu utjecati na cijenu koštanja. U razmatranje su uključeni svi parametri koji se u ovom trenutku mogu predvidjeti i procijeniti, a studija je dovoljno fleksibilna da se u slijedećim fazama može i nadopunjavati. Najveći se problem sastoji u definiranju rubnih uvjeta koji se moraju postaviti kako bi se zbroj mogućih kombinacija sveo na realne okvire.

Stvoren je okvir koji uključuje sudjelovanje stručnjaka iz objiju država, a rad bi kontroliralo međudržavno povjerenstvo.

Da bi se izradila okvirna procjena konačnog troška, potrebno je razmotriti i procijeniti dostupne podatke o već razgrađenim elektranama i izrađenim odlagalištima nuklearnog otpada.

Analizirala je zatim pojedine segmente potrebnih poslova i mogućnosti izgra-

dnje odvojenih odlagališta na teritoriju obiju država. U okviru procjene troška, cijena zbrinjavanja razmatrana je i ovisna o financijskim parametrima, te inflacijskim, kamatnim i diskontnim faktorima koji znatno utječu na cijenu koštanja. Predložena studija predstavlja dobru podlogu za nastavak rada na razradi mogućih scenarija ili opcija razgradnje, a time i točnije procjene koštanja. Temeljem ove procjene, može se i treba započeti s prikupljanjem sredstava za razgradnju, a konkretni iznosi mogu se tijekom vremena redefinirati. Navela je zatim i određene interese Sisačko-moslavačke županije koju zastupa, budući da se kao jedno od mogućih odlagališta nuklearnog otpada spominje i lokacija na Trgovskoj Gori. Iako se samim programom ne prejudicira lokacija samog odlagališta, programom je kao optimalna predviđena izgradnja jednog zajedničkog odlagališta za nisko i srednje radioaktivni otpad za obje države. Istovremeno bi se zajedničko odlagalište izgradilo i za istrošeno gorivo, a moguć je i izvoz ovog materijala ukoliko to bude tehnički i financijski ostvarivo. Budući da program u potpunosti podliježe europskoj regulativi, Klub zastupnika HNS-a, PGS-a dat će suglasnost na potvrđivanje ovog programa jer je to Hrvatskoj svakako nužno.

Ujedno je potrebno što brže pristupiti prikupljanju potrebnih sredstava, a način i početak razgradnje rješavat će se onim tehničkim rješenjima koja će se pokazati optimalnima.

Slovenija mora prihvatiti svoj dio rizika budući da je elektrana na njenom tlu

U nastavku rada govorio je zastupnik dr.sc. **Tonči Tadić**, koji je iznio stajališta Kluba zastupnika HSP-a. Radi se o iznimno značajnoj točki dnevnog reda i milijunskom iznosu kojega moramo osigurati pa je potrebno osigurati maksimalnu pozornost pri radu i odlučivanju. Ovaj sporazum sa Slovenijom sklopljen je na potpuno krivi način, te je Hrvatskoj nametnuo obveze koje ona nikada

nije imala. Prvim je sporazumom planirana izgradnja dviju nuklearki, jedne u Sloveniji, a druge u Hrvatskoj i to sa zajedničkim ulaganjima. Slovenci bi se time trebali pobrinuti za razgradnju Krškog, a Hrvatska bi se brinula o razgradnji nikad izgrađene nuklearke u Privlaci kod Dugog Sela.

Prvobitnim ugovorom trebalo je graditi dvije elektrane, pa bi se Slovenci trebali pobrinuti za razgradnju elektrane u Krškom.

U konvenciji o nuklearnoj sigurnosti, stoji da zemlja koja na svom tlu ima nuklearno postrojenje brine o njegovoj sigurnosti i razgradnji. Hrvatska i Slovenija su tada kao dvije republike bivše SFRJ kopirale sporazum između Belgije i Francuske koji je bio rađen na potpuno isti način. Podsjetio je na ranije protivljenje Kluba zastupnika HSP-a protiv zaključivanja spornog sporazuma sa Slovenijom, budući da Hrvatska nije imala obvezu sufinanciranja poslova oko razgradnje nuklearke. Unatoč našim naporima, ovaj je sporazum ratificiran i stupio je na snagu. Sada bi se sa Slovenijom trebalo dogovoriti da zajamči da neće biti uvoza radioaktivnog materijala u Hrvatsku, dakle, neka sve ostane u Sloveniji, odnosno u krugu oko Krškog. Treba ujedno osigurati i što manje financijske obveze za Hrvatsku, što znači da treba ustrajati sa što manjim opsegom poslova transporta.

Podsjetio je zatim da nuklearke imaju svoj rok, a Krškom je trajanje procijenjeno na 2023. godinu. Za poslove razgradnje potrebno je uložiti oko 75% sredstava koja se koriste pri izgradnji postrojenja. Radi se o velikom trošku od 1,2 milijarde USA dolara, a polovica ovog iznosa otpada na Hrvatsku. Ukoliko nuklearka prije navedenog roka završi s radom, onda treba očekivati i znatno veće toškove. Takvi se troškovi neće moći kompenzirati iz cijene struje, jer će cijena u tom slučaju biti naprosto nekonkurentna.

Analizirao je zatim sve segmente kako je došlo do sklapanja ovako nepovoljnog sporazuma. Slabost izvire iz činjenice što Hrvatska nije imala Vijeće za nuklearnu sigurnost. Ovako složene dokumente nikada ne potpisuje sama Vlada, bez da ga prekontrolira jedno neovisno tijelo. Slovenci su imali sasvim drugačiju sigurnost, jer su u pregovorima sudjelovali njihov ministar zaštite okoliša i ministar energetike, a sve poslove nadzirao je predsjednik tijela za nuklearnu sigurnost. Hrvatska je strana sve obveze i struku utjelovila u pomoćniku ministra gospodarstva, hvala Bogu, bivšem, gospodinu Romanu Noti koji je zapravo sam donosio odluke. Da je postojalo Vijeće za nuklearnu sigurnost, ovakvog sporazuma sigurno ne bi ni bilo. Budući da to tijelo postoji sada, potpuno je jasno da će provedba ovakvog sporazuma biti kontrolirana od tijela koje je neovisno od Vlade. Analizirao je zatim razloge visokih troškova oko zahvata zatvaranja i razgradnje objekta.

Samo eventualno prevoženje radioaktivnog otpada preko Hrvatske, Mađarske i Ukrajine do Rusije, povezano je s brojnim izazovima, koncesijama i troškovima. Osim toga, potrebno je voditi računa o zbrinjavanju nisko i srednje radioaktivnog otpada. Navedena cifra od 1,2 milijarde dolara odnosi se samo na radioaktivni otpad, a ne na razgradnju odnosno demontažu same nuklearke. Zbog svih navedenih razloga, za Hrvatsku je najpametnije da se sve zadrži u Sloveniji gdje bi se nakon isteka roka napravio sarkofag oko zgrade elektrane. Upozorio je zatim i na svjetska iskustva koja ukazuju da se nikada ne radi odlagalište za samo jednu elektranu jer su takve solucije odviše skupe i zahtjevne. Kad smo se već doveli u ovakvu situaciju, bilo bi dobro da se otpad nikamo ne miče, a pogotovo ne izvozi u Hrvatsku.

Dakle, iz svih navedenih razloga, Klub zastupnika HSP-a će sa žaljenjem morati glasovati za ovaj program razgradnje, podsjećajući da je HSP bio protiv ovakvog sporazuma. Međutim, sad smo tu gdje smo, i držimo da je ovo najjeftinija varijanta, zaključio je zastupnik Tadić.

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik dr.sc. **Zlatko Kramarić (LS)**. Podsjetio je da je u navedenom trenutku i Klub zastupnika LS-a s manje-više istom argumentacijom ukazivao na slabosti tadašnjeg sporazuma oko NE Krško. Sada se suočavamo sa štetama, pa hrvatska javnost ima pravo na istinu. Osim toga, ovaj je sporazum u srpnju 2002. godine izazvao i potaknuo čitav niz političkih kriza. Predsjedavajući je upozorio zastupnika Kramarića da se prethodno izlaganje ne može svrstati pod ispravku netočnog navoda, pa bi u krajnjoj konzekvenci trebalo izreći i opomenu za zlorabu Poslovnika.

Sačuvati i ojačati energetske suverenost

Riječ je zatim dobio zastupnik Ante Markov koji je iznio razmišljanje i stajališta Kluba zastupnika HSS-a. Odmah na početku naveo je da se ne slaže sa stajalištima nekih klubova koji su se u raspravi služili stajalištima neprihvatljivim za HSS. Mi, prije svega, zastupamo stajalište da je Republika Hrvatska neupitni vlasnik polovine elektrane Krško i da je strateški interes zadržati ovakav status do kraja. Radi se o tri ključna nacionalna razloga gdje na prvo mjesto stavljamo kontrolu nad postrojenjem i odlukama. Osim toga, radi se i o energetske suverenosti Republike Hrvatske, te doprinosu obvezama iz Sporazuma iz Kyota. Sam program razgradnje napravljen je prema zaključku međudržavnog povjerenstva za praćenje provođenja Ugovora između Republike Slovenije i Republike Hrvatske 10. lipnja 2003. godine. Predmetni program napravljen je sukladno najvećim stručnim kriterijima, te sukladno dostupnim informacijama i znanju o ovoj problematici na svjetskoj razini. Glavna zadaća odnosi se na izradu scenarija razgradnje NE Krško, te zbrinjavanje i određivanje anuiteta u svrhu uplate u Fond. Odabran i preporučeni scenariji za izgradnju i zbrinjavanje, moguće je realizirati sadašnjom cijenom električne energije koju Krško plasira u sustav prema potrošačima. Zbog svoje fleksibilnosti scena-

rij s odlaganjem vrlo lako može prijeći i u scenarij s izvozom. Ta odluka se može prolongirati čak do 2045. godine, a do tog vremena treba imati vlastitu lokaciju za istrošeno nuklearno gorivo. Odlaganje odluke o izvozu istrošenog nuklearnog goriva temelji se na visokim cijenama, te je moguće razmišljati samo o izvozu u Rusku Federaciju, za koju postoje još uvijek neriješene prepreke. Hrvatska strana ima proporcionalnu odgovornost i za tehnološka rješenja, te financije koje se tiču pogona i održavanja elektrane do kraja njenog radnog vijeka. Interes je hrvatske strane da pronađe rješenje koje će po obustavi pogona, trajno učiniti lokaciju elektrane pogodnom za neograničenu namjenu. Najveći problem svakako predstavlja zbrinjavanje istrošenog nuklearnog goriva, te odluka koja se mora donijeti do 2020. godine, o geološkom odlagalištu za tu namjenu.

Hrvatska je neupitni suvlasnik elektrane, pa je naš strateški interes zadržati ovakav status do kraja.

U svakom slučaju, istrošeno nuklearno gorivo će u stanju suhog skladištenja biti zbrinjeno na lokaciji elektrane nakon obustave pogona još barem 30 do 40 godina. To je dovoljan period za razvoj geološkog odlagališta i paralelne mogućnosti traženja za izvoz. Ostala su i neka ključna otvorena pitanja koja u ovom trenutku nemaju odgovora.

No upravo je zato potrebno pronaći načine dogovora sa slovenskom stranom, te imenovati nadležna tijela za provođenje predmetnih usuglašavanja oko potrebnih poslova. Važno je pristupiti i novoj reviziji programa, te razmotriti sve rubne uvjete. Potrebno je utvrditi smještaj površinskih odlagališta. Moramo ujedno znati i konzekvence ako ovo odlagalište bude u Sloveniji, ali u blizini granice i područja Gorskog kotara. Potrebno je usuglasiti i vremenske rokove u proceduri odlučivanja, te

definirati samu proceduru za sva ostala otvorena pitanja. Na informativnoj se razini može održavati kontakt s državama u regiji koje imaju mali nuklearni program, radi možebitnog udruživanja i izgradnje jednog skupnog odlagališta. Treba uzeti u obzir i činjenicu da će se u periodu odlučivanja i Hrvatska nalaziti u EU, te slijediti odgovarajuće slične trendove, ali znajući da su nuklearni programi još uvijek vrlo zatvorene i nacionalne prirode. U svim segmentima posla, Hrvatska ne smije zaostajati niti biti inferiorna Sloveniji, već biti aktivan sudionik u jednom partnerskom poslu. Na ovaj način Klub zastupnika HSS-a podupire ovu prethodnu suglasnost, u želji da se ovaj program uistinu i odvija u korist energetske pozicije i stabilnosti Republike Hrvatske, zaključio je zastupnik Markov.

Slovenija je donijela određene jednostrane odluke koje zadiru u Sporazum

Usljedila je pojedinačna rasprava, a prva se za riječ javila zastupnica **Mirjana Brnadić (HDZ)**. Podsjetila je da su NE Krško zajedničkim investicijama sagradile Hrvatska i Slovenija još 1979. godine. Ponovila je da su planirane dvije nuklearke, odnosno još jedna kod Zagreba. Međutim, Slovenija je odustala od ove solucije i postignut je dogovor o diobi i zajedničkoj upravi nad sagrađenim objektom. Tako je bilo sve do 1998. godine kada je slovenska Vlada jednostranom odlukom prisvojila cijelu nuklearku, a hrvatsku stranu isključila iz uprave. Istovremeno je naša struja prodavana na tržištu, a taj novac Slovenija je prisvajala za sebe. Nakon četiri godine predsjednici tadašnjih vlada postigli su dogovor na temelju kojega se hrvatska strana trebala vratiti u upravu, te ponovno preuzimati svoj dio struje. Hrvatska je oprostila nastali dug, te pristala i na dodatne obveze oko zbrinjavanja nuklearnog otpada, čega nije bilo u prvom ugovoru o izgradnji elektrane. Nakon što je Hrvatski sabor ratificirao ovaj ugovor, slovenska je strana

još cijelu godinu odugovlačila, pa je tek sredinom prošle godine potekla struja prema Hrvatskoj. Sporazum kojega je potpisala hrvatska Vlada na čelu s premijerom Račanom i resornim ministrom Gorankom Fižulićem 19. prosinca 2001. godine, višestruko je štetan za Republiku Hrvatsku.

Slovenija je jednostranom odlukom 1998. godine prisvojila cijelu nuklearku, a hrvatsku stranu isključila iz uprave i diobe struje.

Njime se predviđa oprost svih dugovanja zbog neisporučene struje, te pokrivanje polovice troškova nastalih u periodu od 1. srpnja 1998. do 1. srpnja 2002. godine. Njime se podmiruju i troškovi održavanja, uređenje okoliša i ekološka renta za slovenske, ali ne i za hrvatske gradove. Istovremeno se prvi put pristaje i na sufinanciranje zatvaranja i razgradnje NEK-a, te zbrinjavanje polovice radioaktivnog otpada. Čim se spomene razgradnja i odlaganje nuklearnog otpada, mnogi osjete strah i sumnju. Izgradnjom nuklearne elektrane vlasnik se obvezuje na razgradnju postrojenja, te prikupljanje potrebnih sredstava za ove složene i opsežne poslove. Sredstva koja se usmjeravaju u poseban fond trebaju dostajati za sve poslove sigurnog i trajnog zbrinjavanja istrošenog goriva, te radioaktivnog otpada koji nastaje redovitim radom i razgradnjom nuklearne elektrane.

Program se bavi samo vremenskom raspodjelom troškova, te razmatra troškove gradnje jednog odlagališta nisko i srednje radioaktivnog otpada, odla-

gališta istrošenog nuklearnog goriva i to bez obzira da li se njegova lokacija nalazila u Sloveniji, Hrvatskoj ili nekoj trećoj zemlji. Tek će se kasnije dogovoriti lokacija za pojedine objekte predviđene scenarijem razgradnje. Programom se procjenjuju ukupni troškovi koji su polazište za izbor vremena, kada će se i kako pristupiti prikupljanju sredstava u fondove razgradnje. Zbog toga je program razgradnje oblikovan deset i više godina prije kraja životnog vijeka postrojenja i tek je projekcija s ograničenom točnošću troškova. U slovenskom se fondu sada nalazi približno 100 milijuna eura, a do 2023. godine treba prikupiti zajednički iznos koji će se tek procijeniti u budućnosti. Sredstva trebaju biti dostatna za sveukupne troškove, razgradnju i postupanje s radioaktivnim otpadom i istrošenim gorivom. Hrvatska elektroprivreda koja već ima plan prikupljanja sredstava, izračunala je da zbog navedenog neće doći do poskupljenja električne energije u Hrvatskoj, zaključila je zastupnica Brnadić.

Primjena europske prakse i standarda oko poslova razgradnje

Zastupnik **Jakša Marasović (HNS)** konstatirao je da se Nuklearna elektrana Krško nalazi samo 23 kilometra od Zagreba, te da proizvodi 3,5 milijardi kilovat sati struje godišnje. Naš udio predstavlja između 12 i 15% ukupne potrošnje Hrvatske, pa se već sada mora početi razmišljati o novim lokacijama za energetske objekte. Javnost se uvijek buni i prosvjeduje ukoliko se u njenoj blizini podižu elektrane, bez obzira radi li se o termoelektanama, hidroelektrana-

ma ili elektranama na vjetar. Javnost će uvijek biti protiv izgradnje ovih objekata, pa političari ne smiju dolijevati ulje na vatru, imajući ujedno na umu potrebu smanjivanja ovisnosti o uvozu. Naveo je zatim pojedinih oko raspada energetskog sustava u Kaliforniji, kada je oko 50 milijuna ljudi ostalo 12 sati bez struje. Sve su to znakovi o potrebi gradnje vlastitih izvora struje, jer se u protivnom dolazi u ovisnički položaj. Upozorio je zatim da su se troškovi razgradnje i uskladištenja ove vrste otpada trebali ukalkulirati od prvog dana, jer je to jedina zdrava ekonomska računica. Smatra da nema potrebe za licitacijama o iznosima, jer će se to pokazati kada dođe do zbrinjavanja ovog problema. Predloženim se tekstom govori o potrebi načelnih potreba za izdvajanjem sredstava koje će doći na naplatu između 2017. i 2023. godine.

Ovaj fond Slovenci već pune, pa ga i mi moramo utemeljiti te ga napuniti sredstvima od ranijih slovenskih dugovanja. Naše će se rješenje uostalom morati približiti i uskladiti s europskom praksom i standardima na ovom području. Ujedno će se naš utjecaj zaustaviti na obvezi da utemeljimo navedeni fond i prikupimo sva potrebna sredstva za razgradnju nuklearke i zbrinjavanje radioaktivnog otpada, sukladno zahtjevima struke.

Predsjedavajući je zatim zaključio raspravu te dao na glasovanje Prethodnu suglasnost na potvrđivanje programa razgradnje Nuklearne elektrane Krško i odlaganje radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva. Nakon brojanja glasova, utvrdio je da je predložena odluka o davanju Prethodne suglasnosti usvojena većinom (81 "za" i 2 "suzdržana") glasa.

V.Ž.

PRIJEDLOG ODLUKE O DOPUNI ODLUKE O POPISU TRGOVAČKIH DRUŠTAVA OD POSEBNOGA DRŽAVNOG INTERESA

Predlagatelj je Vlada RH. Dr. sc. Ante Babić, državni tajnik Središnjeg državnog ureda za razvojnu strategiju rekao je da se dopuna odnosi na Brodarski institut d.o.o., kao još jedno na listi trgovačkih društava od posebnoga državnog interesa vezano uz Zakon o sukobu interesa.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu je bez rasprave, jednoglasno, donio Zaključak kojim podržava donošenje Odluke o dopuni Odluke o Popisu trgovačkih društava od posebnog državnog interesa. I Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ove Odluke, a na njezin tekst nema primjedaba.

Zastupnici su većinom glasova, sa 78 glasova "za" i 3 "suzdržana" donijeli Odluku o dopuni Odluke o popisu trgovačkih društava od posebnoga državnog interesa.

S.Š.

PRIJEDLOG ODLUKE O IZMJENI ODLUKE O OSNIVANJU ISTRAŽNOG POVJERENSTVA ZA UTVRĐIVANJE ČINJENICA U SVEZI S IZDANIM JAMSTVIMA KREDITORIMA PRIVATNOG DRUŠTVA BRODOGRADILIŠTA "VIKTOR LENAC" D.D. RIJEKA

Istražno povjerenstvo Hrvatskoga sabora predlagatelj je Odluke o izmjeni Odluke o osnivanju Istražnog povjerenstava za utvrđivanje činjenica u svezi s izdanim jamstvima kreditorima privatnog društva brodogradilišta "Viktor Lenac" d.d. Rijeka.

Amandman je podnio Klub zastupnika HDZ-a o potrebi mijenjanja roka za obavljanje zadatka istražnog povjerenstva. Predstavnik predlagatelja izjavio je da je amandman prihvaćen. Zastupnici su jednoglasno sa 83 glasa "za" prihvatili Odluku o izmjeni Odluke o osnivanju Istražnog povjerenstva u tekstu kako ga je predložio predlagatelj zajedno s prihvaćenim amandmanom.

Predstavnik predlagatelja Anto Đapić dodatno je obrazložio Prijedlog odluke istaknuvši da je Hrvatski sabor na svojoj 10. sjednici održanoj 1. listopada 2004. godine donio Odluku o osnivanju Istražnog povjerenstva za utvrđivanje činjenica u svezi s izdanim državnim jamstvima kreditorima privatnog društva Brodogradilište "Viktor Lenac" d.d. Rijeka.

Navedenom Odlukom propisano je da Povjerenstvo sa svojim radom treba završiti najkasnije u roku od tri (3) mjeseca od dana kada je osnovano.

S obzirom na opseg dosad zaprimljene dokumentacije, i potrebu financijskog i pravnog vještačenja i iskaza svjedoka koji će se odvijati nakon primitka sve dokumentacije, Povjerenstvo je na svojoj 3. sjednici održanoj 26. studenoga 2004. godine donijelo zaključak kojim je odlučilo da Povjerenstvo Hrvatskom saboru predloži Odluku o izmjeni Odluke o osnivanju Istražnog povjerenstva za utvrđivanje činjenica u svezi s izdanim državnim jamstvima kreditorima privatnog društva Brodogradilište "Viktor Lenac" d.d. Rijeka.

Zakonom o istražnim povjerenstvima u članku 3. stavku 4. propisano je da rok u kojem je istražno povjerenstvo dužno obaviti svoju zadaću ne može biti kraći od dva mjeseca niti dulji od šest mjeseci od dana osnivanja istražnog povjerenstva.

S tim u vezi Istražno povjerenstvo predlaže da se rok za obavljanje zadatka produlji za još tri (3) mjeseca, kako bi Povje-

renstvo moglo uspješno obaviti svoju zadaću.

RASPRAVA

Klub zastupnika HDZ-a u potpunosti podržava izmjenu dužine roka obavljanja zadatka istražnog povjerenstva i predlaže da se taj rok produlji na mjesec i pol dana, rekao je **Ivan Jarnjak**.

Za pojedinačnu raspravu javio se predstavnik predlagatelja **Anto Đapić**, dok su ostali zastupnici prijavljeni za raspravu zbog izostanka s rasprave izgubili pravo na raspravu o Prijedlogu odluke.

Zastupnik Đapić rekavši da se prijedlog zastupnika Jarnjaka za izmjenom roka za izvršenje zadatka istražnog povjerenstva na mjesec i pol dana načelno može prihvatiti.

Zastupnici su jednoglasno sa 83 glasa "za" prihvatili Odluku o izmjeni Odluke o osnivanju Istražnog povjerenstva u tekstu kako ga je predložio predlagatelj zajedno s prihvaćenim amandmanom.

M.Mi.

ODGOVORI NA ZASTUPNIČKA PITANJA

SOCIJALNA SKRB

Smjena članova upravnih vijeća u centrima za socijalnu skrb

Na zastupničko pitanje **g. Dragutina Lesara (HNS) - u svezi sa smjenom članova upravnih vijeća u centrima za socijalnu skrb**, odgovorilo je **Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi**:

”Analizom rada upravnih vijeća u centrima za socijalnu skrb u posljednje tri godine, primijećeno je da ona nisu ostvarila u potpunosti svoju ulogu upravljanja centrima, da nije postojala inicijativa od strane članova upravnih vijeća ispred osnivača za unapređenje rada centara, te da nije praćen rad ravnatelja u provođenju programa štednje, čije provođenje je osnivač zatražio od svih ravnatelja ustanova socijalne skrbi.

Nadalje, u sastavu pojedinih upravnih vijeća ustanova socijalne skrbi ustanovljeno je da sastav ne odgovara uvjetima stručne spreme za članove upravnih vijeća ispred osnivača, koje propisuju odredbe Zakona o socijalnoj skrbi (staklari, krojači i slično), te je radi svega navedenog zauzeto stajalište da se imenuju novi članovi upravnih vijeća ispred osnivača, koji će upravljati ustanovama socijalne skrbi i zastupati interese osnivača.”

M.M.

**izvješća
HRVATSKOGA
SABORA**

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6
REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Mirjana Milić, Jasna Rodić, Jasenka Šarlija, Sanja Šurina i Vjekoslav Žugaj
GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin
RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada
TAJNICA REDAKCIJE: Gordana Petrović
ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722
fax: 01/6303-018
Web: <http://www.sabor.hr>
E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb
PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 2390001-1100016162
Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6
TISAK: Tiskara Hrvatskoga sabora